

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૮૮

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ આશીસ્કા પૂન દામન પ

વિષય ૪૪૬૮ : ૨ ૬૦૫૧
૪૬૮

આશરકા ખૂન, દામન પ ધબબા.

છે

દોલતકા પ્યાર, આહતસે આર.

નાટક દો બાબકા.

વાસ્તે ગિરોહિ વિકટોરિયા નાટકકે

તસ્નીફ કીયા

સાથ લુગત કે,

મુનશી માહમુદ મીયાં મુતખલ્લુસ બ રૌનકને

ઐર

છાપકે ઈજહાર કીયા વાસ્તે ખાસો આંમકે,

માલેકાને

ગિરોહિ વિકટોરિયા નાટકકે હુકમસે,

હાંગીર બેજનજી કરાંતી, ઐર કાવસજી પેસતનજી શરાફને.

જાંબાંને ઉર્દુ બ હર્ષે ગુજરાતી.

ALL RIGHTS RESERVED.

સખ દાઅવા માહફુજ કીયા હુએ.

મુખ્ય ઇ,

અલાય-સ પ્રીટીંગ પ્રેસ, નાં ૭, મરીન સીટ,

કાવસજી પેસતનજીને છાપા હુએ.

ઇં સં ૧૮૮૫ ઇસ્તિ.

કીમત આઠ આંને.

તખ્તએ નાટક.

હજનેઅમીર.....એક ખાન્દાની અમીર, હાકીમે કિન્આન,
મસ્તેનાજકા આશકે સીયુમ.
શુજઆ.....કિન્આનકા એક છોટે દરજેકા અમીર, મસ્તેનાજકા
આશકે દૂયુમ, આસિકે આશકકા દોર
આશક.....એક નામેવર મુસવ્વર, મસ્તેનાજકા આશકે અવ્વલ.
આવાર.....એક ભેદ ભરા હુવા શખ્સ.
મુદખિખર.....હજનેઅમીરકા અમાનતદાર મુશાવીર.
આસિક.....એક હિમ્દા ખુત-તરાશ, આશકકા બાવફા દોસ્ત.
અસફલ.....એક કુહાવાખાનેકા ખૂની ચૌર ચૌર માનિક,
ખિરાદરે ફરતુતા, ખાઝદ મસ્તેનાજકા નૌકર.

મસ્તેનાજ.....એક મરહૂમ સૌદાગરકી બેટી, આશકે શુજઆકી
બેવફા મઅશૂક, દૌલતકી તમઆસે જૈઝએ
હજનેઅમીર.

દિલનવાજ.....આશકકે અચાકી લડકી, ખાઝદ ઉસકી વફાદાર
મઅશૂક.

ફરતુતા.....એક મક્રાર મુગ્જાની, અસફલકી બહન.

આહુસેકાર, કાજી, ગારાસફ, સિપાહી, ખવાસે, વગાએરા.

મુકાંમ.

કિન્આન.

એ નાટક સને ૧૮૪૭ કે ખિસવેં કાએદેકે, ઔર સને ૧૮૬૭ કે
પઅયીસવેં કાએદેકે મુતાબિક દાખીલે રજીસ્ટર હુવા હએ. ઔર
હસકે તમામ હુકુક ગિરોહ વિકટોરિયા નાટકકે માલેકાનેં અપને
કુબજેમે રખએ હએ. મુસમમા ખુરશેદજી મેહરવાંનજી બાલીવાલા,
ધનજીભાઇ ખુરશેદજી ધડીયાલી, ડોસાભાઇ ફરીદુનજી મુગલ,
બેહબજત માલેકાનેં મજકુરકે હસ ફીરસેકા કોષખી હિસ્સા કિસીનેં
કરકે દિખલાના નહીં. હસ કિતાબકો છાપ કર મુશતહર કરનેકા
તમામ હુકુક જેહાંગીર બેજનજી ફરાંતી, ઔર કાઉસજી પેસતનજી
શરાફનેં માલેકાનેં મૌસુફસે ખરીદ લિયે હએ, હસ લિયે હનકી
હજમતકે સિવા કિસીનેં છાપના નહીં.

આશાકા ખૂન, દામન પ ધળ્યા.

ભા. ૩

દૌલતકા ખ્યાર, ચાહતસે ખ્યાર.

અખ પહેલા—પરદા પહેલા.

કું હા વા ખાના.

[અનવા ધકસામકે લોગોંઘ કહાવા, આએ, કાશી,
ઔર હુકેકે હમ ઉડાતે દિખાપ દેના, ફરગત
મુઝાનીકા ચિલ્લે ભરતે હુવે નજર આના.]

So early in the Morning.—AIR.

ઝિંઝોટી.—નેજા નેજા ઓ ખ્યારી.—તર્જ.

અખ—કામિય હએ ંહો મિલનવમે, નો પડે ન ધંલતમે,
રહેતી હસકો હએ જીલન, હોતી જિસકો હએ ધંલન.
હોવે નો બે-ધંલત, ંહો હએ ફરિશ્તા ખસલત,
નો મયસર હો ગયા હો ઉસેહી ંહો રાહતમે.—કામિય.

- ૧ શખસ—હુકા મેરા હએ દિલસોજ,
- ૨ „ કહાવા મુઝકો હોના રોજ,
- ૩ „ અદિબુન અપને છુકે સાત.
- ૪ „ જીન્દા અંડુકે મએ હાત.
- ૩ „ કામીજ અદિબુન મુઝપર,
- ૪ „ અંડુકા મએ નોકર,

અખ—ધંલતીકી મહેનત મજદૂરી પડે સખ ધંલતમે.—કામિય.
[ગોશસરકા પુકારતે હુવે દાખિલ હોનાં.]

ઝારાસક—કાનકા મએલ ? બાવ, હા પેસે બાવ, કાનકા મએલ નિકલવાવ. અમછી અમછી આવાળે સુનો, સુખનકે બાગસે દાનાધકે ધૂલ સુનો. બાધ હિંદુસ્તાનીઓ ? બહોત દિન બહેરે રહે, જિસકે સખખ મુસીબત કુમ્હ કમ નહીં સહે. અખ કાન સકા હોના, ગુઠ ખાત હો તો ખકા હોના. મએ દાહી પેસે સતા હું, ઔર કાનકો સરરાસ કર દેતા હું. ચલો કિસેમે હાન ડાલો, મેરબી પેટકી ફિક ટાલો.

અ બિ યા ત.

૧ રાખસ—મેરે કાન કર દાનોબી સાક અમછે,

ઝારાસક—સખોંમે હો બસ આપ અશરાક અમછે.

[ગોશસકકા કાન દેખકર સાક જીતાના.]

જનામે આલી, કાન તો બિલકુલ સાક હએ.

૨ રાખસ—યે એક પૈસા ઔર કાનોસે સાક કર મએલ.

ઝારાસક—મિકારી હએ તુ કાઠિયાવાડી કોઈ બએલ.

[ગોશસકકા દુસરે શખસકો ખુરા જાન કર ચલે જના,

ફરતુતાકા ફહાવા, ચાએ ખનાતે હુવે નજર આના.]

અ બિ યા ત .

૧ „ ફરતુતા એક ધ્યાલા હમે ચાએકા પિલાવ,

૨ „ ફરતુતા લો ચિલમ મેરી મહે જદ બરકે બાવ.

[ફરતુતાકા આન કર ચિલમ ઉઠાને જના, તિસરે શખસકા ફરમાના.]

૩ „ ફરતુતા હુક્કા તાજા કરો, પાની સડ ગયા,

૪ „ ફરતુતા પેસે લો મુઝે અખ અંડૂ ચડ ગયા.

ફરતુતા—બંદી દ નોશ ઔર જો સાહેબ મદદ કરે,

૪ રાખસ—નિશ્ચેકી ચીજ હમતો ન કોઈબી રદ કરે.

[ફરતુતાકા પેસે લે કર આદાબ બજા બાના, ઔર કમરસે એક ડખ્ખી નિકાલ કર ઉસમેસે એક મદદકી ગોલી ચિલમમે ડાલ કર યાએ શખસકો દેના, ઔર હુક્કા તાજા કરનેમે મથગૂલ હોનાં— યાએ શખસકા મદદકા દમ ખીચનેસે સો જના, મહેલે શખસકા ઉસકા હાલ દેખ કર હંસના.]

૧ ,, નિસ્થા ન રદ કરે નો, ઉસે નિસ્થા રદ કરે,
ખાએ મદદ નો, ઉસકી મદદલી મદદ કરે.
[ચીથે શખ્સકા નિન્દમે ખરરાટે સેના, દુસરે શ-
ખ્સકા ઉસકો દેખ કર અક્સોસ કરના.]

૨ ,, અંડૂકો પીકે સાતોં ફલક દેખે આપને,
ખા કર મદદ જમીન ભગે દેખો નાપને.
[ફરતુતાકા ચા, ઔર ચિતમ લે કર આના, ઔર
પહેલે શખ્સકો ચાકા ખાલા, ઔર તિસરે શ-
ખ્સકો ચિતમ દેના.]

ફરતુતા—સાહેબ રહે પીન્ડે આએ, ચિતમ લીન્ડે આપકી,
[દુસરે શખ્સકા તિસરે શખ્સકો પહેલે ચિતમ નિ-
ભનેસે ફરતુતાપર ગુસ્સે હોના.]

૨ શખ્સ—કયું આઈ અબ તલક ન ચિતમ અગલે આપકી ?
ફરતુતા—[ગુસ્સેસે] બાતી હું, આપ ખાત કરો મુદ્દ સમ્બાલકે,
૨ શખ્સ—ખિજમત ઉન્હોકી કરતુ નો સાહેબ હએ માલકે.
[અસફલકા દાખિત હોના ચમ્પીવાલેકે બિખાસમે.]

અસફલ—ચમ્પી, ચમ્પી, ગરમા ગરમ ચમ્પી, નરમા નરમ
ચમ્પી, હલ્વા હજમ ચમ્પી, પુખાવ બસમ ચમ્પી. પસીના બાએ
ચમ્પી, હાં દૂર ચમ્પી, સખ ચમ્પીવાલોંમે હએ મેરી નામી ચમ્પી.

બાએ ત.

૨ શખ્સ—જરા ચમ્પી કરતે હુવે ગાના ગા,
અસફલ—હું બુલબુલસે અમ્મ મએ નમાસરા.
[અસફલકા ચમ્પી કરતે હુવે ગાના ગાના.]

બિલાવલ—ઓ માધ માધ મુઝે લૂઠ મએ ચોર.—તર્જ.

પેટ હાએ ! પેટ અરે પેટકા ગડા,
જાહીરમે હએ છોટા, ખર હએ દોજખસે બડા.
દુન્યાંકાળી માલ, હસમે દો નો ડાલ,
તોળી ખાલીકાલી ખાલી રહેવા હએ પડા.—પેટ.

અમીવાલા અમીકો યહે તખ હયે ખડા,
ખાલી હુવા જખકે મેરા પેટ તોછડા.
કયા કયા ન કરા, તોભી ન ભરા,
હરએક હસકો ફૂટતા હયે છોટા વ ખડા.—પેટ.

[પહેલે શખસકા જ્યસે પૈસા નિકાલ કર અસફલકો
દેના, હસકા આદાબ બળ લાના.]

અ બિ યા ત.

૧ શખસ—ફરતુતા પૈસે લો, લગી આનેકો નીંદ અખ!
૨ ,, —હમ કયા કરેંગે ખમેઠકે, મુજરી હયે નીમ શખ.
૩ ,, —જખ આપ જાતે હયે, તો ચલો ખન્દાભી હયે સાથ.

[સખકા જ્યસે પૈસા નિકાલ કર ફરતુતાકો દેના,
હસકા આદાબ બળ લાના.]

ફરતુતા—હમ બેકસોંકી પરવરીશ હયે આપકેકી હાથ.
[તિનો શખસોંકા જાના, ઔર ઔથે શખસકા પિનકમે
આન કર બિજકુલ બેખૂદ હોનેકે સખખસે અસ-
ફલકા ફરતુતાકો ખાબૂ લે જા કર મશવેરા
કરના.]

અસફલ—ખ્યારી ખહેત, હયે તાજ નેહાવતલી યહે શિકાર,

ફરતુતા—પહેચેતો તનસે હસકા લો સર બાઈ તુમ ઉતાર.

[અસફલકા આહેસ્તગીસે જ્યસે પૈસે નિકાલ લેના.

અસફલ—કિસે તટોલ કર તિયે પૈસેતો સખકે સખ,

ફરતુતા—કયા હસ તિયાસકી બલા હમ આસ છોડે જખ ?

અસફલ—દો તીન અશરશીકા યહે હોમા તિયારા માન ?

હતનેકે વાસ્તે બલા એક કેસી લેંગ જાન ?

[ફરતુતાકા નજદીક પડી હુવી સૂકી મછતિયોંકી
ટોકરી લે આના.]

ફરતુતા—યહે મછતિયેં હયે કિતનેકી, હસપર તો કર ખીયાલ ?

અસફલ—દો ચાર પૈસેકા યહે અયે હમશીરા હોગા માલ.

ફરતુતા—પર મછતિયેં હયે કિતની, જૂરા યહેભી શુમાર ?

અસફલ—છોટી બડી યહુ મિલકે બહોત હોં તો હોં હજાર.

ફરતુતા—હા પૈસેકે લિયે જો હજારોંકી લેવે જાન,
તેરી તરફ હુએ આદમી બહેાબી યહે કર તુ ધ્યાન ?
હા અશ્વશીમે મહંગી તુએ એક જાન હુએ,
હતના ગુરૂર તુએકો, યહે અલ્લાહકી શાન હુએ.

અસફલ—મરજુ પેહી હુએ તેરી તો કરતા હું ધસકા ખૂન,
જો અચ્છી બાત સમજે તુ, મએ સમજું કથું જખૂન.

[અસફલકા હાથ ઉપર દેખ કર ચૌથે શખસકો ઉઠા
કર અંદર લે જાના, ઔર ફરતુતાકા પૈસેકે બાબમે
જુદરત જિતાન્ન.]

કહ્યાંન—લાવજી.—અએ શહે જિત ખ્યારે અરલાક—તર્જ.

ફરતુતા—

જાએ કરો એક કૌડી ન હરગીજ આહો જો દરજ તવંગરકા,
આહેતો દુન્યાં ચારત હો, પર પાસ રખો તુમ નિત જરકા.
કતરા કતરા જમ્મ કરોતો દરિયા હો જાએ ધરકા,
બએઠકે જરકી કિસ્તીમે ફૂર દેખો તમાશા હર હરકા.
કોઈ કહે ઓ અમીર સાહેબ, કોઈ કહે સરદાર,
કોઈ કહે ઓ મેરે મુરખની, કોઈ કહે મુખતાર.
અન દાતાબી કોઈ કહે, ઔર કોઈ પાલનહાર,
આહલે જરકે સિજદેકો ન કોઈ કરે ધન્કાર, સુનો બાત મેરી,
પાસસા દોલતવાલેકે હો, પાસ ન ખાનિકે અકબરકા.—આહેતો.
પૈસેએ સખ ઓનરેબલ હુએ, પૈસેસે નબાબ,
બરોનાઈઠ ઔર સર યહે સખ હુએ પૈસેકે અલકાબ.
લોડોં બવરનરસેબી મુફલિસ ઇદમમે હુએ નાયાબ,
બે પૈસેકે ઉન્કોબીતો દેવં મલેકા ખિતાબ ? સુનો બાત મેરી,
પૈસે બિન નહિં કોઈ કિસીકા, તાજ યહે પૈસા હુએ સરકા.—આહેતો.

[અસફલકા ચૌથે શખસકે લિખાસકો લિયે હુવે,
હાથમે ખૂંભરા ખન્જર અમકાતે હુવે આના.
ફરતુતાકા ખુશ હોના.]

અ બિંધાત.

અસફલ—અએ બહન કરમા તેરા બાબા બળ,

ફરવુતા—બાઈ મએને વુઝકોહી પાયા બળ.

[અસફલકા યાદ કર કર બહનકો આર્ગ કરતા.]

અસફલ—કિસ લિયે હમ જાનેં યૈસી જૅં હજાર?

દેખ આયા હું ફકત મએ એક શિકાર.

જો અગર જો આપને આયા દામને,

દસ હજાર દિનાર હએ ઇનઆમને.

ફરવુતા—કૌન હએ જો જલ્દ મુઝસે જલ્દ જોલ ?

અસફલ—સુન વુ સારા ફિરસા મએ કહેતા હું જોલ.

આજ મેહેનત મેરસે કિસને ન હી,

અમી, અમી કરતાયા ગલિયોં ગલી.

શાંમ તકબી મેરી બર આઈ ન આસ,

એક મહેલેમે ગયા મએ કરતા પાસ.

આઈ એક તાજિરકે ઘરસે પહે સદા,

“અમીવાલે, અમી વુ કરનેકો આ”.

ઘરમે જા કર દેખતા હું કયા ! મગર;

નાજની તનહા હએ એક રસ્કે કુમર.

પર બહોતહી પાયા ઉસકો ફિકમે,

તબ હુવા મશગૂલ મએ હસ શિકમે;

કથાં કિયે ખૂ આપને બન-દેકો યાદ.

તબ કહા ઉસને કે, “સુન ઓ નામુરાદ,

અમીમે કયા વુઝકો હાસીલ હએ? મગર;

નોકરી અબ વુ હમારી દિલસે કર.

યાને કરવાના હએ હમકો ખૂન એક,

હાથસે તેરે જો ગર જો કાર નેક,

તો વુમે દિનાર દેગે દસ હજાર,”

મએતો સુનતેહી હુવા ખુશ બે શુમાર.

ઓર કહા ઉસકે અએ આહલે કરમ ?

મરેલા ખૂની જમાનેમે હમ્મે કમ.

આજ નિસકા નામ તુમ બતલાવોગી,

કમ હસે મુઝકે આદમમે પાવોગી.

હસને તખ મુઝકો કહા, "કલ આ વહાં,"

ફરેતુતા—કયું નહીં બાઈ ગયા ફેર તુ વહાં ?

અસફલ—મુઝકો હોતેલી વહાં જાએગે હમ,

ફરેતુતા—કરના મત ગફલત, તુઝે મરી કસમ !

અસફલ—શખ બહોત મુજમી ચલો સોવે શિતાખ,

ફરેતુતા—મુઝકો તો હરગિજ નહીં આનેકા પ્રવાખ.

ખૂં હુવા નિસકા હસે અખ ચલકે ગાક,

અસફલ—અપને પોશીદ કુવમે ફં પછાડ.

[જના યેનેખ]

બાબ પહેલા—પરદા ફુસરા.

મસ્તેનાજકા દિવાનખાનક.

[મસ્તેનાજકા ફિકો તશીશ કરતેદાખિત હોના]

પીલુ—મુસ્તેનાદ.—જુદે પુર પેચમે દિલ.—તર્જ.

મસ્તેનાજ.—

કોન ખુતખાનએ દુન્યાંમે પરસ્વારે હવસ, હમ્મે નહીં કહિયે બજા ?

પહેને મામિનબીતો હસ જાએ હમ્મે જુ-નારે હવસ, કહે કાફિરકોતો કયા ?

કોન,

મસ્કે વાસ્તે ચહે ફરને ખુદાદ બના, તુ માહનીસ કયું ફિદા ?

અએ જકાકરે માહખાન, આ વફાદારે હવસ, કુચ્છ તો કર ખોઈ ખુદા ?

કોન.

તાલિમે જર હમ્મે જમાનેમે તો હરએક શકિલ, અબકે કુસુકસા જમિલ,

ગર્મ હમ્મે ફરનકી ફકાનોસે બાજારે હવસ, મસ્કે કએ કોન બખા ?

કોન.

ਸੁਨੇ ਹਯੇ ਆਹਲੇ ਫਵਸਸੇ ਨਹੀਂ ਰੋਨਕੁ ਭੁਨਫਾਰ, ਕਹਿਏਤੋ ਜਗਮੇ ਘਫਾਰ,
ਕੈਸੀ ਫਿਯਜਾ ਰਹਾ ਫ਼ੋਰ ਹਯੇ ਖੁਲੇ ਖੁਲਯਾਰੇ ਫਵਸ, ਰੰਗ ਘਫਸ ਕਰਕੇ ਨਧਾ?
ਭੈਨ.

[ਘਾਨਾ ਅਸਕੁਲਕਾ ਐਰ ਆਫਾਘ ਘਜ਼ ਛਾਨਾ]

From Foo Choo Foo I come.—AIB.

ਭਿੰਭੋਟੀ.—ਘੁਧ ਹੋ ਕਯੇਘਾਂ.—ਫਰ੍ਹ.

ਅਸਕੁਲ—ਆਧਾ ਫੁੰ ਮਯੇਂ ਨੌਕਰ ਰਹੇਨੇ ਜਵਦੀ ਕਾਂਮ ਘੋਲੋ ?
ਮੁਸ਼ਿਕਨ ਫੁਮਫਰ ਭੈਨਸੀ ਹਯੇ ਨੇਕੋਨਾਮ ਘੋਲੋ ?
ਕਰਵਾਨੀ ਹਯੇ ਮੁਯਸੇ ਕਧਾ ਕਧਾ ਖ਼ੂਮਧਾਮ ਘੋਲੋ ?
ਅਫਾਤੇ ਹੋ ਕਿਸਕੋ 'ਕਰਨੇ ਆਪ ਰਾਮ ਘੋਲੋ ?
ਮੁਯਮੇ ਨ ਹਯੇ ਘਾਮੀ, ਅਸਕੁਲ ਫੁੰ ਮਯੇਂ ਨਾਮੀ,
ਸਾਰੇ ਮੁਯਸੇ ਊਰੇ ਹਯੇਂ ਕਧਾ ਰਮੀ ਐਰ ਕਧਾ ਸਾਮੀ,
ਫਿਸਕਾ ਘੋਡਾ ਪਾਰ ਹਯੇ ਘਸ ਜਿਸਕੇ ਫਮ ਹਯੇ ਫਾਮੀ,
ਪਰ ਮਿਲੇਂਗੇ ਫਨਘਵਾਕੇ ਕਧਾ ਫਮਕੋ ਕਾਂਮ ਘੋਲੋ ?
ਆਧਾ.

ਮੁ ਸ ਫਫ ਸ.

ਅਸਕੁਲ—ਅਸਕੁਲ ਜੋ ਤੇਰੇ ਫਾਤਸੇਫੀ ਮੇਰਾ ਕਾਮ ਹੋ,
ਤੋ ਜ਼ਰ ਫੁੰ ਖਵਨਾ ਫੁਯਕੋ 'ਤੇ ਫੁ ਘੁਧ ਮੁਫਾਮ ਹੋ.
ਪਰ ਜੈਸਾ ਅਫਾਤੀ ਫੁੰ ਮਯੇਂ ਭੋਫ ਖਵੇਨਾਮ ਹੋ,
ਐਸਾ ਨ ਹੋ 'ਤੇ ਤੇਰੇਸੇ ਫਫਘੀਰੇ ਘਾਮ ਹੋ,
ਭੁਨਫਾਰ ਫੁਯਸੇ ਖੁੰਗੀ ਨ ਮਯੇਂ ਕਾਮਕੀ ਰਸੀਫ,
ਜਾਮ ਫਕ ਨ ਫੁਯਘੀਸੇ 'ਫੇ ਅਘਘਮਕੀ ਰਸੀਫ.

ਅਸਕੁਲ—ਕਧਾ ਘੋਲੁੰ ਕਧਾ ਸਕਾਫਸੇ ਘੋਫੇ ਫਾਧ ਹਯੇ ਘਰਾ,
ਜਿਸ ਮੁਫ ਪ ਮਯੇਂਨੇ ਫ਼ੋਰਾ 'ਤੇ ਫ਼ੈਰਨਫੀ ਭੋਫਾ ਮਰਾ.
ਜੋ ਆਨ ਕਰ ਗਯੇ ਛਗਾ ਮੇਰੇ ਕਫੀਂ ਜ਼ਰਾ,
ਫਿਸਕਾ ਕਫੀਘ ਕਾਟਨੇ ਫਰਗਿਘ ਨ ਮਯੇਂ ਊਰਾ.
ਕਰਵਾਨਾ ਘ੍ਰੂਨ ਫੋਗਾ ਫੁਯਫੇ ਫਾ ਧਾ ਘਾਰਕਾ,
ਘੋਲੋ ਤੋ ਕਾਟ ਫਾਫੁੰ ਗਧਾ ਮਯੇਂ ਫਯਾਰਕਾ.

મસ્તેનાજ-દેની બશરકો ધજા છે બદ મએ સમઝતી હું,
મુજ બશરકો દામ મએ યા દદ સમઝતી હું.
પૂન એક થર ન મેરે તિયે રદ સમઝતી હું,
મએ ઉસકો અપને અએશકી આમદ સમઝતી હું,
ગો બો આબજ રસીદા કુચ્છ આહલે-દવજ નહીં,
પર ઉસકી માત બિન મરી મુશ્કિલ હો હજ નહીં.

મુ ખ મ સ.

અસફલ—જાહીર કરે મેરેસે કે કયા ઉસકા નામ હએ ?
રહેતા કહાં હએ, કયા બો કીયા કરતા કામ હએ ?
રસતમસેબી કવી નો બો આલી-મુકામ હએ,
લહેજેમે મેરે હાથસે હોતા તમામ હએ,
એ બન્દા કયા હુનરમે બલા અપને ખામ હએ ?

મસ્તેનાજ-તબતક છે ભેસે હો ખબરદાર તુ નહીં,
જબતક છે મેરેસે કરે ઇક્રાર તુ નહીં.
જી અપના દેને તક કરે ઇન્કાર તુ નહીં,
પર બોલે રાજ ઔર પ જીનહાર તુ નહીં,
ફેર કયા મેરેસે હોવેગા જૂરદાર તુ નહીં ?

અસફલ—નો તુમ કહો બો કરતા હું ઇક્રાર મએ યહાં,
ખાને કસમ ન ડરતા હું જીનહાર મએ યહાં.
જાંજીરે ફોલસે હું ગિરફતાર મએ યહાં,
લકીત કરે બો કામ ન બેકાર મએ યહાં,
બસ હોનેહીકો આયા હું જૂરદાર મએ યહાં.

[મસ્તેનાજકા જોબસે એક નોટ નીકાલ
કર અસફલકો દેના.]

અ બિ યા ત.

મસ્તેનાજ-એ પહેલે તુ છે નોટ, રૂપએ હએ છે એક હજાર,
અબ દિલસે મેરે કામપે હો મૂજ ઉસ્તવાર.
કરવાના બિસકા. પૂન મુઝે તેરે હાત હએ,
મશહૂર બો બહોત યહાં આલી સિકાત હએ.
આશકુ હએ ઉસકા નામ સચ આશકુ મિજાજ હએ,
ફને મુસબરીમબી લાસાની આજ હએ.

અસફલ—મએ જનતા હું ઉસકો, કરે ફિરસા મુખતેસર,
 હએ દિલનવાજકા જો અઘાજાદા નામવર.
 લેકિન જો આદમી તો બહોત નેકબખ્ત હએ,
 કયું ઉસે એસી દુશમની વુમકો તો સખત હએ ?
 જીલા.—ગજલ.—ઇન દિને નાશે જુનુ.—તર્જ.

મસ્તેનાજ—

દુશમની રહે હએ કે કીધ ઉસને માહબ્બત મેરી,
 દોસ્તી હોતી જો જો કરતા અદાવત મેરી.—દુશમની.
 કયું નહીં કર હું જમાનેસે મએ ગારત ઉસકો,
 મસ્કસે ઉસકે હુવી ખૂબોમિ શાહરત મેરી.—દુશમની.
 જિન્સે ખૂબીકા મેરે જિન્સને બડાયા હએ માલ,
 ઉસેહી દીધ નહીં અબ જાહી હએ ફીમત મેરી.—દુશમની.
 મ જ કુ ર તર્જ.

અસફલ—

દોસ્ત દુશમનકે હો, ઔર દોસ્તકે દુશમન વુમ હો,
 અએ જુતોં નામે ખુદા જનતે કયા ફન વુમ હો ?—દોસ્ત.
 ખૂને આશકૃકા નહીં મિટતા હએ ધખ્યા હરગિજ,
 હથ તક ઘાતે રહા કરતે ગો દામન વુમ હો.—દોસ્ત.
 રાહમ કરતે વુમહે દેખા ન કભી આશકૃ પર,
 સિનેમે દિલકી જયે રખતે કયા આહન વુમ હો ?—દોસ્ત.
 કાફરો ડરતે બહોત વુમ હો યુનાહગારોસે,
 બેથુનાહોંકી સદા મારતે મરદન વુમ હો.—દોસ્ત.
 જતે હો વુમ જો ખરાબાતિયોંમે રહેનેકો,
 રૌનક આબાદમે કયું રખતે ન મસકન વુમ હો ?—દોસ્ત.
 અ બિયાત.

મસ્તેનાજ—આગે તો સુન અરે ઓ નેકોકે સરદાર જરા,
 કરતી માતબખસે હું મએ અપને ખાવરદાર જરા.
 નહીં આશકૃસા કોઇ મેરા અહાનેવાલા,
 માલો જર અપના હએ જો મુઝપે બૂઝાનેવાલા.

મેરાબી આપા થાં કુચ્છ કુચ્છ બહો વફાદારપે દિલ,
થા તસબુર પ્હેડી સદકે કરેં ઉસ વારપે દિલ.
બન દિનો મુઝપે હુવા સદકે અમીર હાલનેઅમીર,
જિસકે મૈહતાજ હયેં દૌલતમે કંઈ આહલે સરીર.
છોડ કર ઉસકો મુસબરસે મયેં બ્યાહું કૈસા ?
જિસકો મજદૂગી સિવા હો ન મયસર પૈસા ?

અસફલ—બ્યાહો મત, તુમ જો નહીં કરતે હો મન્જૂર ઉસે,
કિસ તિયે મારતે હો જીસે પર અયે હૂર ઉસે ?

મસ્તેનાજ—ખાત મુતના નહીં, ઔર કરતા હયે બકાબક નાહક,
ખૂન કરના તો હયે ઉસ નેકકા બેશક નાહક.
ઉસકો જો મયેં ને તિયે શૈકે મુજાકાતકે ખાત,
મુઝકો આતે હયેં નજર વોલી મેરે ધાતકે ખાત.
જાને હસ ખાતકો ગર હાલનેઅમીર અયે નાદાં,
તો નહીં બ્યાહોગા મુઝસે બહો મોઅજજજ જીયાં.
ખાત જો દે મેરે મુઝે તો ન ઉસે મરવાજી,
નૌકરે હાલનેઅમીર ઔર ઉસે કરવાજી.

અસફલ—પુંહી ગર હયે તો કરો પહેતે જા મકતૂબ તતબ,
ન બલાઈસે કરે અપતી જો મરગૂબ તતબ,
તો મયેં લે જાજીગા સાથ ઉસકો કોઈ કર ફિકમત,
કહાવાખાનેમે કરંગા મેરે ફૈરત ગારત.
નહીં બચનેકા કમી મુઝસે ગો હયે રસતમ બહો,
સામને મેરે હયે ચૂંડીસેલી બેશક કમ બહો.

મસ્તેનાજ—તેરે હકુમરસા ગર તુ જો કરે કામ મેરા,
તો મિલે હદસે જીવાદા તુઝે હનઆમ મેરા.
અબ તો મયેં જાતી હું ખાત લેને મેરે, ધર ઉસકે,
ન જો બહો દે, તો ફૂર આકે તુ ઉડા સર ઉસકે.

[જાના મસ્તેનાજકા ખુશિયાં મનાના અસફલકા,
ઔર પૈસેકે બાબમે કુચ્છ જીક કરના.]

My Grand father's clock—Air.

ભાપાલી.—ઈંગ્લેન્ડ તર્જ.

અસફલ—ખૂની તુમ યા મક્કાર, ચોર યા હો બધકાર,
થોડે હોના પર જરદાર પૈસેસે,
લાખ હો નેક અતવાર, પુછે નહિ કોઈ જીનદાર,
બેડા તેરા હોગા પાર પૈસેસે.
લૂટ કર ગરદન માર, ખૂન કર લે તલવાર,
કીસે ભર લેકિન યાર પૈસેસે,
વોહી હયે હજજીતદાર, દુન્યાકો કરકે ખવાર,
આસુદા જો . હયે આર પૈસેસે.—ખૂની.
આહલે જર હયે જિતને, તુ સુખન પુછ ઇતને,
કોટે હો બાહરે જર તુમને તો સર કિતને ?
કરના તુ પેહી કાર, હોતે આહે ગર નાખવાર,
ખૂન રહેના નિત હુશિયાર પૈસેસે.—ખૂની.
[જાના અસફલકા.]

બાબ પહેલા—પરદા તિસરા.

આશકુકા મકાન—તસવીરખાના.

[અશકુકા મસ્તેનાજીની તસવીર રંગનેમે માહવ
દિખલાઈ દેના, ઔર ઉસ્કે હુસ્નકી તાઅરીફ મે
ગાના. દિલનવજીકા કુર્સી પર બયેઠે અખ્ત-
બાર પડતે નજર આના.]

જીલા—પીલુ—ગાજલ—બની આદમ ન હો ગાદિલ—તર્જ.

આશકુ—

ન જુજ આઈનેકે કોઈ તેરે સાની નજર આયા,
રખે ખુશીદમી દેખા નજર હમકો કુમર આયા.—ન.
કહાં જાઉં રેહા હો કર કહસસે મયેં અરે સૈયદ ?
કે તેરે દામમે આયા તો કટવા કર મયેં પર આયા.—ન.

તુ જિસ્સે મેરા હો ઐસી ચક્ષી તુઝસે ન કોઈ આત, ન કામ આઈ મેરે જાગી, ન જોર આયા, ન જર આયા.—ન.

[દિલનવાજકા અખજાર પડતે પડતે ઘોંક કર આશકુંકો તસવીર રંગનેમે માહવ પા કર અક્સોસ કરના.]

ગયા બાજુએ ઉત્કતમે નિશ્ચે દિલ તમાશકો, મેરી તો હાર દી જાં, ખેત રહે એક ખેત કર આયા.—ન.

બહો બાહરે હુસ્નને મેરી વફાકી કુચ્છ ન સમઝી કદ્ર, હાયામ આસા મએ હો કર રૌનકે આલમ મમર આયા.—ન.

મજકુર તર્જ.

દિલનવાજ—

જો સૂરત સમજા લાસાતી તુ ઇંદસ તસવીરખાનેમે, વોહી આરતગરે દુન્યાં નજર આઈ જમાનેમે.—જો.

અમસ તુ તેરે અખર દેખ કર ઉસકી હુવા નિસમિત, બહાત ખૂને આશક હએ બહો કાતિત એક બહાનેમે.—જો.

ખુતાને સીમતન જિતને હએ સારે જરપે મરતે હએ, મિલી કહસીર ઉતકો કુશતએ આશક ખતાનેમે.—જો.

હો મસ્તેનાજપર તુમતો ફિદા, બહો ઔર પર સદકે, કયા હાસિલ ઐસી હરબાઈસે હએ ફેર દિલ લગાનેમે?—જો.

મુ ખા મમ સ.

આશકું—જો ખાનએ દિલે આશકુંમે નિત કીયામ રએ. કયું ઐસે યારકા હરબાઈ કોઈ નામ રએ ?

હસીં હએ કૌન જકાસે નહીં જો કામ રએ ? પર ઇશકે ખૂયાં ગવારા વોહી મુદામ રએ,

વફાકા પહેલેમે જો નકદ અપને દામ રએ.

દિલનવાજ-હએ ઐસી ખ્યારે વફા કરની પુર જકાઓંસે, કરેં હએ જૈસી, જકા કોઈ બાવફાઓંસે,

ખુરોંકો અપની નવાજેં જો તુમ ખતાઓંસે, બલોંકો કયું ન મતાવેં બહો ફેર ખતાઓંસે !

ન હોગી લાયકી જીનહાર નાસજઓંસે.

મુ સ ૬૬ સ.

આશકુંડા—ઠો બાહરે ખૂનીકો કેસા દું નાસળકા ખિતાબ ?
 હયે જિસકે હુસ્તકી મૌજોંકે સખ હસીંન હયાબ.
 જો ધરક રખતા હયે ઉસકા મેરા દિલે ખેતાબ,
 ઠો મેરી ફિરતાયે જાંકે લીયે બના ગિર્દઆબ.
 ઠો આશનાકે તિયે જીમી અપના જોવુંગા,
 મયેં નાવ અપની યહુ દરિયાહીમ ફૂંખોવુંગા,
 દિલનવાજ-જહાજે ધરક ન ઇસ બાહરમે ચના બાઈ,
 ખડક દગાકે હયે ઇસમે તો જા બ જા બાઈ.
 નેહંગે મક હયે એક ઇસમેતો બદ બત્તા બાઈ,
 ન કોઈ ફિરતી હુરી ઉસ્મેતો રેહા બાઈ,
 તુ જનતા નહીં મૌજોંકો ઉસકે અન્દરકી,
 ન આશનાઈ તુએ કરને દેગી દમ બરકી,
 અ મ્સા.

આશકુંડા—યહુ તેરા કહેના ગજત હયે, હજાર બાર ગજત,
 ઠો સાદાર નહીં કરનેકી મેરા ખ્યાર ગજત,
 યહુ માનુખી મયેં કે ઠો મુઝપે જાં નિસાર ગજત,
 પર ઉસકા જિખ્યા હુવા કેસા હો ફરાર ગજત ?
 ગયા હયે સમજા તુએ કોઈ નાબકાર ગજત,
 અ એ ત.

દિલનવાજ-ગજત સહી મયેં, યહુ અખ્યારતો નહીં હયે ગજત ?
 બતા દ ઇસમે તુ એક ફિકાબી કહીં હયે ગજત ?
 [દિલનવાજકા એક અખ્યારમેકી જાહીર ખ્યાર
 આશકુંડા દિખલાના. ઉસકા બડી ઉમંગસે
 પડના.]

અ બિયાત.

આશકુંડા—ધસ્તેહારે કતખિદાઈએ અમીર હખનેઅમીર,
 દૌલતો ધજજતમે કોઇબી નહીં જિનકા નજર.

હનકો જોન હોડે થોડે દિનમે હોમો સરકરાજ,
બેઠી બરજુખ સાદગરકી, નામ જિસકા મસ્તેનાજ.

[અશકકા તાઅજજુખોસે મુદ શડ કર
દિલનવાજકો દેખના.]

કયા યહે સમયો ખાત હોગા ! ખારી તુ ખુદ ગૌર કર,
પહોંચી હમે મુખિઅરકોતો હડતી હુવી મુકી ખાબર.

[આશકકા દિલનવાજકો તસવીરકે તરફ મુ-
ખાતિમ કરના.]

ભોલી જિસકી ઐસી સૂન. જિસકા યહે નાજુક બદન!
તોહમન રખી હમે યહે વા રખ ઉસ પ કૈસી મદદ જન!

અ.હુન્સ.—રાજલ.—બેવકા વાર ખકા.—તર્જ.

દીદકા હુકમ સનમ મુશવહરે આમ કરે,
તુર્ક સમ હક પે રહે, હિન્દુઓકો રામ કરે.—દીદકા.
દરસે અકલ લો, દિવાનોસે અફલાતુનો,
હિકમતે જાતિકો ઐસ.ફસે મત ખામ કરે!—દીદકા.
સૂરતે વાર નજર આતી નહોં બેસિરત,
મરફ પએદા કરે ફેર ફુસ્તકો બદનામ કરે.—દીદકા.
રોને દો, પીડને દો ઉસકી માહબબતમે મુઝે,
માસેહો મુઝકો નસીહત ન કરે, કામ કરે.—દીદકા.

[મસ્તેનાજકો સામનેસે આતી હુવી દેખ કર
દિલનવાજકા આશકકો ખાબર દેના.]

કાલિંગકા—રાજલ.—મુનિયે હમારી અરજ અએ મુતતાં—તર્જ.

દિલનવાજ—લો જિરસે તુમારો લગી જાન હમે,
જોહ જાની પહાંપર લગી આન હમે.—લો.
ફેર આઈ હમે કરનેકો કુચ્છમી ફરેખ,
લેરી ફેર ખાનામીકા કુચ્છ ધ્યાન હમે.—લો.

મજકુર તર્જ.

આશકૃ——હો આવે' નો ધર મરે મરે હખીખ,

ભલા એસે હો કહાં મરે નસીખ ?—હો.

મરે'ગા મએ' બિન ઉનકીં તો દીદે,

ખડી મૌત હએ આકે મરે કુગીખ.—હો.

[આશકૃકા મસ્તેનાજકો દરવાજેકે નજદીક દેખ કર

દિલનવાજકો અંદર કમરેમે જાનેકો કહેના.]

તુ જાધરમે અખતો અએ પ્યારી જુરા,

ખુલે ખખતતો આજ મરે અજીખ.—હો

[દિલનવાજકો ખેળાર હો કર જાના, મસ્તેનાજકો

ફિકકે દરિયામે ડૂબે હુવે આના. આશકૃકા

મુતહૈયુર હો કર ખાતાઅજીખ નિહાના.]

પીલુ.—ગજલ.—નએના લગે સો લગે પગીયોસે.—તર્જ.

મસ્તેનાજ—મુઝે કર એ આશકૃ નહીં પ્યાર તુ અખ.

ન મઅશકૃ મએ' ઔર ન હએ યર તુ અખ.—મુઝે.

મએ' તંગ અખતો જિનેસેભી હાએ ! આહ,

મુઝે મૌત દેના અએ ગફાર તુ અખ.—મુઝે.

આસાવરી.—ગજલ.—હસ અર્પકા ફિરાએગા અફર કહાં કહાં.—તર્જ.

આશકૃ—સખ તુઝપે ફિદા હો ચુકા નો પ્યાર થા મુઝમે,

હસ માયા સિવા ઔર ન જીનહાર થા મુઝમે.—સખ.

હકુશર થા તો તેરાહી હકુશર થા મુઝમે,

જૂઝૂ તેરે સદા ગએરેંકા હન્કાર થા મુઝમે.—સખ.

મુહ ફેર જિયા મુઝસે એકાએક નો તુતે,

કયા અએખ ભલા એસા સિતમગાર થા મુઝમે ?—સખ.

હો મારા કીયા તેરી માહખતમે શમે રોજ,

જિતનાકે દમે હરકુ અએ દિનદાર થા મુઝમે.—સખ.

અએ રૈનકે આલમ તુ દગા મુઝસે કરેગા,

રહે વહમભી અફસોસ ! ન જીનહાર થા મુઝમે.—સખ.

મુ સ ૬૬ સ .

મસ્તેનાજ-જો હોના થા સો હો ચુકા, ઉસકા ન ગમ કરો,
બાહરે ખુદા મેરે પતુમ અબ એક કરમ કરો.
દિલપર તુમ અપને જામ કરો, યા સિતમ કરો,
મુઝકો રેહા પર હરકસે અપને સનમ કરો,
તુમ જૂઠ સમજો અપને નિકાહકે કરારકો,
તકસીર હતની બખ્શ હો તકસીરવારકો.

[આશકકા મસ્તેનાજકી બાતે સુન કર હૈયેરાનો
પરેશાન હોના.]

આશક—કયા તુને જો ક્રિયા, 'બેહા કર' મએ કરાર રદ ?
તુઝપર જો રખતાયા મએ બેહા થા એતેનાર રદ ?
અએ મસ્તેનાજ દુન્યાંસે હું એકબાર રદ,
પર તુઝ પ જો હએ બેહા ન કરંગા મએ પ્યાર રદ.
કયા આઈ આજમાનેકો તુ જાનિસારકે ?
બાલે તો રખ હું સર તેરે આગે ઉતારકે.

[આશકકા આજજીયે સરનિયું હો કર મસ્તે-
નાજકે પએર પર અપને સરકો ધરના, ઉસકા
ઉસકો ઉઠા કર છાતીસે લગાના.]

મસ્તેનાજ-આશક વહે તેરે સરકા નિગાહબાં ખુદા રહે,
મરી દોઆ હએ પેહી તુ શાદાં સદા રહે.
કિસકો પસન્દ તુઝસા નહીં દિલરખા રહે,
જિસકો તુ આહે, દિલસે બેહા તુઝપર ફિદા રહે.
કર ઐરકો પસન્દ તુ, ઐર દૂર રખ મુઝે,
મરી કસમ તુ હરકસે માઆજૂર રખ મુઝે.

[આશકકા મસ્તેનાજકી બાતે સુન કર ઐરબી
પેચોતાબ ખાના.]

આશક—તુઝકો રખું મએ હરકસે માઆજૂર મસ્તેનાજ ?
જૂઝ તેરે ઐરકો કર મન્જૂર મસ્તેનાજ ?

તુ મુઝસે હોને ચહાવી હએ દૂર મસ્તેનાજ ?
 ભૂજ તેરે જાંબર હોગા યહ રન્જૂર મસ્તેનાજ.
 વહનાહ ! તેરે ફિરાકમે મરે જાવુંગા સનમ,
 મએ નૌજવાનીમેહી મુજરે જાવુંગા સનમ.

[આશકકા ગમ ખાનેસે બેઆખતવાર રેના,
 મસ્તેનાજકા આશકકો છાતીસે લગાના.]

મસ્તેનાજ-રે રે કે અપના જી ન દુખા મેરી જાન તુ,
 ધસ ધસ્કમે હએ કિતના હુવા નાતવાન તુ ?
 રન્જો આલમમે અપને ન રખ દિલકો, માન તુ,
 બહેતર હએ અમ તો પેહી મેગ છોડ દયાન તુ,
 ઔર અપને જહદ કર મુઝે ધકરાસે રેહા,
 હોને મએ આજ આઈ હું તુઝ વારસે રેહા.

[આશકકા તએશમે આકે કમરસે ખન્જર
 નિકાલ કર મસ્તેનાજકો દેને ચહાના.]

આશકક—ખન્જર લે રહે તુ ઔર મુઝે પહેલે કતલ કર,
 લાશકો બદલે ગુસ્તકે કરના લહુમે તર.
 એવજ કફનકે ખાક હોડા દેના જિસ્મપર,
 કર દફન શેએરે લિખ રહે મેરી કુશ્વર મગર ;
 “આશકક રહે બહો હએ, જો કફત હસરતમે મર ગયા,
 પુરા વફાકા કામ જમાનેમે કર ગયા.”

મસ્તેનાજ-કે હલ તેરી વફાકી હું સૌ ખાર દિલરખ્યા,
 તુ મેરા જાં નિસાર હએ દિલદાર દિલરખ્યા.
 મુઝકો ન અપના રખ તુ ગિરફતાર દિલરખ્યા,
 રહે અર્જ કર કુખૂન મેરી વાર દિલરખ્યા.
 મએને તુઝે જો લિખએ બહો સખ ખ્યાર નામે દે,
 અપની માહબ્બતોંકે તુ ધકરાસે નામે દે.

[આશકકા આહેસ્તગીસે અપને મુકરર કિયે હુઝ
 ખોયાલસે મસ્તેનાજકો વાફી કરના.]

ખા મ્હા.

ખાશાકુ—રહેતા હયે ઘાગ જૈસા હમેશાં કુમરકે સાત,
જૈસી ઉફક નમૂદ સદા હો સદરકે સાત,
જિસ તરફ જ્યને રહેતી હયે નિત જનવરકે સાત,
ખિનાઇકો જીં લાગ હો અપની નજરકે સાત,
ઇકરાર નામિ થું હયે બહો મેરે જિગરકે સાત.

[મસ્તેનાજકા ધબરા કર આશકુકો આજીજી વ
આરસે મનાના.]

કાલિંગડા.—ગાજલ.—કરો ન બાઈ હરગિજી ગમ મેગા.—તર્જ.

મસ્તેનાજ—ન મુઝસે સનમ ખે વફાઈ કરો,
જહો કાગજ દો અપની સફાઈ કરો.—ન,
ન બૂલુંગી એહસાન યહે તા ખ જીરત,
જો વુમ મેરી મુસ્કલ કુશાઈ કરો.—ન.
મુઝે ઇમમે વુમ ન રખ્યો અસીર,
મેરી કોઈ સૂરત રેહાઈ કરો.—ન.

[આશકુકા મેજપરસે અખબાર ઉઠા કર
મસ્તેનાજકો દિખાના.]

મ જ કુ ર ત જી.

ખાશાકુ—ખનિલ રાજકે હો ન ઇજહારમે,
યહે કયા લિખ્યા હયે દેખો અખબારમે.—ખનિલ.
પ્રસન્દ આયા હયે વુમકો ઇફનેઅમાર ?
કયા જીવોગી પહેલુએ અગિયારમે ?—ખનિલ,
[અખબાર દેખ કર મસ્તેનાજકા શરમાના.]
અ ખિ યા ત.

મસ્તેનાજ—હું નાબાર, ઔર ખોલું કયા અએ અજીજી ?
ફરસ્ત હયે યહે લિખ્યા હુવા અએ અજીજી.

[તએશ ખાના આશકુકા, ધબરાના મસ્તેનાજકા.]

આશક—ફરત હયે રહે અયે પૂર જકા મસ્તેનાજ ?
તુ બકતી હયે કયા ખેવકા મસ્તેનાજ !
તેરા કૌન તો થા રહે અયે નાબકાર,
કે “તા જરત વુઝપર રહુંગી નિસાર,”
નહીં કુચ્છ જમાનીહી તકરીર હયે,
ખતોમીલી દસ જાએ તાહરીર હયે.
જકા તુને કીધ મુઝસે નાચાર પર?
હો ફિટકાર તેરેસી મકાર પર.
મુઝે છોડ તુ આહલેજર પર મરી ?
બે હંજજત જમાનેમે મુઝકો કરી ?
તુ મુખ પાતી કુચ્છની મેરે ધર નહીં ?
કમા સકતાથા મયેં ભજા જર નહીં ?

મસ્તેનાજ—જુનીસા અપના ન તુ તૌર કર,
જરા અપની હાલતકોલી ગૌર કર.
તુ મહેનત કરે રોજો શખલી અગર,
હો ધખનેઅમીરઆસા કબ કરરોકર ?
બનુંગી મયે ઉસ ધરમે જ તાજદાર,
ખતોમે જહાં સૌ, મુજામ હયે હજાર.
[આશકકા તયેશમે આન કર ફેર ગુસ્સા ઠંડા કર લેના.]

આશક—મયેં સમઝા, મયેં સમઝા, તુઝે મસ્તેનાજ,
તુ જા, મત સતા, અબ મુઝે મસ્તેનાજ.
તવંગરકી બાનુ તુ લારઅેબ હયે,
મેરે ધરમે રહેના તુઝે અયેબ હયે ?
જપર હયે તુ, રખસત હો અબ જેરસે,
ખડી હયે તેરી ગાડીલી દરસે.

જીલા — ગજલ.—પાખંદ હમારા દિલે શયેદા નહીં હોતા.—તર્જ.

મસ્તેનાજ—મહેમાનકો યું ધરસે નિકળને નહીં કહેતે,
સાઇલકો સખી દરસે નિકળને નહીં કહેતે.—મહેમાનકો.

કર મહેર, કે મહેર હવે દિલ ઇન્સાસેહી નિકલી,
હમ મહેરકો પથરસે નિકલને નહીં કહેતે.—મહેમાનકો.
આએંગે કિસી વફત તેરે પાસભીતો હમ,
મુતબકૂહી તેરે બરસે નિકલને નહીં કહેતે ?—મહેમાનકો.
બેહા ખત દેતો બેબાક તેરે ઘરસે ચલે જાએ,
હમ ઔર કોઈ ડરસે નિકલને નહીં કહેતે.—મહેમાનકો.

મુ ખ મ મ સ.

આશક—ઐયારી તેરી ચલને મએ દેતા હું આગે કય ?
જાહીર હુવા ફરેખં તેરા મેરે પરતો અમ.
ઇન્નેઅમીર આયા તેરે હામમે ગજબ !
ગુઝસે બેહા જી-વિકાર હવે ગાફિલ, અએ બેઅદબ,
દિખલાઉ ગા રહે ખત મએ ઉસે જાકે સબકે સબ.

[મસ્તેનાજકા ધબરા કર આશકકે ગલેમે હાત ડાલ
કર આજેજી કરના.]

મસ્તેનાજક—હાં ! હાં ! ખુદાકે વાસ્તે, રહે બક રહા હવે કયા ?
ઇતનાબી બેમુરબત અએ આશક હુવા હવે કયા ?
હાસિલ કિસીને ઐસી બદીસે કિયા હવે કયા ?
મેરી ખુરાઈ કરનેમે તેરા બના હવે કયા ?
મએ નાઉમઅદ હુંગી, ગુઝે કાએદા હવે કયા ?

આશક—ઉસકા કરે બના, જો હમારા ખુરા કરે ?
દુન્યામે પેશા ઐસા કિસીકી બના કરે.
ગુમ બેમુરબતોસે મુરબત તો કયા કરે ?
હરએક જનાબે હક્કમે મગર હસ્તેજ કરે,
બદકારીકી ઉમઅદ ન પુરી ખુદા કરે.

[ગુરસેમે આશકકા મસ્તેનાજકા હાત ઝિડક કર અંદર
જના, મસ્તેનાજકા આજીજ હો કર આશકસે
ખુરાઈસે પેશ આનેકા ધરાદા મુકરર કરના.]

મસ્તેનાજી—બેથક ફલાસિકાને યહે દીધ અપની રાએ ખામ,
કે “હએ બદી બશરસે બશરકે લિયે હરામ.”
જખકે બલાઈસે નહીં નિકસે હએ અપના કામ,
કયું ફેર બુરાઈસે ન હો મતલબકા એહતેમામ,
મતલબકે વાસ્તેહી હુવે પએદા હએ તમામ.

[આશકૃકા આના, ઔર મસ્તેનાજીકો ટાલને ચહાના.]

એહામ.—હુંત્રી.—મએંતો પીયાજીકો ફૂંડને જાવું.—તર્જ.

આશકૃ—

અરે કયું ખડી ફિકમે હો અએ ખાનો, તુમહે હો ગઈ દર જાનો.
ખડી.

મકાં યહે તુમારેતો બાયકું નહીં હએ, કહું કયાં બુરા તુમ ન માનો.
તુમહે.

[મસ્તેનાજીકો દો જાનુ હો કર આશકૃકો મનાના.]

મસ્તુર તર્જ.

મસ્તેનાજી—

અરે! મએંને રા રોકેબી તો મનાયા, નહીં પર તુમે રાહમ આયા.
રા.

તાહમ્મુલ કફત આજકા દિન તો કરના, કરો કલ બહો જો તુમકો બ.યા.
નહીં.

તુ અમ અર્જ હતનીતો સુન લે હમારી, બડા સખત દિલ જો ખનાયા.
નહીં.

અબિયાત.

આશકૃ—જાવો કલહી દેએગા બહો ખાત અમીર હબનેઅમીર,
આજ ખાતિર આપકે હું મએં તાહમ્મુલમે અસીર.

[આશકૃકા ગુસ્સેસે મસ્તેનાજીકો અપનેસે દૂર કર
કર બાજુ હો જાના.]

મસ્તેનાજી—[ખુદસે] બેજ કર અસફલકો શમ બરમે ઇસે કરવાઈ પાર,
[આશકૃકો] ખએર! રખસત હોતી હું તુ બૂત મત અપના કરાર.
[જાના મસ્તેનાજીકા માયૂસ હો કર, ઔર આશકૃકા
તલમલાના.]

કેસ—દાદરા.—હમ્મે કેસી હુવી જોરા જા. —તર્જ.

આશક—કેસી યારો હમ્મે શકતે વફા, દો ખતા, તા મમ્મે દખ હું જરા,
ખાતા નહીં મુઝકો તો પતા. કેસી.

જખ ન મિલી હો દિલ ઇન્સાંહીમે જો મુઝકો તો,

કયા હો હોગી અર્થપે બતા? અમ્મે ખુદા!

હું વફાકા મમ્મે ગદા, દાદ મેરી લેકે કર અતા.—કેસી.

[આશકકા અપને સરકો ટેકા દિયે હુવે અફસોસ
કરતે ખડે રહેના, દિલનવાજકા આન કર ઉસકો
તસકીન દેના.]

પરજ.—કુમ્તી.—યુન સહેલી ઉસે લે આરી.—તર્જ.

દિલનવાજ—

બાવર આપા કહા કુચ્છ હમારા, કેસી તેરી વહે દિલઆરા,
માહાપારા, તુઝે જાને હમ્મે હો પ્યારા, યા યા મફદી હો સારા.—બાવર.
ઐરતોંકી જાતતો હમ્મે બોલી ખ જાહીર, પડતુ ન ઉન્કે તો ફનમે ખુદારા.
બાવર.

ભેરવ—રાજલ.—મારા લો વહે દીવા જૂના.—તર્જ.

આશક—સચ બહન હો બેવફા તો બેવફાઈ કર ગઈ,
બાહરે દૌલત મેરસે બેમ્મેતનાઈ કર ગઈ.—સચ.
હામ્મે! મરનેનાજુ તેરા કિસ તરફ હોગા બતા?
મુઝસે બેકસસે જો તુ ઐસી ખુરાઈ કર ગઈ.—સચ.
વસ્ત્ર યા રખ કિસ લિયે હસ તનસે અખ હો જાનકા,
જાનેજાં જો મેરી યી હોતો જુદાઈ કર ગઈ.—સચ.

[દિલનવાજકા આશકકો પ્યારસે મનાના.]

સુ દ સ .

દિલનવાજ—આઈના લેકે દખ હુવા ચેહેરા કિતના જઈ,
રેતાયા રાત દિન તુ સદા બરકે આહે! સદ.
દુનપાંકે બાગેરાંમિબી બાગીર હુવા તુ રઈ,
હસ દખસે તેર રહેતાયા દિલમે મેરબી દઈ,

રહે રહેકેધ્યાન આતા થા રહે નાતવાનકો,
પાવુંગી મયેં ચચાકે કહાંસે નશાનકો ?

[આશકકા કોઇ શખસકો સામનેસે આતા હુવા
દેખ કર દિલનવાજકો અંદર જાને કહેના.]

બ એ ત.

આશક—દિલનવાજ આતા હયે ંહો તસવીર ખિંચવાને કોઈ,
તુ જરા જા ધરમે, તા તુઝકો નહીં જાને કોઈ.

[જાના દિલનવાજકા, ઔર આના અસફલકા અકડતે
હુવે એક બાંકે સિપાહીકા બિખાસ પહેન કર હા
થમે કાગળ ચિમે હુવે.]

જીતા—બિલાવલ.—ઈંગ્રેજી.—ચલો ચલો શાદી રચી.—તર્જ.

અસફલ—

ચલો ચલો જલદ ચલો, અખ ન ટલો, બાઈ, આઈ, કમાઈ.—ચલો.
કુચ્છ હયે કામ, નેકોનામ, જલદ કરો, કીસે બરો,
માસો જરો, અશરફી લો, જલદ ચલો, નબાખ તક રસાઈ.—ચલો.

[અસફલકા ખત દેના આશકકો, ઔર આદાબ બબ
લા કર હોના રવાના, આશકકા ખત પડ કર
દિલનવાજકો બુઝાના.]

અ બિ યા ત.

આશક—દિલનવાજ આ જલદ હમપર હક્ક હુવા હયે મહેરબાં,
[દાખિત હોના દિલનવાજકા.]

ભેજા હયે નામા કિસી નબાખને મુઝપર યહાં.
નવ બજે શખકો બુઝાયા હયે મુઝે ઉસને જુરર,
ખીંચું જા ઉસકી શબી મહેનતમે કયું કરના કુસુર ?
જાએ નાહક્ક ઉખ કીઈ ઉસ બેવફાકે ઇશકમે,
મુફલસી મેરે પ આઈ પુર જફાકે ઇશકમે.

[ખીયાલ કર કર મસ્તેનાજકા આશકકો
અર્જ કરનાં.]

દિલનવાજ—ન જા શખકો, કિસીકાબી તુ કહેના માન યો આશક !
શગૂને બહસે આયા હયે મુઝે રહે ધ્યાન યો આશક !

આશકું—કહું કયા ઔરતોંની જાત હો કમરૂદમ હયે તુમ, શૂં બદ ઔર મહૂરત અરહી, યે સખ વહમ હયે તુમ. મેરા સંદૂકસે જા કર બિખાસે કાઔરાના બાવ, રખ્યો વસવાસ મત દિલમે, મુઝે સોંપો ખુદકો જાવ.

[દિલનવાજકા મજબૂર હો કર જાના, આશકું જો-બસે મસતેનાજકા ખત નિકાલ કર બગૌર દેખના.]

એ ખત ઉસ બેવકાફે હયે રખું ધનકો જિગરકે સાથ, સખબસે ધન ખતોંકે ઉસની રસવાઈ હયે મેરે હાથ.

[આશકું ખતકો જોખમે રખના, એક ચારીખ મુસંવરકા અસબાબે મુસંવરી બિયે હુવે આના.]

નિલમ—રાજલ:—દાનો દસ્તોંમે મહેરી લગાકે પરી.—તર્જ.

મુસંવર—ન ડાલે કિસી પર ખુદા મુફલસી, કે હયે આદમીકી ફળા મુફલસી.—ન.

ખુદાકે બિયે દા મુઝે કામ કુચ્છ, કે જિસ્સે હા મેરી ફના મુફલસી.—કે.

મેરે બચે મરતે હયેં સખ બૂકસે, નહીં દેતી કુરસત જરા મુફલસી.—કે.

હયે જીમે કે મયેં જુહેર ખા કર મરે, કે દલ જામે યે બદ બતા મુફલસી.—કે.

જોજોવંતી.—રાજલ.—પૈયાં પડું પડાંગે નાહીં ચડંગી.—તર્જ.

આશકું—અગરચે મેરાહી બહોત ગમ મુઝે હયે, મગર રાફમ તુઝપર અયે હમદમ મુઝે હયે.—અગરચે.

તુ અયે બાઈ હયે મેરા ચારે ફીમી, મુરંબત નહીં કુચ્છ તેરી કમ મુઝે હયે.—અગરચે.

ન કર રન્જ તુઝકો દિલાતા હું મયેં કામ, કે અખ દુ-વાંબી શેહાલી સમ મુઝે હયે.—અગરચે.

[જના દાનો દિલકિઆરેંકા]

જાળ પહેલા—પરદા ઝોથા.

અમીર શુભઆકા મહેલ.

[આના અમીર શુભઆકા મસ્તેનાજકી
જુદાઈમે બેકુરાઈ કરતે હવે.]

બહુન્સ.—ગંજલ.—આહે ! અફસોસ ગયા.—તર્જ.

શુભઆ—

કાબિલે સખહા ન તો લાયકું જુનનાર હએં હમ,
 હકો ખુતકે નહીં ધનસાંકે પરસ્તાર હએં હમ.--કાબિલે.
 અનકુરીખ અપનીબી રસવાઈકા વકૂત આ પહોંઆ,
 એક મઆશ્કકો અખ કરને લગે ખ્યાર હએં હમ.--કાબિલે.
 બાહરે ઉલફતમે લગી કિશ્તીએ જાંકો બહો હવા,
 ધસ કિનારે નહીં પહોંચેયે કે ઉસ પાર હએં હમ.--કાબિલે.
 ફએસો ફરહાદસે જો માઅરેકા મારા ન ગયા,
 મારને ધરકકી જાતે વહાં તલવાર હએં હમ.--કાબિલે.
 કામ ખનતેબી હએં રૈનકુકે, ખિગડતેબી હએં,
 પુરે ગાફિલ નહીં તો પુરે કબ હુશિયાર હએં હમ.--કાબિલે.

[સર ગિરેખાંમે ડાલ કર શુભઆકા ગમગિન
 ખડે રહેના, આસિકકા આન કર શુભઆસે
 નાઉમઅદીકા હાલ દરિયાફલ કરના.]

જીલ્લા.—કુમી.—કોઈ બોલોરે મારા ખંગાલી ખંગાલે ચલા.—તર્જ.

આસિક—

બોલો જ એહતેશમ, હએં કેસા મિજાજ આપકા નેકનામ.—બોલો.
 અમીર આપ હો કર બ ફજલે ખુદા,
 કયું રહેતે હો રન્જો અલમમે મુદામ.—હએં.
 છુપાતે હો કયું દારતસે રાજે દિલ,
 જો હૈ દિલકા મરેસે તમામ—હએં.

કોંસિયા.—ગજલ.—મુર્ગદિલ મત રા પહાં.—તર્જ.

શુભચા—

એક પરીરને હમે મારા નજારા માર કર,
આહ ! બએઠા હએ દિલ એકસ હમારા માર કર.—એક.
તોરે મિજગાંકા બસ હસ અબૂ કમાને એકહી યાર,
કર દિયા દિલ ઔર જિગરકો પારાપાર માર કર.—એક.
શુભચને દુન્યાંમે નામ હસ શુભકા મસ્તેનાજ હએ,
બએઠા જો સૈયાદ મુર્ગદિલ હમારા માર કર.—એક.

મુ સ અ સ.

આસિફ—આબુદ્દા હું મએ જાનકે હજગતકે રાજકો,
ચહે કયા હએ ધ્યાન આપસે મિસકોં નવાજકો ?
લિહલાહ ! છોડો મરકે દિલો જાંગુદાજકો,
જીનહાર બાઈ આહો ન તુમ મસ્તેનાજકો,
પએજાનતા હું ખૂબ મએ હસ જાનસાજકો.

શુભચા—આહે હએ મુઝસે દોસ્તી ગર નેકકાર તુ.
દિલબરકી મેરે કર ન મુજઅમત અએ યાર તુ.
કિસ તરફ આયા હોકે મેરા ગમકુસાર તુ ?
કરતા હએ મેરે જખમ પ ઔર હલકા વાર તુ ?
પરદેમે દુશમનીકે ન કર મુઝકો ધ્યાર તુ.

મુ સ દ દ સ.

આસિફ—શરગીજ તુ અપને યારકો અગિયાર મત સમઝ,
અગિયાર હોવે જો હસેબી યાર મત સમઝ.
સેહન જો તેરી હએ હસે આજાર મત સમઝ,
ફાતિલ જો હએ, હકિમ હસે જીનહાર મત સમઝ.
હમસે ન હોગી દોસ્તપર અપને જફા કબી,
દએ ન મસ્તેનાજસે પર તુ વફા કબી.

કાલિંગડા.—ગજલ.—દિખત્રાએંગે કયા મેરા ચહે શમસો કુમર-તર્જ.

શુભચા—

બેહેતર હએ જફા યારકી ઔરોંકે કરમસે,
હમસે બજા આયફ કહીં ડરતે હએ સિતમસે.—બેહેતર.

આશક કબી રાહતછીકે હોતે જો તનખમાર,
 ગમ ખાનેકો આતે નહીં હસ્તીમે આદમસે.—એહેતર.
 કરતા રહા ખુખાને જહાંકી મયેં દિખાવત,
 આખાદ હુવા કિસ્વરે હુસ્ન અપનેહી દમસે.—એહેતર.
 તુ કયા હયે ? જમાના કિરે, યા મુઝસે કિરે હક્ક,
 કાકિર હું કિરે મયેં જો કબી અપને સનમસે.—એહેતર.

[આના દિલનવાજકા આહો જારી કરતે આસિ-
 ફકે પાસ વાસ્તે આશકકે.]

ભએરવી—તિસાના—તનદીમ તનદીમ તનદેરેના.—તર્જ.

દિલનવાજ—તુ નજર મુઝપે કર, તુઝપે હો ગર અસર,
 આશકે ખેખાવર, નહિં ખાવર હયે કિધર.—તુ.
 પાસુ સમકો બેહો, ધર છોડ કર ખેખાતર,
 મયા એક કામ પર, તમસે નહિં હયે ખાવર,
 ખૂનકા ઉસકે ડર, મુઝકો હયે નામેવર.—આશક.

[દિલનવાજસે માજરા સુન કર યુજઆઓ
 આસિકકા ગમ ખાના.]

મુ સ દદ સ.

આસિક—દુશમનીસે બેહો જમાનેકી પર રહેતાયા,
 દોસ્તીપરહી બસ હરએકકી મરે રહેતાયા.
 ધ્યાન બસ પેશપહી અપને ધરે રહેતાયા,
 હવસે આમસે હર વફત પર રહેતાયા,
 એસેકા ખૂન કોઈ આહે ચડે મુઝિકનબી નહીં,
 આદમી કયા ઉસે ધળા દે કોઈ જિનબી નહીં.

દિલનવાજ—દેવ, જિન ખુત, મ્હે સખ પહેલે યે શયેતાનામે,
 હસ જમાનેમે મગર આ ગયે ધનસાંનેમે.
 ઉસકો ધનસને છોડા, મિલે હયેવાનામે,
 કાએદા આહતે હયેં ઔરંકે નુકસાનામે,
 ઉસને મારા ઉસે જિસને કે, જિસે પ્યાર કીયા,
 ઉસકા ફાનિખ હયે બેહોહી, જિસને જિસે પ્યાર કીયા.

अब लिखा त.

शुन्या—हस्त आसिका या ओं मुनसेनी थी बारी कुम्ह,

आसिक—हाथसे अपने नहीं उसकी कुवी ज्वारी कुम्ह.

दिलनवाज—हस्त इनसा इकत और गुमसा अमर बार होता.

तो जवा काहेका इस तरफसे ओं ज्वार होता ?

उंज भर जिसकी मोहल्लतमि ओं देया अइसोस.

जनसे इसनेही शाहद इसे जेया अइसोस !

अब लिखा त.

आसिक—ओतो आशुता या मस्तेनाजका ?

दिलनवाज—इमेसे मुद हमे रहे उसी गम्माजका.

[शुन्याका दिलनवाजके मुहसे अपनी
मआशक मस्तेनाजका नाम सुन
कर तआनगुण होना]

शुन्या—उस इरीस्ता पूको हासिल पूनसे ?

जात रहे ज कहे किसी मज्जूनसे.

दिलनवाज—रहे हमे उसको नईअ पूने ओक इकीर,

मिल गया शहर अभीर धुननेअभीर.

आसिक—ममेनेनी देया हमे रहे आप्तवारमे,

ओं अभीर उसके पडा हमे प्यारमे.

[शुन्याका मस्तेनाजकी तरफदारी करना]

शुला—सारंग—गजल—मरहणा सैयदे मकी मन्नी—तर्ज

शुन्या—

रंग आसमानका गेँदा गुमारसे न छिपा,

जुलन ओकली परत ओक हुनारसे न छिपा.—रंग.

जे जाये पूनीमे जुमजुल हुवा हमे नमसरा,

ओं बाप जगे जगनकी पुकारसे न छिपा.—रंग.

हुनारो मन्नीकी पडवी हमे आये मिरसे सदाप,

ओं जेई हुन प नजरके तारसे न छिपा.—रंग.

जदीसे नेकनी नेकीको हांपते हजे' जद,
 प करे अयेरतो परवरदिगारसे न छिपा.—रंग.
 कहीं छिपानेसेभी रैनके नहान छिपे ?
 करम करीमका शयेतां शय्यारसे न छिपा.—रंग.

[जाना शुल्ज्याका आसिको दिलनवाजके तरङ्ग
 धन्कार निता कर, दिलनवाजका दुःखाके तरङ्ग
 अक्षसोस निताना.]

अयेरवी—शकल-समज आत पु अज रहे अये मेरे प्यारे.—तर्ज

दिलनवाज—यहांपर नहीं पार कोर्छ किसीका,
 हो कयुं करे मदगार कोर्छ किसीका.—यहांपर.
 न बेगानोको गुम कहो अपना. अपना,
 नहीं होगा जिनहार कोर्छ किसीका,
 पडे पूने आशुकका दामन पे धक्का,
 न हो ता सिमतगार कोर्छ किसीका.—यहांपर.
 अ पि या त.

आसिक—आत रहेतो सय हजे आशुक तीन दिनसे गुम हुवा,
 पर रहे आवर किस तरङ्गसे हम करे' के न्हो भुवा ?
 और अगर मरबी गया तो कौनसी इसको दलील,
 जिससे पूनी इसकी मस्तेनाज हो जे कालोकीन ?

दिलनवाज—पास मेरे कोर्छ जहीरतो नहीं औसी दलील,
 पर हजे जानिनमे तो जैसी यादीये वैसी दलील.
 गुम हुवा जिस शय अयाज्जमे मेरा अये नेकनाम,
 आर्छी इस दिन न्हो मस्तेनाज कहूँया लेके दाम,
 भागने आर्छी न्हो नामे क्रियेये नो रकम,
 पर रहा आशुक नहीं देनेपेछी सामित कुदम.
 और कहा वसे के सय देवेगा रहे धक्केअमीर,
 उर गर्ह इसवाँछसे अपनी न्हो कहूँया बेनजर.
 राके आशुकसे कहा, के, "सुन पु अये आहलेवश,

આજકા દિનતો યે નામ ઉસકો મત જાકે દિખા ?

આહેતો કરના તુ કલકો શૌકસે યે અપના કામ,"

આસિકું—અમ, મએ સમજા, ઉસનેહી બેશક ક્રિયા ઉસકો તમામ.

પર અમીર અન્જન હએ, ઉસકો જિતાના આહીયે,

માઅરેફત એક ખતકી હાલ ઉસકો સુનાના આહીયે.

અબ અલો તુમ સાથ મેરે, છોડકે મએ સારા કામ,

ખદલા આશકકા હું મસ્તેનાજસે, તો મેરા નામ.

[જના દેનો નેક અતવારેંકા]

ખાખ પહેલા—પરદા પાંચવાં.

ઇબનેઅમીરકા ખારા.

[ખાના ઇબનેઅમીરકા મઅ આહલેકારેં

મુદખિયરકે, વારતે સઅરકે. ઇબનેઅમીરકા

મસ્તેનાજકે લિયે મુદખિયરસે જુક કરના]

જુલા—ગજલ—ન કર મારે ખએરીસે ખતિયાં.—તર્જ.

ઇબનેઅમીર—

જહાંમે ખસ હુઈ જુદગાંતી હરએકકો આલમ શખાખકા હએ,

જવાનીમે હોતી હએ બહો મસ્તી, કે જૈસા નિશા શરા ખકા હએ.

જહાંમે.

જહાં હુવા હુરન જુલવમર હએ, તો ધરકુંને આકે દીધ ખઅર હએ

નહી યે શાયને હર નજર હએ, કે જુલવા સાહેબ નકાખકા હએ.

જહાંમે.

હમેશાં હોતી અમર જવાંની, તો આહાતે અએશે જાવેદાની,

મમર જહાંશી હએ આખિર આની, ફરીખ વફાન ધનકુંમાખકા હએ.

જહાંમે.

હુવે હએ હમ બહો સનમપે માઇલ, જો હૂરવશ હએ પરી શિમાઇલ,

બહો મુન્તજીર ધંસ મુરજાખાનેમે હક્કસે અપને જવાખકા હએ.

જહાંમે.

[મસ્તેનાજકે રએસાંસે વાફીક હોનેકે સખખ મુદખિયરકા

ઇબનેઅમીરકો ઉસે કિરાને અહાના]

જીલા—ગજલ.—આગે તુ હમસે હસ ફર.—તર્જ.

મુદખિયર—

રંગી હો કોઈ યુવ તો કયા, કુચ્છ ઉસમે ખૂબી આહીયે,
કોઈ હસીન લાખ હો, ખુએ નિકૂબી આહીયે.—રંગી.
સખ હોં હસીનો પર દિદા, ઉનકો ન કયું હો હદેઆ ?
સાહેબ રહે બેવફાવોંકા કોઈ અદૂબી આહીયે.—રંગી.
આહી નસખ બહો હએ જનાખ, નબાખ યામ હએ રિકાખ.
સખસે જ્યાદા આપકો તો આખરૂબી આહીયે.—રંગી.
તાજિરકી બેટી મસ્તેનાજ, વૃમ હો અમીર સરફરાજ,
ખસતતો ખૂબી ઉસકે કરતી જુસ્તજૂબી આહીયે.—રંગી.

મુ ખ મ મ સ :

ધખનેઅમીર—

સર તા પા પકીજા હો જો સનઆતે રખમે સમદ,
કયું ન થએતાં ખસતતોંકો ઉસકા ફેર હોવે હસદ ?
પસ્ત કરને અહાતે હરઅન્દ હએ ખાલાકો રદ,
બેકે આલાકો સદા રખખુદ ઉનાકી હએ મદદ.
જિસકા જી આહે હો ઉસકે હાંસેદાંમે મુસતનદ.

મુદખિયર—

સુતરું કુલ જો રખતે હએ રિતમે નહીં ઉનકે હસદ,
કરતે હએ પર ગાફિલોકો બહો નસીફતકી મદદ.
આદમીકો આહીયે કુચ્છતો તમીજે નેકો ખદ,
ગર ન મસ્તેનાજસે શાદી કરાગે અપની રદ,
સમજોગે આઈન્દા મરી ખાતે ખૂલોંકા સખદ.

ખિલાવલ—ગજલ.—ધન આજ દુલહો.—તર્જ.

ધખનેઅમીર—ખશરકો જો આઈન્દાહીકી ખખર હો,
ખુદ ખનકે ખએઠે બહો કયું ફેર ખશરહો—ખશરકો.
અજબ હએ કે બહો કરતા હએ પેશ ગોઈ,
પસે પુસ્ત અપને ન જિસકી નજર હો.—ખશરકો.

ન ઝીરકિ બહો અએબ દએમા હરગિજ,
 નજર અપને અએબાં પે જિસકો અગર હો.—બશરકો.
 સુનબર નો કરતા હએ ઘણી કમરકો,
 કહીં ઘણ ઉસ રસ્કે ખુશીદ પર હો ?—બશરકો.
 ન ઉસ રોનકે બજમે ખુશીકી ગીબત,
 કરો તુમ યહાં નો અભી જુલવગર હો.—બશરકો.
 [આના અસફલકા મટકતે હવે.]

અ પિ યા ત.

અસફલ—અર્જ બન્દા કરતા હએ તસલીમ અએ બન્દાનવાજ,
 ઇબનેઅમીર—કયું અએ અસફલ, ખએરીયતસે તો હએ મરીમસ્તેનાજ?
 અસફલ—ખએરીયતસે તો હએ, લેકીન રતી બરકા ગમભી હએ,
 ઇબનેઅમીર—ઉસકો શાદાં રખને કયા હિમત હમારી કમભી હએ?
 અસફલ—શાદ તો ફોરન હોં બહોં, ગર એક મિલે હિરેકા હાર,
 ઇબનેઅમીર—અએ મુદખિબર હાર જદિદસે બહો કર જાકે તૈયાર.
 અસફલ—[ખુદસે]વાહરી વાહામસ્તેનાજ, અચ્છા કિયા તુને શિકાર,
 મુદખિબર—રજએ અલમાસ જડવાતા હું સાહેબ એક હજાર.
 ઇબનેઅમીર—ખીસ હીરેભી બડે જડવાના તુ ઉસમે જુર,
 અસફલ—પહેનેંગી ખાનુ નહીં, હોગા જરાભી ગર કુસૂર.
 ઇબનેઅમીર—હાય કટવા દુગા, નો કુચ્છ ખર્ચ તુને કમ કિયા,
 મુદખિબર—અચ્છા સાહેબ, [ખુદસે]ખેસવાને કયાહી અફસું દમ કિયા!
 [જના મુદખિબરકા આદાબ બજા લા કર, અસફલકા
 જોબસે ખાત નિકાલ કર ઇબનેઅમીરકો દેના.]
 અસફલ—લીજો રહે ખાત દે ગયા એક શખસ મુઝકો રાહમે,
 જાતા હું અબ આપકી મઆશુકાકી દરગાહમે.
 ઇબનેઅમીર—કહેના રહે ઉનસે, કે કલ મએ હાર લે કર આવુંગા,
 અસફલ—બન્દગી લો, [ખુદસે]આધા હિસ્સા ઉસે મએભી પાવુંગા.
 [અસફલકા બન્દગી અર્જ કરકે જના, અમીરકા
 ખાત ખોલ કર પડના.]

ધબનેઅમીર-સરે નામે પે નામ ઉસકા રકૂમ હયે,
કે જિસકે કુબજેમે લોહો કુલમ હયે.
અમીર ઉસનેહી હયે તુમકો બનાવા,
હમેશાં ઉસકા હોવે તુમપે સાવા.
અમીર ધબનેઅમીર અયે ખાનદાની,
સુની ગર અહાતે હો એક કહાની !
તો શમકો નવ બજે ધરસે નિકલ કર,
શહેરકે બાહીર આવો તનહા ચલ કર.
તુમારે ખાનદાંકી હયે ફજીહત !
કિસીસે તુમ નહોં ખાતે હો દાહશત ?

[ધબનેઅમીરકા ખીયાલ કર કર આહલેકારોંકો
કરમાના.]

રહો હુશિયાર આહલેકાર તુમ સખ,
મયેં તનહા શહેર બાહિર જાવુંગા શખ.

[આહલેકારોંકા ખતકા મજમૂન સુન કર શુખા
જાનેકે સખખસે અમીરકે સાત જાનેકો
અર્જ કરના.]

Wait for the waggon.—AIR.

ખિલાવડ.—ધંગ્રેજી તર્જ.

આહલેકારોં-સુનિયે આહલે ધજલાલ, કયા જાને કયા હયે હાલ,
હોવેગા જી ધકુબાલ, શહીદકે કોઈ જાલ !
ધબનેઅમીર-મેરી જીન્દગાની, જો અખિર હો અયે ગ્યાની,
તો હો અદૂયે જાનીકો મેરે ઘે ખીયાલ.
આહલેકારોં-સખ તુમારે સાનો, હયે કિસકી નેકી ખવાની ?
પહોંચ્યા તુમસે ગ્યાની ન કિસકો હયે મલાલ.
ઘડે હો રજાએ આલી, તો અયે હમારે વાલી,
સાય હમકોબી તો ખાલીહી રખો નેક અફઆલ ?
ધબનેઅમીર-જો હયે બરોસા રખ પર, તો ગાલિખ હું મયેં સખ પર,
નામ ઉસકા અપને લખ પર, મયેં રખતા હું હર હાલ.

ધખનેઅમીર-મએ મકારાંકે ટુપપર, તો ચલતા હું ન દમ ભર,
પર દેખુંગા બહો શખ પરસે ક્યા હો ફીલાફાલ.
આહલેકારો-એ મરજી હએ તો જાવો, વ ફતહા કરકે આવો,
જો આસ હએ દિલમે પાવો, બહો દેગા જુલ જલાલ.

સમ.

[ધખનેઅમીરકા જાના, ઉસકે પિછે સખકા હોના રવાના.]

બાબ પહેલા—પરદા છૂટા.

તહેખાનેકા અધિરા જંગલ.

[દિલનવાજકે હમરાહ આના આસિફકા ગુફતગુ
કરતે હુવે, ઓર બેકરાશી કરના દિલનવાજકા
ફિરાફે આશકમે.]

જીલા—ગજલ—ક્યા રંગ બિગડને બગા.—તર્જ.

આસિફ—

ક્યા બેવફાસે છોડંગે આહસેવફા એવજ ?
ગર હમસે છુટબી જાવે તો સગા ખુદા એવજ.—ક્યા.
તુમ રાજો શખ કયું રહેતી હો હસ તરહા બેકરાસ ?
આશકકા મસ્તેનાજસે છુટેગા ક્યા એવજ.—ક્યા.
ખત મએને આજ લિખખા હએ ધખનેઅમીરકો,
જો આવે બહો યહાંતો મિલે ખરમલા એવજ.—ક્યા.
તહેખાનેમે મએ જાતા હું, તુમ જુફા ઓડ કર,
હસ જા ખડી રહો ઓર ઉસે દો સુના એવજ.—ક્યા.
[આસિફકા તહેખાનેમે સમા જાના, ઓર દિલનવા-
જકા આસિફકી તઆપીફ કરના.]

કોંસિયા.—ગજલ.—અપની મિતા મએ કાસે કહું.—તર્જ.

દિલનવાજ—

ઉન્હેલી તુમ નેક યારો જાનો, જો સેવં હિરસા પરાએ ગમમે.
કે હસ જમાનેમે મર રહા હએ હરએક બશર અપને અપને દમમે,
ઉન્હેલી

૩૯ આશકુંકા પૂન, શમન. ૫ પાખા.

બેહા છતે છકે હએં ચાર સારે, જો મુહસે કહેતે હએં આવા ચારે,
મગર દિલી ચાર તો વાહી હએ, જો બાઝદે મર્ગ અપને હો અલમમે.
હ-હેલી.

હએ કેસા આસિક રહે ચારે આશક, કે હો રહા હએ નિસારે આશક,
તમામ કામ અપને છોડ કર રહે બનાવા બહેખાના વફતે કમમે.
હ-હેલી.

[રો કર]ઓ આશક, ઓ ચાર, મરે જની, મએ હો રહી'હું' તેરી દિવાની,
યા હસ્તીસેહી જો પુઝકો જના, ન કયું મુઝે લે ગયા અલમમે ?
હ-હેલી.

[આના અમીરકા હાતમે કાનુસ લે કર, ઓર
દૂરહીસે રોકના દિલનવાજકા.]

અ બિયાત.

ઇખનેઅમીર-કયું મુઝકો બુલાયા યહાં નેક જાત ?

દિલનવાજ-સુનો દૂરહીસે મેરી સાહેબ બાત.

ઇખનેઅમીર-મએ નજદીક આ જાવું તેરે અગર ?

દિલનવાજ-તો ગાયબ મએ હુંગી યહાં જૂદતર.

ઇખનેઅમીર-તુ ધનસાન હએ, યા હએ કોઈ બલા ?

દિલનવાજ-જો કુચ્છ હું, ચહાતી હું તેરા બલા.

ઇખનેઅમીર-બલાઈ કરેગી કયા મેરેસે તૂ ?

દિલનવાજ-તુ સુન ગૌરસે બસ મેરી ચુકતગૂ.

ઇખનેઅમીર-જો કહેના હએ કહે જલ્દ અએ જાલસાજ ?

દિલનવાજ-કયા મઅશક હોગી તેરી મરતેનાજ ?

ઇખનેઅમીર-હાં બેશક, તુઝે હિરસે કયા કામ હએ ?

દિલનવાજ-નહીં તેરે લાયક, બદ અન્નમ હએ.

ઇખનેઅમીર-ખખર પુઝકો કયા હિસકે અન્નમકી ?

દિલનવાજ-સજા મિલતી હએ બદકો બદ કામકી.

ઇખનેઅમીર-બયાં કર કિમા હિસને કેસા ચુનાહ ?

દિલનવાજ-બુરેમ બુરા હએ જો ઐસા ચુનાહ.

હજનેઅમીર--તુ મૂઠી હએ, કાજુબ હએ, અએ બદ ખિસાલ,
 દિલનવાજ--જરા થામ કર ગુસ્સા ઔર મુનિયે હાલ.
 હજનેઅમીર--બુરેમ બુરા તો જિનાકાર હએ,
 દિલનવાજ--ઠોડા જાનીસેભી બદ, બદઅતવાર હએ.
 હજનેઅમીર--અએ ફહેબા તો કયા ફેર કિયા ઉસને ખૂન?
 દિલનવાજ--હાં સાહેબ, કિયા પેહી કારે જખૂન.
 હજનેઅમીર--અએ નાપાક, મૂઠી જખાં બંદ કર,

[અમીરકા અજબનાક હો કર દિલનવાજ પર હમલા
 કરને મહાના, ઉસકા તહેપ્રાનેમે સમા જાના,
 અમીરકા હએરાનુ હોના.]

ચહે ગાએબ હુવી, કયા બલા થી! મમર,
 [અમીરકા ખીવાલ કર કર જિન દેવકે ખીવાલસે
 બાજુ આના.]

તસબરકે પુતલે હએ સબ દેવ જિન,
 જો હએ શકલે ધનસાં, ઉહે ધન્સ ગિન.
 કરાંમત ઔર ભદ્, બશરકે હએ ફન,
 હએ સબ શાબદે જો નજરકે હએ ફન.

Burmese National Anthem.—AIR.

ભાષાલી—રાજ ગિત.—ખરમા તજ્.

આદમજાદ! આદમજાદ! બદ બલા હએ આદમજાદ!
 હસકે ફન શએતાંકો હાવેંગે કબ યાદ.
 મુજ્દ હએ સબકા રહે, ખુદકી જાને નહિં ધંજાદ,
 અએબચી, ગએબખી, સખમે હએ ઉસ્તાદ.
 મૂજ્ હોકે રહે સબકા, આરિક્ બનતા હએ રબકા,
 પુતલા હએ કયા મતલબકા, દેવો આદમજાદ!
 મખલુકાતે હએવાની, સખમે ગાલિબ ધનસાની,
 ગો નહિં જોરે જિસમાની, જૂર તો હએ યાદ.
 ધનસાં ઓ મકાર! ધનસાં ઓ મકાર!
 બસ, ચસે તો ખાલિકકોભી ઠગકે હો તુ શાદ.

[જના પેઓતાબ આતે હુવે હજનેઅમીરકા.]

બાબ પહેલા—પરદા સાતવા.

મસ્તેનાજકા દિવાનખાના.

[મસ્તેનાજકા ફિક્કે દરિયામે શોતે મારતે દિખ્યાધ દેના.]

બેહાગ—કુમ્તી—ચંચલ નટવાલા.—તર્જ.

મસ્તેનાજ—

હાએ ! દેત માહે દંખ મારે હિંકોલી પાપ.—હાએ !

જા પાત કારન પ્રેમ હત્યા દીની, પતિયાં વા સેવક મએકા ન દીની,
લાગે ન અસફલ માહે ચક્રીની, ઠગવા હએ દેવત માહે અલાપ.

હાએ !

[મસ્તેનાજકા સરે ખીયાલ ફિક્કે ગિરેખાંમે ડાલના,
ઐર એકાએક શુજઆકા આંના, હસકા હોશ
સમ્બાલના.]

અહુન્સ—ગજલ.—પિલા સાફીયા સાગરે બેનજર.—તર્જ.

શુજઆ——લો દખો નજર તો ઉઠાકે કોઈ,

ખડા દસ્તખસ્તા હએ આકે કોઈ.—લો.

સુખી અપને આશકુંકો અએ પુર સિતમ,

કહો તો હુવા હએ સતાકે કોઈ !—લો.

રહે અહે ! માહરમ કહું વસ્લસે,

તુમહે દિલબર અપના બનાકે કોઈ !—લો.

મજકુર તર્જ.

મસ્તેનાજ—માહુખતકી ખાતે સુનાકે કોઈ,

ન ખુદ રાએ હમકો રલાએ કોઈ.—માહુખતકી,

નહીં દિલમે હએ અપને હમાને ધરક,

કરેગા હમે કયા મનાકે કોઈ ?—માહુખતકી,

ધનાયત કિયે, ધર જો આએ મરે,

ગિલોરી ખિલાવું બનાકે કોઈ.—માહુખતકી,

બરવા—ગજલ.—અશ્મ ગિરિયા સીને ગિરિયાં સચ્ચેકડો.—તર્જ.

શુભચ્છા—પૂન થૂકે વરલકે અરમાનમે,
 વહે કિનાયા આપકે હચ્ચે પાનમે.—પૂન.
 ચૂમને દો મુસહરે રૂપ આપકા,
 હો તરકફી તા મેરે હમાનમે.—પૂન.
 તુમમે હમમે હો ગયા હચ્ચે નો કરાર,
 મચ્ચે દિલાવૂં યાદ, યા હચ્ચે ધ્યાનમે ?—પૂન.

મજકુર તર્જ.

મસ્તેનાજ—તુમ હો ખુદ કુચ્છ કુચ્છ મેરી પચ્ચેછાનમે,
 વાઅદા કજ્જ થા નો રખૂં મચ્ચે ધ્યાનમે ?—તુમ.
 ખુતપરસ્તી છોડ દો બાહરે ખુદા,
 ડાનતે હો કયું ખાનલ હમાનમે ?—તુમ.
 આધયે ફેર, અખતો મુઝકો કામ હચ્ચે,
 આપકી રૂપસત હચ્ચે ખસ હસ પાનમે.—તુમ.

[મસ્તેનાજકા નેખસે પાનકી ડખ્ખી નિકાલ કર
 એક ગિલોરી શુભચ્છાકો દે કર જાને ચહાના,
 શુભચ્છાકા ઉસકો રોકના.]

સિંધિડા.—ગરબી.—પડસો નવ ડોઈબી ફૂસમપમા રે લોલ.—તર્જ.

શુભચ્છા—

મેરી રજા સિવા ન તુમ આગે કદમ બડાવ,
 તફરીરે હરકે અપની બહમ, તુમ અચ્ચે સતમ, પુર સિતમ બડાવ.
 મેરી.
 હમસે ન બેવફાઈ કરેા મસ્તેનાજ તુમ,
 અગિયારોસે અચ્ચે રશકે ચમન, ગુન્યાદહન, ચાહ કમ બડાવ.
 મેરી.

મસ્તેનાજ—

મચ્ચે જાનવી નહોં કે વફા કહેતે હચ્ચે કિસે,
 મતલબ તુમારા બોલો, જ્યાં બોલો, નહોંતો કદમ બડાવ.
 મેરી.

અ પિ યા ત.

શુભચ્છા—મતલબકી ખાત મ્હે હચ્છે, મરી આવો ચાહેમિ,

મસ્તેનાજ—અખસે ન અપની દખોગે મુઝકો નિગાહોમિ.

શુભચ્છા—આતે હચ્છે સખ નિગાહોમિ, જાતે ખુદા સિવા,

મસ્તેનાજ—મુઝમેલી કુચ્છ નહીં હચ્છે, સિકાતે ખુદા સિવા.

શુભચ્છા—જુતલી ખુદાઈ કરતા હચ્છે ? શાને કરીમ હચ્છે !

મસ્તેનાજ—સચ પૂછીયે તો જુતલી નશાને કરીમ હચ્છે.

[મસ્તેનાજકો ખાતોંમે ફસા કર શુભચ્છાકા દો જાનુ
હો કર મનાના.]

શુભચ્છા—૨૬ અચ્છે કરીમ ફૂર ન ગદાકા સવાલ રખ,

મસ્તેનાજ—હરગિજ શુભચ્છા ન મિલનેકા મુઝસે ખીયાલ રખ.

શુભચ્છા—ફૂર ફોન વાસિલ હોવેગા તુઝ દિલપજારસે ?

મસ્તેનાજ—મનસૂચ હો ચુકી હું મચ્છે ધબ્બનેઅમીરસે.

શુભચ્છા—આશકસેલી તો પહેલે થી મનસૂચ રસ્કે ફૂર ?

નિસખત કયું ઉસ્સે તોડ દી, ઉસકા થા કયા ફૂસૂ ?

મસ્તેનાજ—મચ્છેને સુના કિસીસે કે ઉસકા તો ખૂં હુવા ?

મનસૂચ લોકે સાથ મેરે કબ થા બ્હો મુવા.

શુભચ્છા—તુનેલી ખુદ કહા થા, કયા બ્હો થા ખયાં ગલત ?

મસ્તેનાજ—રખતી નહીં દહનમે મચ્છે અપને જખ્યાં ગલત.

શુભચ્છા—હોગા ગલત, ૫ અખ મુઝે દેતી હો કયા જવાબ ?

ખસ છોડ દો અમીર, મુઝે કીજે કામયાબ.

મસ્તેનાજ—સચ સચ ! કયા તુમની હોતે હો હમસર અમીરકે ?

[હંસ કર] કદમાસે જા લગો કોઈ ઉસકે ફકીરકે.

[શુભચ્છાકા મસ્તેનાજકો મનાનેસેલી નહીં માનનેકે

સખખ અપના કીના જાહિર કરના.]

Ratai Madam.—AIR.

ઝિન્ઝોટી—ઈચ્છેજી તર્જ.

શુભચ્છા—ન આશક મુઝકો જાનો, કે મુદ સમ્બાલો ખાનો,

ખૂતી તુમ હો માનો, મચ્છે હુંગા ધન્ટેકામ.

મએ ખુદ સુના હું કાનો, બેહા ખાત વુમારે જાનો,
 યે ખૂબ દિલમે કાનો, કે બદ હએ અબ અન્નમ.
 ખૂની વુમકો આમ, જાને તખલી નામ,
 રખસત મુએ દિજગા, મુજરા મેરા લીજગા,
 ખૂની વુમકો આમ, જાને તખલી નામ,
 અબસે આપ કીજગા ખૂબ સમજલકે કામ.—ન.

[જાના પેચોતાખ ખા કર શુજઆકા, ઔર દસ્તે
 તાઅસ્સુફ મલના મસ્તેનાજકા.]

અબિ યાત.

મસ્તેનાજ—બેહા ખાત ન હાય આએ, ઔર આશકકા ખૂં હુવા ?
 હસ્સેતો ઔરબી કામ મેરા સરનિયું હુવા.
 બેહા મર ગયા, ન ખાત મિથે, યે કામ કયું હુવા ?
 અસફલસે જી ડરે હએ કે ઉસ્સે ફિસું હુવા.
 બેહા ખાત મિથે તો ફૂર યે મકાર કિસકી હએ ?
 બાબોં શુજઆસે દુશમન હોં દરકાર કિસકી હએ ?

[આના અસફલકા ખુશિયાં મનાતે.]

Jānismoka.—AIR.

કલિયાન.—ધારી પોરી, ધીમા બોરી.—ધ'ગ્રેજી તર્જ.

અસફલ—શરકત હોગી, અપની દોકી, હાર હીરકા નો સોગી,
 હમમે નિસકો વુમને બાયા, મએને ઉસકો ઉલ્લુ પાયા,
 જિતની ચાહે ષે લો માયા.— શરકત.
 વફત સારા, હમ વુમારા, બરતા હએ બેહા હોકે સોગી,
 રખકા વુમ પ હોગા સાયા, ગની એસા હાય આયા,
 માંગો જીકા નોકે બાયા.— શરકત.

મુ સ કદ મ.

મસ્તેનાજ—ધર મેરે રહેના ઔર સદા હાય મારના,
 નો ફર્જ સર ઉઠાયા હએ બેહા મત ઉતારના ?
 મુજી ફકત વુ જાને હએ ખાતે બધારનક,

યા સમજેલી હયે કામકો અપને સંવારના ?
આશકંકો તુમને મારા યે હમને યકો ક્રિયા,
પર નામે ઉસકે પાસસે લે કર કિસે દિયા ?

અસફલ—[દમને] ઉસકો તો હમને મારા, તો આહો તો લો કસમ,
ખત ઉસકે પાસ નિકલે નહીં તો કરે દયા હમ ?
મએ સમજા, કિસ લિયે યે બરાતી હો આપ દમ ?
હોરકે હારમે મરી શરકત કરોગી કમ.
દને ખબર બહો ખૂનકી હાકિમસે જાતા હૂં,
સુધીયે ચડકે મએ, તુમહે કાંસી ચડાતા હૂં.
[અસફલકા જાને ચહાના, મસ્તેનાજકા મનાના.]

મસ્તેનાજ—આહમક ડહર, યે કામ નુ ધતના ચિતાખ કર,
રસવા તુ મુઝકો કરકે ન ખુદકો ખરાખ કર,
શરકત બહો હારમેસે લે, મત ધજતેરાખ કર,
પર જુસ્તજૂમે ખતકી ન તુ ધજતેનાખ કર,
જખતક ન હાય આયે બહો, હયે ફિક જનકી.

[સામનેસે અમીરકો આતે હુવે દેખના મસ્તેનાજકા]
આતી સવારી હયે લો મરે મહેરખાનકી.

[અમીરકા આના, મસ્તેનાજકા ધ્યારસે ઉસકે
ગલે લિપટના.]

ખ એ ત.

મસ્તેનાજ—કિસ ગુલકી આઈ ખૂ. કે માઅત્તર દિમાગ હયે,
દિલ ખુલખુલે હજકા હુવા ખાગખાગ હયે.

જીલા.—ગજલ.—અયે રશકે કુમર.—તજ

અમીર—એ પદા હયે તુ અખ કહાં ધમાન કિસીકા,
હિન્દુ હયે કિસીકા ન મુસલમાન કિસીકા.—એ.
તુમ ખુતસે ફિરાને ગો બહોત આતે હયે નાસેહ,
મુનતા હયે કહાં અખ દિલે નાદાન કિસીકા ?—એ.
બહો હાર હયે તૈયાર લે આ જાકે અયે અસફલ,
તા જેએ ગુલુ હોવે ધસી આન કિસીકા.—એ.

[અસફલકા અમીરકો ખુશ દેખ કર કુચ
નિઠાલને ચહાના.]

સુદસ

અસંકલ—અસ ધનકોહી જમાનેકે જેવરસે લાધ દા,
તાંબા તક હમકો મત દા ધન્હે જરસે લાધ દા.
પચ્ચેરાંસે લાધ દા, અજી ગુમ સરસે લાધ દા,
દા ગજકી કોષ હમકોભી આદરસે લાધ દા.
નોકર ધન્હીકે હમભીતો અચ્ચે નેકકાલ હચ્ચે,
હકુદાર હમભી હિસ્સેમે કુચ્છ ધનકે હાલ હચ્ચે.

અબિયાત.

અમીર—લે ગુભી એક દુશાલા મુદબ્બિરસે માંગ જા,
મસ્તેનાજ—જીનહાર ફેરસે હસ તરાફ દેના ન બાંગ જા.

[અસંકલકા જાના, ઔર અમીરકા મસ્તેનાજકો
ગલે લગાના.]

અમીર—આફત અદાચ્ચેં તેરી હચ્ચેં, ઔર ગાઝે કહેર હચ્ચેં,
અસ ગુઝપે જલ્તે હસ લિયે ખૂમાને હહેર હચ્ચેં.
અચ્ચે મસ્તેનાજ, કયા કહું અબ ગુઝપે ખાસો આમ,
એક મૈયુનાહકે ખૂનકા રખતે હચ્ચેં હિતેહામ.

ખરવા.—ગજલ.—દિવાની હો ગઈ યારો.—તર્જ.

મસ્તેનાજ.—

ફરીસ્તોંસાભી નેક હસ જગમે કોઈ હો ગયા હોગા,
જૂબાને ખલ્કસે સેકિન નહીં જોભી બચા હોગા.—ફરીસ્તોંસાભી.

હોહો. { મરિયમકો કહું કરતે જગકે સોગ ધું બદનામ,
રહ અલ્લાહકી મા જો સમઝતે હસકો ખાસો આમ.
ફરીસ્તોંસાભી.

નહીં રહે ખવાબમેભી આયા યા હમકો ખીયાલ હરગિજ,
કે હમસે રૌનકે ખૂબાને આલમ ખેવકા હોગા.—ફરીસ્તોંસાભી.

હોહો. { દો તનકી એક જાનહુવીથી, મચ્ચેં ઔર મેરા યાર,
બાયા હમારા વસલ ન ગુઝકો અર્પે કજ રફતાર.
ફરીસ્તોંસાભી.

ભાએરવી.—ગજલ.—ફરને માઆની નો પસંદ દિલ.—તર્જ.

અમીર—

કાન નો રખતે હએં જો સખકા કહા સુનતે હએં,
ગો ભખા બોલે કાઈ, ચાકે ખુરા સુનતે હએં.—કાન.
ગએબકા હાલ તો જાને હએં ખુદા લેકિન હમ,
ખૂન તુમસે કિસી બેકસકા હુવા સુનતે હએં.—ગો.
કહેનેવાલોંકી જખાં બન્દબી કરતા હએં કાઈ ?
બેવફાકાબી સુખાન આહલેવફા સુનતે હએં.—ગો.

કાફી.—ગજલ.—જાને જાં સોયાયા ગુલ હાએ ગુલ.—તર્જ.

મસ્તેનાજ—

દમમે દમબાજો કે અપના હસીએ દમ આ ગયા,
આશકાને બાવફાકા વફતે માતમ આ ગયા.—દમમે.
શેર ખુર આએગા વુઝકો સુખહે ગુલશનસે નિકલ,
દરતે શખસે ગુલમે કયું આહએ શખનમ આ ગયા?—દમમે.
વરલ હસ ગુલકા તુઝે હોગા બહારે અએજ ગએર,
મુજ્જદ હો મરી ખિજાકો તેરા આલમ આ ગયા.—દમમે.
કાન ફોરન ભર દિયે હએં ચારકે અગિયારને,
દામમે શએતાંકે કયા જદીસે આદમ આ ગયા.—દમમે.
તુમ અએ આહ ચશમ બવો રામ ગએરકે રહો,
કરકે તુમસે અબ દિલે વાહશતજદા રમ આ ગયા.—દમમે.

તિલંગ.—ગજલ.—બહોત સહી તોરી.—તર્જ.

અમીર.—ગજલ.—હએં ગમજે સિતમકી અદાએં,
હમીસે બને હો હમે દો દાઆએં.—ગજલ.
જમાના હએં જૂઠા, અજી આપ સરએ,
કહો તો કુસમ આપ હમ અપની આએં.—ગજલ.
ગલસે લગો ઔર દો કાકુલકે બોએ,
લો માનો બસ અબ લેતે હએં હમ બલાએં.—ગજલ.

[મસ્તેનાજકા મકસે અમીર પર સદકે જાના,
ઔર બલાએં લેના.]

પરજ કાલિંગડા.—કુમ્મી.—જ જ હુનૂમ હુવા મુન ક્યા.—તર્જ.

મસ્તેનાજ—

કભી જુદર હમે તુમ અયે ખ્યારે, અયે ખ્યારે, અયે ખ્યારે,
એસે ફિકે પડકે ન્યારે, માર ગણાગે મેમારે,
મળક એસેતો હયે સારે, ખ્યારે નાકારે, નાકારે.—કભી.

કોલા કલીબ હાએ ! હમારા, કયું નહીં જની જાએ ઉલટ,
એસે બહોતાન, ઔર નાદાં હયે હમ મેચારે, મેચારે.—કભી.

કલ્યા હયા ત.

અમીર—મામી હો નહાયતહી મરી જન અભી તુમ,
દુન્યાઈ હો મફારેસે અન્જન અભી તુમ.
બહોતાન કોઈ લાખ રયે ઉસ્સે હમે ક્યા ?
કમસિન હો ઇસી બાઈસ હો નાદાન અભી તુમ.

મસ્તેનાજ—ક્યા ખાત હયે અયે જની મ્હે વલ્લાહ તુમારી.
લોંડી ન સમઝ રખતી હયે કુચ્છ આહા તુમારી.
ક્યા જનું મયે યું હોતી હયે નાહકકી અલવત,
તખ આહાકોભી સમઝી, જો કીઈ આહા તુમારી.

અમીર—તુમ સાદા હો જૈસી, યુંહી દિલબી હયે સાદા,
ઔર તુમસાહી મ્હે આપકા માઇલબી હયે સાદા.
મે સર હયે અગર હમ, તો હોં બસ આપબી મે તેગ,
મકતૂલ જો સાદા હયે તો ફાતિલબી હયે સાદા.

મસ્તેનાજ—પુરા મેરા અબ્બ જહદીસે અરમાન કરે તુમ,
શાદીકા માહેયા સભી સામાન કરે તુમ.
ગુન્યેકી રવિશ તંગ હયે દિલ દિનુમે અયે યુલ,
નિશચુક્તા હમે વસ્લસે અયે જન કરે તુમ.

અમીર—અસખાબ સખ માહેયા હુવા અબ્બ રહી ન દર,
કલહી પડેગા સેજપે પૂલોંકા આકે દર.

નોશાહકા બકે પહેનતે હયેં અબ લિખાસ હમ,
અબ જેવરે અરસસે હો બવો તુમભી સેર.

[બગલગીરી કર કર બને ચહાના અમીરકા,
મસ્તેનાજકા હંસ કર રખસત કરના, અસફ-
બકા હીરોંકા હાર લે કર આના, મસ્તેનાજકા
ખુશિયાં મનાના. મુદખિયરકા હયે પચેરેં
આના, ઐર છુપ કર દાનોડી તકુપીર
સુનના.]

Doodah Doodah.—AIR.

ઝિન્ઝોરી.—લગાવો બાજી ચૌસરકી.—હાથેજી તર્જ.

અસફલ—લે આયે હયેં યહે હાર હમ, લો યહે, લે લો,
ન હિસ્સેમે હો બેસો કમ, લો યહે, લે લો.—લ.
હો શાદીસેભી શાદ, તો હમ હો બામુરાદ,
હવાવો લાખોંકી રકમ, લો યહે, લે લો.—લ.
જો દો મુઝે યહે હાર, તો મેરા બેડા પાર,
વ ક્યા હો મેરા શાકુબો હમ, લો યહે, લે લો.—લ.
જી ચહાતા હયે યહે, કે અસફલહી યહે લે,
ન મસ્તેનાજ બાવો ગમ, લો યહે, લે લો.—લ.

[અસફલકા મસ્તેનાજકો હાર દેના, ઉસકા
ખુશ હોના.]

અ બિ યા ત.

મસ્તેનાજ—અયે વાહ! સુખદાંત અહજાહ હયે યહે હાર ક્યા!

અસફલ—ઐસા વૈસા તુમને પાયા માર ક્યા?

મસ્તેનાજ—આઈના બા પહેનકે દેખું મયેં અબ,

અસફલ—પહેલેતો આઈત થી, અબ હોગી ગજબ.

[અસફલકા મેજપરસે આઈના ઉઠા કર મસ્તે-
નાજકો દેના, ઉસકા આઈનેમે અપના
હુસ્ન દેખ કર મગાર હોના.]

મસ્તેનાજ--એસી સુરતપર ન કયું ઠોઠું મરે ?

અસફલ--યુસુફ આગે આપકે પાની ભરે.

મસ્તેનાજ--સજતી હું અમ જાકે સમ સિન્ગારસે,

અસફલ--હિસ્સા યહાં પહેલે ચુકા દો હારસે.

મસ્તેનાજ--તુ ન જખતક ખાત હમારે લાએગા,

એક પાઈભી ન હમસે પાએગા.

અસફલ--ખૂને અશકકા થા બસ હમસે ફરાર,

ખાત ખાતકી હમ ન જાને જીનહાર.

મસ્તેનાજ--હમ ન હિસ્સા દેંગે તુઝકો હારમે,

અસફલ--જાતા હું ફાકિમકે મએ દરબારમે.

મસ્તેનાજ--ઉરસે તૈરે હાથમે કયા અએગા ?

રસવા હુંગી મએ, તેરા સર જાએગા.

દખ અસફલ આહે ગર અપના બજા,

તો બહો ખાત પએદા કહીંસે કરકે લા.

હાથ અપને બહો ન આવે જખ તલક,

ખએર દાનોઝી નહીં હએ તખ તલક.

ચલ રપએ દેતી હું તુઝકો દો હજાર,

પર ખાતોઝી ફિક રખ લએલો નહાર.

[મસ્તેનાજકા અસફલકો લે કર જાના, મુદખિયરકા

તમામ ખાતેં સુન કર જાહિર હોના, વ અક-

સોસ ! જિતાના.]

કાફી.—હોશી.—હિન્દમે કેસો ફાગ રચોરી —તર્જ.

મુદખિયર—

અએ ખુદા તુ, મકસે ઐરતોંકે બચા તુ.—અએ.

જાહિરમે બોલી હએ, બાનિનમે ધનકો પએદા ક્રિયા હએ બજા તુ !

યા રખ કયા સીનેમે દિનકી જમૈપર ઉન્હોકે હએ પચપર રખા તુ ?

હમે દૂરહી રખ સદા તુ, મકસે ઐરતોંકે બચા તુ.—અએ.

[મુદખિયરકા ઐરતોંકે તરફ ધનકાર જિતા

કર જાના.]

આખ પહેલા—પરદા આઠવાં.

અમીરકા ગુલજાર મહેલ.

[હોના રાશની બેશુમારકા, સખ આહલેકારેંક
અમીરકે નિયે શાદી મુખારકખાદી ગાના.]

I have been all over everywhere.—AIR.

કહ્યાન.—ઈંગ્રેજી.—મરે માહરી માય બેહેનો.—તર્જ.

આહલેકાર—

સરીરઆરાએ મુલકે મરદૂ હો તા શહે ખાવર,
કમર હો જખ તક વજરે આજમ બો શાહકા શેખ બર.
તામીર મુનશી ઉતારદ હો, ઔર જોહરા રામિશગર,
રહે સિતારેંકી અફસરી જખ તલક જોહલકે સર,
હો તખ તલક નજર, હો તખ તલક નજર,
અમીર ઔર મસ્તેનાજપર એ જહાનકે પરવર.—સરીરઆરાએ.
ખુખારે અર્જસે અમ્ર હો ઔર અમ્રસે પાની,
રવાં બો પાનીસે બાહાર હો ઔર ઉસકો વુગ્યાની.
રહે સિતએ ખાક હો બો વુગ્યાંસે ફરે રએહાંની,
બને બો રએહાંસે હએવાં, હએવાંસે રહે ધનસાની,
હો તખ તલક નજર, હો તખ તલક નજર,
અમીર ઔર મસ્તેનાજપર એ જહાનકે પરવર.—સરીરઆરાએ.

[શાહના પોશક પહેન કર અમીરકા આના, સખકા
આદખ બખ લાના, ઉસકા મસનદપર જુલુસ
ફરમાના.]

અ ખિયાત.

અમીર—નહીં જમ્યા અખતક હુવે હએ તમામ,
મુખિયરને કેસા કિયા ધજને આમ!

[આના મુદખિયરકા ધબરાતે હુવે.]

મુદખિયર—અમે સાહેબ બેઠા ફાજીલ તસરીફ લાએ,
અમીર શુભઆબી હએ સાથ ઉનકે આએ.

[ફાજીલકે હમરાહ શુભઆ ઔર આસિફકા આના
મઆ દિલનવાજકે લિબાસે ફાખિરાના પહેને
હુવે, ઔર અમીરકા સર્વ કંદ ઉઠ કર તાઅ-
જમ બળ લાના, વ અનાકુંદે મરાતિય
સબકો બિઠલાના.]

અમીર—શુભઆ સાહેબ મમનૂન મુઝેકે કિયે,
કે હસ બજમે આહફીરમે તસદી લિયે.

[આહલેકારેકા મસ્તેનાજકી આમદ માના.]

ખિલાવલ—ગજલ.—આવો પીતમ આવો પીતમ.—તર્જ.

સખ —સજ ધજ કરકે આઈ નવેલી, દેખો બેઠા અલખેલી બની,
શુભઆ } આખે દાનો ખૂંસે રંગેલી, પલકોમે હએ નેજાજની.
દિલનવાજ }

સજ.

[આના મસ્તેનાજકા અસફલકે સાથ ફાખિરાના
લિબાસ પહેન કર મઆ ખવાસોકે, અમીરકા ઉસે
અપને બરાબર બિઠલાના.]

અમીર—અમે શહે ખૂમાં આ તેરે દંદાં ખેશક હએ હીરકી કની,
મસ્તેનાજ—સદકે ન હું કયું સાહેબ તુમપર, તુમસા નહીં હએ કોઈ ગનો.
સજ.

અ ખિ યા ત .

અસફલ—કયું દર લગે કરને સાઅતબીતો નેક આઈ,

ફાજી—હો જાએ ગવાહ અબ દો તુમસે કોઈ બાઈ.

અસફલ—હએ એક ગવાહ તો હમ, દિગર હો મુદખિયર તુમ,

ફાજી—દાનીસ્તમે મેરીબી, બહેતર હો મુદખિયર તુમ.

મુદખિયર—આકાકે લિયે મેરે મન્જૂર મુઝેબી હએ,

અસફલ—ઔર પાસ તુમારાહી અએ હૂર મુઝેબી હએ.

[ફાજીકા અમીરકા નિકાહનામા દિખા કર મસ્તે-
નાજકે હાતસે હાત મિલા દેના.]

ફાજી—રહે આફઃ બંધા અબ હએ, તુમ દાનો મવાહોસે,

એક એકકો પસંદ એક એક, હએ અપની નિગાહોસે.

[મસ્તેનાજમે] અએ બાનો કહો મુઝકો. કયા માહર વુમારા હએ,
મસ્તેનાજ-દસ લાખ રૂપએ બસ હએ,
અમીર—મુઝકોબી ગવારા હએ.

[કાજીજીકા દોનો દુલહા દુલહનકો દોઆએ દેના.]

કાજી—હસ સાઅતે મએમૂમે, દોનુકા બંધા અફદ,
ખાનિકુસે દુઆ હએ રહે, કાયમ હો સદા અફદ.
[સખકા દોઆએ દેના.]

ખિલાવલ—રોરટીસ.—ઈચ્છેજી તર્જ.

સખ—

શાદી હુવી જિનકી જોહા શાદ રહેં, શાદ રહેં, શાદ રહેં,
બનરા બની આબાદ રહેં, આબાદ રહેં, આબાદ રહેં.—શાદી.
હએ દોઆ હફસે રખએ ફલકસે, દુલહન, કાયમ, ગોશાહ દાયમ,
રન્જે અફકસે કએદે ફલકસે, હરદમ દોનો આબાદ રહેં.—શાદી.
બાગે શાદીમે બસ નેહાલ, અએ પરી, હો હરી, ઔર ભરી, વુ જરી,
મસ્તેનાજ—

વુમ અએ મેર ગુલે બે મિસાલ, દિલબરી, જિગરી, વાદ રહેં.—શાદી.
[સખકા ખુશિયાં મનાના, તરખો નશાતસે શાદીકા
હખતેતામ પાના.]

તમામ હુવા બાબ પહેલા.

બાબ દુસરા—પરદા પહેલા.

જંગલ.

[આવારાકા ફટે પુરાને જિબાસમે ફિરાકે મસ્તેના-
જમે આહો જારી કરતે આના.]

ભએરવી—ગજલ.—કયા ખિજાં આઈ અમતમે.—તર્જ.

આવારા—

બરિતકો કરતા પસન્દ હએ ઔર ન વિરાનેકો દિલ,
કિસ જથે જાવું બલા મએ અપના બહેલાનેકો દિલ,—બરિતકો.

કુચ્છ તો સામોને તરખ દેના થા, જો દેના થા દિલ.
હમને દિલ પાએ ઇનાહી માહજ તરસાનેકો દિલ.—અસ્તિકો.
પાયા હએ આખિર જુતાને સંગદિલસે કએજ કયા ?
કાઅમેસે ચલ કર ગયા થા કયું તુ જુતખાનેકો દિલ.—અસ્તિકો.
આદમી હએ જોભી જો પિતે હએ ખૂમ હએ નશાત,
તરસે યહાં એક બાદએ ઇશરતકે પએમાનેકો દિલ.—અસ્તિકો.
જીતે થે તખતક કે જખતક જીતેમે થા કુચ્છમી હજ,
આહાતા હએ અખ તો રૌતક અપના મર જીનેકો દિલ.—અસ્તિકો.

[આના આસિકો દિલનવાજકા બેસ બદલ કર મઆ
મુદખિઅરે શુજઆકે. આવારાકા ઉન્હેકો દેખ કર
એક ખાજૂ પોશીદ હો જાના.]

અ ખિ યા ત.

મુદખિઅર—ખાત યહે સચ હએ તુમારી ઉસનેહી ખસ ખૂં કિયા,
હુપકે મએને ઉસકે ધરમે માજરા સખ સુત લિયા.
પર ખતોંકી અપને હએ ઉસકો નેહાયત જુસ્તજૂ,
તા ખ મર્ગ ઉસકો રહેગી યહે સલામત જુસ્તજૂ.
આસિક—ઉસકો તહેખાનેમે તુમ લાવો કિસી તદખીરસે,
હેગી કાઇલ ખૂંકી જહાં જો અપનીહી તફરીરસે.

મુદખિઅર—કયા મજા હો ગર સુને તફરીર સખ હખનેઅમીર !

શુજઆ—ઉસકો મએં લે આતા હું, કયું હો મુસીબતમે અસીર ?

મુદખિઅર—લાતા મસ્તેનાજકો યહે મેરે જીમે કામ હએ,

શુજઆ—જહાં અમીરે વાલાકો મએં લાવું તોહી નામ હએ.

આવારા—[ખુસે] મર્દો ખૌરત દોનોબી હએ યહે મેરી પએછાનકે,

પર હએ ખેહતર યહે રહું અન્જનહી મએં જાતકે.

લાપાલી—ગજલ.—તુમ સલામત રહો.—તર્જ.

દિલનવાજ—

મર ગયા જો હુરી ખસ આજ કીયામત ઉસકી,

રજહી ઉસકા રહા ખૌર ન રાહત ઉસકી.—મર.

કે બે કૂ ખાકે સખા ઉસકી ઉડાતી હોમી,
 આહે જિતની કરે તુમ બાઈ હિમાયત ઉસકી.—મર.
 કોઈ ખતલા દો જગ મુઝકો મળરે આશક,
 જનન દે દુગી મએ ખસ દેખકે તુરખત ઉસકી.—મર.
 ગુસ્સકો ખૂં યા કફન ખાકકા પહેનાં હોગા,
 ઔર ફરીસ્તાંસે હી હોવેગી મૈયન ઉસકી.—મર.
 મ જ કુ રં ત જ.

આસિક—

જીહમ જિસને કિયા હો ખવાર હુવા હએ કે નહીં ?
 જાલિમાંકે લિયે ધનસાઈ ખુદા હએ કે નહીં ?—જીહમ.
 ખૂને આશકસે રંગે દેતે હએ દામન ઉસકા,
 કુચ તાહમુલબી તેરે દિલમે જગા હએ કે નહીં ?—જીહમ.
 “સાત્ર તલખસ્ત વ લેકિન ખરે શીરી દારદ,”
 કૌલ સાઅદીકા બના તુમને સુના હએ કે નહીં ?—જીહમ.
 [એકાએક આસિકી નજરકા આવારા પર પડના.]

અ ખિ યા ત.

અરે કોન રહે છુપકે સુનતા હએ હાલ !
 હો કહેબાકા જસૂસ હએ ખદ ખિસાલ.
 કહે હસકો ખન્જરસે મએ અખ તમામ,
 વગરના હો રદ અપના સખ હોગા કામ.

[આસિકકા દોડકર આવારાકો જમીનપર પટકના,
 ઔર ખન્જર નિકાલ કર ઉસે મારને ચહાના,
 દિલનવાજકા રાહમ ખા કર ઉસકો ખચાના.]

દિલનવાજ—પસે છોડ રહે ખેગુનાહ હો કહીં,
 ખુદા જાને જસૂસ હએ યા નહીં.
 જો આહે તો તહેખાનેમે રખ્યો કએદ,
 હો કામ હોને તક રહે રહે અપના સએદ.

આસિક—[આવારાકો]કરં પુરા તુઝકો હસી આનમે,
 રહેગા યા એક હકતા જીન્દાનમે ?

અહુસ—રાજલ—જગત જીવન.—તર્જ.

આવારા—ન ક્યેદકા ખતર, ન મરનેકા હયે ડર,
હમ આગે મરનેકે ગયે હયે ખુદહી મર.—ન.
લગાવો જલદ તેગ, ન વુમ કરો દરેગ,
વુમારે કામમે જો આયે મેરા સર.—ન.
મયે વર્ડકા હું માલ, હયે ખૂં મેરા હલાલ,
જો સમજે અપની મિલક, નિસકી હો નજર.—ન.
હું મયેતો સાધમે, પ દિલ હયે જાધમે,
ઔર આંખોકી તો રાહસે બહે ગયા નિગર.—ન.
બ અત.

આસિક્ક—અભીતો અલ હમરાહા દિલસોજ કે,
રહા હોવેગા બાઅદ અંદ રાજ કે.

[આસિક્કા આવારાકો પકડ કર સે જાના,
સબકા પિછે પિછે હોના રવાના.]

ગાબ દુસરા—પરદા દુસરા.

હખનેઅમીરકા મહેલ.

[વારિદ હોના મસ્તેનાજકા મઆ અસકલકે.]

તિકાંગ—રાજલ.—સખી કોઈ શામસે મિલા દો મુજે.—તર્જ.

મસ્તેનાજ—ફિક વુઝકો નહીં હયે કામકી સમ,
બેવકા જાત હયે ગુનામકી સમ.—ફિક.
દિલ મેરા માનતા જરાબી નહીં,
ખાત વુઝસે નમકે હરામકી સમ.—ફિક.
ન ખતોંકા પતા લગા અબ તક,
નોકરી કરતા હયે વુ નામકી સમ.—ફિક.
કયું દે તસકીન વુ મેરે દિલકો ?
તેરી તનખવાહા હયે મુદામકી સમ.—ફિક.

Garryowen (IRISH.)

છેલા—ખિલાવલ.—ઈંગ્રેજ તર્જ.

અસફલ—--દિલવા અમીરતો દિયા, ઔર જમે અંચેશભી પીયા,
લાખોંકા માલ લે મિયા. દિલવા.

આશકકા ખૂનભી કિયા, મર મરકે મએંતો હું જિયા,
મન્જૂર તુમને ન કિયા, મુઝકો નફર તો મએં ચલા.
દિલવા.

મુ સ દદ સ .

મસ્તેનાજ[ગુસ્સે]જતા હએંતો ચલા જ તુ દેતા હએં દમકિસે?
માહવાર મુક્તકા નહીં દેને કે હમ કિસે.
તેરેસી નિસ્ખી કબી દેને રકમ કિસે,
બે હુકમકે હટાને ન દેતે ફદમ કિસે.
ખા કર રૂપએ હજારે ન ખિજમત મુજાર હો,
તુઝસે નમક હરામપે ખાનિકકી માર હો.

અસફલ—--ગુસ્સે ન હોં, હસોં, ન પડો હજારેશખમે,
કોશીશ કરેં તુમારે ખતોંકે મએં બાબમે.
પર દો રૂપએ હજાર, તુમ ઉસકે હિસાબમે,
ખાઈસકે ફર્જદારેંકે હું મએં અગાબમે,
કરકે અદા યહે ફર્જ ફિરેં સખ જોહાનમે,
લે આવું દિન ખતોંકો ગો હોં આસમાનમે.

ખા મ્સા .

મસ્તેનાજ—--ઔર ધૂન ડાલે નામપે તેર હજારકી,
પર ખૂન રખના યાદ તુ અપને ફરારકી.
[મસ્તેનાજકા સામનેસે અમીરકો આતે હુવે દેખનાં.]
આમદ હુરી અમીરે જિવિલ ઇફતેદારકી,
બસ ખંદ બાત અપને કરે કારેખારકી,
કરતી હું હદેમાસ મએં લાઅલોંકે હારકી.

[આના અમીરકા શુભઆકે હમરાહ, અસફલકા આદાબ
બજા લાના, મસ્તેનાજકા બગાનગિરી કરના.]

ભચ્ચેરવી—હુંત્રી.—તોરી મધમાલી નચ્ચેનાંરે.—તર્જ.

અમીર—

મારી મનમાની માહેના, માહે ચચ્ચેન, દિના રચ્ચેન,
દરસ સરસ બિન તોરે નહીં સોહેના.—મનમાની.

બસ ગર્હ જબસે તુ મનમા હમારે, તોહે દમબર નાહીં ખિસારે,
જાવેં ન જબતક યમકે દ્વારે, તબતકબી ખિસારેંગે હમ જાની તોહેના.
મનમાની.

કલ્યાંન—હુંત્રી.—મધ ભરીયાં નચ્ચેના રે.—તર્જ.

મસ્તેનાજ—

મતવારી કિની રે, તુને ચો પીતમ, રસ ભરિયાં, પ્રેમ અંખરિયાં,
નિખરિયાં, જો કરિયાં, ખિસરિયાં, સુધહુ દીની. મતવારી.

બચ્ચેરી હચ્ચેં મારે ડગર, ડગર, ચો મીત નજર તુ રખ માહે પર,
જબસે માહે તુ મનમા લીની. મતવારી.

ભચ્ચેરવી—ગાજલ.—ઊઠ પ્રભાત સમરિયે શ્રી ગનેશ દેવા.—તર્જ.

શુભચ્ચા—

તુમસા હોવે નાજ મસ્તો ઇનસા હોવે બાર મસ્ત,
કૂ બ કૂ ફિરતા ફિરે ફેર કહું ન હો કર પ્યાર મસ્ત!—તુમસા.

અક્ષમ વા હચ્ચે ઇનકી હરદમ, હરધડી તુમ બે નકાબ,
તુમસા જીલવા મસ્ત હો, ઔર ઇનસા હો દિદાર મસ્ત.—તુમસા.

[દલબરીમે આપકી હચ્ચે રાજો શય હખ્તેઅમીર,
હમને મસ્તેનાજસા દેખા ન કોઈ યાર મસ્ત.—તુમસા.

મુખ અમસ.

હખ્તેઅમીર—તશબિ સનમ જો દૂંડિયે તેરે જમાલકી,

તો વાહદ હુ હચ્ચે જાત ફકત જીલજલાલકી.

નિસબત કહાંસે લાવું મચ્ચેં તેરે ખિસાલકી ?

આદમકો હચ્ચે મતકસે બુજર્ગિ કમાલકી,

બેશક ખિસાલકી નહીં, બસ બે ખિસાલકી,

મસ્તેનાજી—એક હાર લાઆણાંકા દો, રહે હવે અર્જુ હાલકી,
જેવરસે આપકે હુવી જીનત જમાલકી.
ખૂ મરી ખૂમેલી હવે તુમારે ખિસાલકી,
વર્ના હવે સદહા ઝૈરતે મરે ખિસાલકી,
ઉનસી હું બંદી મએલીતો એક જીલજલાલકી.

[મસ્તેનાજી અમીરકો દેખ કર અસફલકા ખુશા-
મદસે કુચ્છ નિકાલનેકી તદખીર કરના.]

અસફલ—[ખુદસે] રહે જાહ હનકી, ઝૈર મરે આકાકા રહે જલાલ!
કયું કર ન દેખ દેખકે હું શાદ મએ કમાલ!
[અમીરકો] પુરા નમક ગો પાતા નહીં રહે નમક હલાલ,
ફૂરભી દોઆગો આપકા હું મએ અએ નેકલાલ.
સાહેબ મુઝેલી એક જરે બફતકી દો શાલ.

મુ સ દદ સ.

અમીર—જા કર મુદખિયર અપનેસે પેહી સવાલ કર,
સે કર હમારા નામ ઉસજ અપની શાલ કર.
લાઆણાંકે હારકે લિયેલી ફીલાકાલ કર,
કહેના કે જદદ પહેનાકે શાદ હનકો હાલ કર.
[અમીરકા શુજઆકો ખાતા કર મસ્તેનાજીકો કહેના.]
મશગૂલ હનકે સાથ હું મએ કોઈ કારમે,
શબકો ન તુમને રહેના મરે હનતેજારમે.
[અમીરકા શુજઆકે હમારાહ જાના, મસ્તેનાજીકા
દસ્તે અફસોસ મલ કર અસફલકો દમ બરાના.
મુદખિયરકા આના, ઝૈર પોશીદા હો કર સખ
હાલ સુનના.]

મસ્તેનાજી—તુઝકો કયા મુજ, તુ તો હંસતા હવે,
દિલમે બસ ગંજ તેરે બસતા હવે.
મન મેરા કાલા હોકે ડસતા હવે,
ન કમર બાહરે ખાત તુ કસતા હવે,
જો નહીં મર ચડેગે અપને હાત,
હમકો મરના પડેગા અપને હાત,

[મુદખિયરકા એકાએક જાહિર હોના, અસફલ
ઝૈર મસ્તેનાજીકા ધખરા કર હોથ ખોના.]

મુદ્દિખર——ઠો ખતોંકી હયે મુઝકો પકી ખખર,

મસ્તેનાજ—કોનસે ખત ? યહે ખાતહી હયે દિગર.

મુદ્દિખર——જો લિયે તુમને ખાનો આશક પર,

મસ્તેનાજ—કોન આશક ? હો તુમ દિવાને મગર.

મુદ્દિખર——હુવા એક રાતમે હયે ખૂં નિસકા,

[સહમ જના મસ્તેનાજકા.]

ડરતી હો કયું, તુમહે હયે ડર નિસકા ?

અ ધિ યા ત.

અસફલ——કહિયે સાહેબ, ઠો ખત હયે કિસકે પાસ ?

મુદ્દિખર——તુતે જિનેદ્દી ન રખતા આસ.

મસ્તેનાજ—રકા હયે હાએ ! આસમાં હમપર,

અયે મુદ્દિખર હો મહેરબાં હમપર.

ખત ઠો લા દે મુઝે અયે નેક અન્જમ,

તેરી લોંડી રહુંગી ઉમ તમામ.

વર્ના હયે કિસકે પાસ, ઉસકા નામ

મુઝકો ખતનાકે આહે સો લે દામ.

મુદ્દિખર——જનતા મયેં નહોં હું નામ ઉસકા,

હયે ખખર પર મુઝે મુકામ ઉસકા.

ગર ચલો ઉસકે ઘર હમારે સાથ,

આતેં શખ બરમે ખત હયેં અપને હાથ.

ખિલાવલ—હુમી.—તુને કેસી કિતીરે તદખીર.—તર્જ.

મસ્તેનાજ—

મુઝે જૈસી કહો તદખીર, નાહોં સર ફેરે યહે દિલગીર.—મુઝે.

લોંડી તુમારી, તુમપે હયે વારી,

ન જાને યહે હાલ ધખનેઅમીર, મરે મશીર.

મુઝે.

[મુદ્દિખરકા મસ્તેનાજકો અપને સાથ લે જના,

અસફલકા પિછે પિછે હોના રવાના.]

બાબ હુસારા—પરદા તીસરા.

ત હું ખા ના.

[આશકુંકે પુતલેકે પાસ આવારા ઝૈર આસિકુંકા ખડે હુવે દિખનાઈ દેના. દિલનવાજૂકા આવારાકે પુતલેકે નજીક ઉસકે મર્ગકા ગામ કરેના.]

પીલુ.—સોજ.—ખાકમે તેરા નાજીક બદન હએ.—તર્જ.

દિલનવાજ—

મૌતસે તેરી થી કતખિદાઈ, જાની મેરે, સદકું તેરે, જાની મેરે,
હમસે કયું કીઈથી ફેર આશનાઈ, જાની મેરે, સદકું તેરે, જાની મેરે.

મૌતસે.

ખાકસારી જો થી દિલરખાઈ, શકલે ખાકીકી આખિર બનાઈ.

જાની.

ગુલ થા મેરે અચાકે અમનકા, જાની મેરે, સદકું તેરે, જાની મેરે,
હોકે મૌહતાજ ગજ ભર કફનકા, જાની મેરે, સદકું તેરે, જાની મેરે,
હુવા સાકિન તુ જન્નત વતનકા, કર ગયા મુઝસે ખેએતેનાઈ

જાની.

[દિલનવાજૂકો ગિરિયા ૧ જારી કરતે દેખ કર આવારાકા સખ ભેદ પા જાના, મગર ફિસ-મતકી કરામત કયા હએ બહો દેખનેકે ધરાદેસે અપનેકો છિપા કર જાન બુજકે. અન્નન હોના, આસિકુંકા દિલનવાજૂકો દિલાસા દેના.]

સુ દ સ.

આસિકું—જાનતે હએ હમ કે આશકુંકા બહોત હએ તુમકો ગામ,
પર કરે યૌખીઅ ઘટેમેતો એક પલ ગિરિયા કમ ?
ઓકે જી હસ પુતલમે કયા ડાલ દોગે અપના દમ ?
નાગહા મરનેકા બેશક હોતા હએ અફજૂ અલમ,

વકત જૂઝ અહલાહકે પર કૌન જાને માતકા ?
જાએકા અખખેગા હરએક હર બહાને માતકા.

[આવારાકા તદખીરસે દાનોકી તકરીરકો રાકના.]

કોંસયા.—ગજલ.—ધરકું બહો આતથે સોજાં હએ.—તર્જ.

આવારા—

કિસે હએ તપને લિયા, ઔર કિસે વખાને લિયા,
અયસ બહાને હએ સખ, સખકો હએ ફજાને લિયા.—કિસે.
કિસીસે ખએદા કોઈ, ન કોઈ કિસીસે મરા,
જિસે ખુદાને દિયા થા ઉસે ખુદાને લિયા.—કિસે.
ચહે અરેશો ફરશકે મિજાંમે દાનુ હએ પદલે,
ફના અખદને લિયા, તો અખદ ફનાને લિયા.—કિસે.
બદોંકી મિહકકે માલીક હએ નેકહી આખિર,
ખિજાંકા રંગ સદા ફજજેમે ફિજાને લિયા.—કિસે.

[આસિકકી નજરકા દરવાજે પર જાના.]

સુ દ સ .

આસિક——હમરાહ શુજઆકે આતા બહો ઇબનેઅમીર હએ,
અરછા લગા નશાનેપે તો અપના તીર હએ.
આશકકા અમને ખૂની જો મુજ શરીર હએ,
ફજસે ખુદાસે આજ બહો હોતા અસીર હએ.
આવારા પિછે પુતલેકે છુપકે ખડે રહો,
હમને સિખાયા જો તુમહે બહો વકત પર કહો.

[આવારાકા પિછે પુતલેકે છિપ જાના, શુજઆકા
ખુર્કેપોશ હો કર મઆ અમીરકે આના,
આસિકકા આદાબ બજા લાના.]

અ ખિ યા ત.

આસિક——ઇબનેઅમીર, બન્દગી સાહેબકો અર્જ હએ,
ઇબનેઅમીર—તસલીમ, ચહે જવાબ મેરે પરભી ફર્જ હએ.
તહેખાના તુને અરછા વ ઉમદા બનાયા હએ,
પર કામકા કયા તેરે, કયું જાહમત ઉઠાયા હએ ?

૬૨ આશકૃષ્ણ પૂન, દામન પ ધખ્યા.

શુભચ્છા—કુચ્છ અસેમેહી જનોગે ઇસકાબી રાજ વુમ,
ચલકે વહાંપે બચ્છેઠિયે બન્દાનવાજ વુમ.
[સામને દેખ કર] છિપનેસે હોગા બિદા છુપા હમપે અમ અયાં.
આયા બેહા સામને જોકે પરદેમે હચ્છે નેહાં.

[આના મસ્તેનાજકા મચ્છા અસફલો મુદ્દિખરકે
બુફા પહેન કર, અમીરે શુભચ્છાકા છુપ
જના.]

મસ્તેનાજ—

[આહેસ્તગીસે] જનતા મુઝકો ન હો બેહા, જિસકે મચ્છે ચલતી હું પાસ,
જનતા અન્જન હો, બેહા વુમને પહેના હચ્છે જિયાસ.
[અસફલકા આસિકો દિજનવાજકો દુસરે જિયા-
સમે પચ્છેજાન કર મસ્તેનાજકે કાનમે
આહીસ્તાસે કહેના.]

અસફલ—

દીલનવાજ હચ્છે, ઔર આસિક કુચ્છ ન કુચ્છ તો રાજ હચ્છે!
મૌત હમ દોનોકીબી અમ આઈ મસ્તેનાજ હચ્છે.
[મસ્તેનાજકા ધખરા કર વાપસ જને ચહાના.]

મસ્તેનાજ—જને દો મુઝકો અચ્છે સાહેબ, જી મેરા ધખરાતા હચ્છે,

મુદ્દિખર—શકલ ખતવાલેકી લો બન્દા તુમહે દિખલાતા હચ્છે.

[મુદ્દિખરકા મસ્તેનાજકો ગરદનમસે પકડ કર
આશકૃષ્ણે પુતલેકે દિખલાના, મસ્તેનાજે
અસફલકા હચ્છેખત ખાના.]

મસ્તેનાજ—કૌન બેહા મફતૂન આશકૃષ્ણ! યા હલાહી ખચ્છેર કર!

અસફલ—આશરે રહે ભૂત! અસફલ બાગનેકી સચ્છેર કર!

[અસફલકા મારે ડરકે આહેસ્તગીસે ફરાર
હોના, અમીરકા મસ્તેનાજકો શકકી નજરસે
દેખ કર શુભચ્છાસે પુછના.]

અમીર—અચ્છે શુભચ્છા સાહેબ બલા રહે કૌન હોગી નાજની?

શુભચ્છા—નામ મસ્તેનાજ હચ્છે, આગે ખચ્છર મુઝકો નહીં

અમીર—કૌન મસ્તેનાજ ! મેરી બાનું ઐસી બદ ખિસાબ !

શુબચ્છા—આપ ગુસ્સેમે ન આયો, ખુદહી સખ જનોગે હાલ.

અમીર—ઉસ ફરીશતા ખૂસે તો હરગિજ ન હોગા ઐસા અગ્ગેબ,

શુબચ્છા—જૂજ ખુદકે જાનતા કોઈ નહીં આહવાલે ગગ્ગેબ.

[મસ્તેનાજકા આજેજ આ કર પુતલેકે સામને
દો જાનુ હોના, ઐર બહોત મિન્નતસે રો
કર ખત માગના.]

મસ્તેનાજ—દે અગ્ગે રહે પાક, હોં બહો ખત નો મેરે તેરે પાસ ?

ગાગ્ગેબી આવાજ—ખૂન કિસે મેરા કરવાયા, રહે કહે દો બે હિરાસ.

મસ્તેનાજ—હોકે તુ મકતૂલ કાતિલકી નહીં તુમકો ખામર ?

ગાગ્ગેબી આવાજ—એક મુખાન મેરી જબાની સુન લે તુ ધસ હાલ પર.

કાફી.—ઈન્ગેજી.—તમે આતશી ચેહે વચ્ચે—તર્જ.

હમ નો કાતિલકાહી જાનતે કામ,

કયું એ આતા ફેર અપના અન્જમ.

જુસકે ખાતિર હમતો ચે બદનામ,

બાહરે જર કીયા હમે ખતમામ.

મેરા ઉસકા રહે હમે ઝધડા,

હમે આખીરશ પેશ મૈલા,

ખાસો આમ.

હમ.

ખમાચ.—હુન્ની.—આજ સગરી સખીયાં છુડાધરે.—તર્જ.

મસ્તેનાજ—

અપરાધ મેરા મોહે ક્ષમા કર, મોહે ક્ષમા કર, મોપે દયા કર.—અપરાધ.

બયો મેરી અગ્ગાસે ધાત તેહારો, નાથ છુપો રાખ પાપ હમારો,

અમ દ મોહે મેરી પતીયાં બહો લા કર.—અપરાધ.

અ ખિ યા ત.

અમીર—અગ્ગે શુબચ્છા મુઝકો કહો રહે કૌન હોમીબદ સિકાત ?

શુબચ્છા—તુમ યહાં ઈએરો જરા મગ્ગે કરકે આવૂં ઉસ્સે ખાત.

[શુબચ્છાકા એકાએક અસનિ સૂગતમે બાહર

નિકલ આના, મસ્તેનાજકા ઉસે દેખ કર

ધખરાના, ઐર તગ્ગેશ આના.]

૬૪ આશકુંકા ખૂન, દામન પ ધબળા.

મસ્તેનાજ--અએ મુદ્દખિયર હસ જયે આને દિયા કયું ગએરકો ?

શુભઆ--જૈસી તુમ આઈ, પુંહી આયા હું મએંભી સએરકો.

અમીર--[ખુદસે] કયા મુદ્દખિયરભી હમારા આંયા હસ ઔરતકે સાથ!

[મસ્તેનાજકા શુભઆકે પએર પર ગિર કર રહમ અહાના.]

મસ્તેનાજ--મેરા મરના જીના તો હએ અએ શુભઆ અબ તરે હાથ.

શુભઆ--અબ નહીં લાયક મેરે, તુમ ખાત કિન્ને દૂરસે,

મસ્તેનાજ--અએ શુભઆ ઇન્કાર કરના જેવા હએ મજબૂરસે ?

સુદસ.

વફત થા એક બહોભી મેરે મિલ ન થા તુમકો ફરાર,
વફત થા એક બહોભી દિલસે તુમ મુઝે કરતેયે ખ્યાર.
વફત થા એક બહોભી મેરી દીદકા થા ઇન્તેજાર,
તુમકો મેરે મિલનેકી થી આરજૂ લએલો નહાર,
લખસે લખ અપને મિલે રહેતેયે બહોભી વફત થા,
તુમ તો હાં, ઔર હમ નહીં કહેતેયે બહોભી વફત થા.

[અમીરકા પેચોતાબ ખા કર અસ્તિ સૂરતમે બાહિર નિકલ આના, ઔર મસ્તેનાજકે મુહપરસે નફાબ ઉઠાના.]

અબિયાત.

અમીર--હમભીતો દેખે જરા મુહ તુઝસી ગુલઅન્દામકા !

[અમીરકા મસ્તેનાજકો ઔર મસ્તેનાજકા અમીરકો દેખ કર હએરાન હોના.]

મસ્તેનાજ--કૌન અમીર ! અકસોસ ! અબ જિના નહીં કુચ્છ કામકા.

અમીર--તુ તો મસ્તેનાજ, આલૂદા ગુનાહોંમે ન થી ?

મસ્તેનાજ--થી સહી, લેકિન મિયાં તેરી નિગાહોંમે ન થી.

ફતલ અપને હાથસે તુ કર મુઝે ઇબ્નેઅમીર,

અમીર--અપને હાથોં ભિન્ને દોજખમે તુઝે ઇબ્નેઅમીર ?

મસ્તેનાજ—તબ તુ કયા હન્સાકસે રસવા મુઝે ફરમાયેગા ?

ખૂતી તો ઠયેરી મયે, મુઝકો દાર પર ખિંચવાયેગા ?

અમીર—કુચ ગરજ મુઝકો નહીં, જીનહાર યેભી કામસે,
શુક હયે કે મયે છુટા તુઝ ફાહુશકે દામસે.
ખૂતી મસ્તેનાજ, દેતા હું તલાફ અબ મયે તુઝે,
કાલા મુંહ અબસે ન દિખલાના તેરા તુને મુઝે.
જાતા હું મયે, હસ જગે ઠયેરા ન મુઝસે જાતા હયે.

દિલનવાજ—સાથ મુઝકો લે ચલો કે જી મેરા ધખરાતા હયે.

[દિલનવાજકા તમામ માજરા સુન કર ખેહાશ હોના,
અમીરકા દિલનવાજકો બાગમે લાનેકે લીયે મુ-
દખિયરકો ફરમા કર જાના.]

અમીર—અયે મુદખિયર, બાગમે અપને તુ યે બાનુકો લા,

આસિફ—ગમમે આશકકે હુવી હયે નાંતવાં, ગશ આ ગયા.

[મુદખિયરકા દિલનવાજકો ઉઠા કર અમીરકે પિછે
લે જાના. મસ્તેનાજકા અપને કિયે હુવે પર
પચતા કર શુજ્યાસે મઆશી ચહા કર કીનેસે
બાજ રહેનેકો કહેના.]

મસ્તેનાજ—અયે શુજ્યા, જી લે મેરા, પર મુઝસે રખ કિના નહીં,

શુજ્યા—રખતા હયે મન્જૂર અબ કિના મેરા સિના નહીં.

[શુજ્યાકે મજકુર લખજ સુન કર મસ્તેનાજકા
પેચોતાબ ખાના.]

મુ સ ૬૬ સ.

મસ્તેનાજ—આશક સાદિકકા મયેને હાયે ! અપને ખૂં કિયા,

જુલ હવસ દિલ તેરે બાહસ યે ગુનાહ સર પર તિયા.

જુલ હવસ દિલ તુનેહી તરગીબ દૌલતકી દિયા,

તુ જુદર અબ ચયેન પા કર પહેલુમે મેરે જિયા,

[તયેશસે] કિના સખ છોડંગે, વુઝકો છોડુંગી પર મયેં નહીં,
ચીરનેકે વાસ્તે કયા તેરે રહે ખાન્જર નહીં ?

[મસ્તેનાજકા કમરસે ખાન્જર નિકાલ કર ખુદકો
મારના, આવારાકા હસકો પશેમાનીમે ગર્ક દેખ
કર દૌડ કર બચાને આના, મગર ફળાએ ધલા-
હીસે જખમે કારીકા હો જના.]

કિસ લિયે આયા મુઝે હયે રાકને નાદાન વુ ?

આવારા—મયેં તો જિન્દા હું, અબસ હોતી હયે કહું બે જાન વુ ?

મસ્તેનાજ—જિન્દાભી હો કર મેરે કિસ કામકા બેધ્યાન વુ ?

આવારા—શકલ તો બદલી હયે, હું આશક તેરા પયેછાન વુ ?

[મસ્તેનાજકા હયેરતસે મુંહ ફાડ કર આવારાકા
મુંહ દેખના, આસિકો શુજઆકાભી હયેરાન હોના.]

અ બિ યા ત.

મસ્તેનાજ—કયા તું આશક જિન્દા હયે! અસફલને કિસકા ખૂં કિયા ?
વાયે ! હસ મફારને કયા મેરે પર આફસૂં કિયા !

[આસિકા નજીદીક જા કર આવારાકો બ ગૌર
દેખના, મસ્તેનાજકા પચોતાબ આના.]

આસિકા—કૌન મેરા દોસ્ત આશક ? ઔર તેરી હયે ઐસી શકલ !

શુજઆ—અયે મુસૅવર, ઐસી વુને અપની બદલી કેસી શકલ ?

આશક—ફેર હકીકત મયેં કહુંગા અપની અબ તો નેકનામ,
મેરી દિલબરકે કરો જિનેકા કુચ્છભી એહતેમામ.

[મસ્તેનાજકા જા બ લબ હોનેસે પચતાવા કરના.]

Rosalie the prairie flower.—AIR.

કહ્યાન—ઈંગ્રેજી તર્જ.

મસ્તેનાજ—જેસા મેરા આનાયા, આયા બહો અન્જમ,
પેશ રખ પું જના યા, કાલા મુંહ દિખલાના યા.
પાયે જેસા પાના યા, ખાનિકસે ધનઆમ,
હો ચુકા હયે પૂરા મેરા કામ.

જેસા.

બાકી રહે અહસાના થા, હોના શોહરતે આમ,
બહેનોકો સમજાના થા, દાખેલ બિઠલાના થા,
બેવફાકા આના થા, હિસ્સે મેરે નામ,
હો ચુકા હય્મે પૂરા મેરા કામ. જૈસા.

બહેનો મેરી મત કરો લાલચ રહે ના કામ,
નેકીકાહી ગુમ ધરો, પહેલે અપને દામ,
નેકહી શોહર પર મરો, પાવો નિત આરામ,
હો ચુકા હય્મે પૂરા મેરા કામ. જૈસા.

[મસ્તેનાજીકી જીન્દગીકા ખતમ હોના, ઉસકા સર
જાનૂ પર લે કર આશકકા જારો જાર રોના.]

‘ મુ સ હદ સ .

આશક—હાએ ! મેરી અબ કહો કિસ કામકી હય્મે જીન્દગી !
યાર બિન સચ પૂછો તો બસ નામકી હય્મે જીન્દગી.
મય્મેને બેશક અપની મુક્ત હતમામ કીધ હય્મે જીન્દગી,
જગમે મેરી કોનસે આરામકી હય્મે જીન્દગી ?
વસ્લતો ઉસકા બિખા થા યું કુળકે વાસ્તે !
જીતાથા મર મરકે , મય્મે જિસ દિલરબાકે વાસ્તે !

[આસિફકા આશકકો મનાના.]

આસિફ—જી ન અપના જો ગુ, ઐસી નાસજાકે વાસ્તે,
પાઈ હય્મે હસને સજા અપની ખતાકે વાસ્તે.
એક બેકસ મરવી હય્મે ગુઝ બાવફાકે વાસ્તે,
ચલકે અય્મે આશક બચા ઉસકો ખુદાકે વાસ્તે,
ખૂનકી ખ્યાસી રહી તા જીસ્ત તેરી મસ્તેનાજી,
પર તેરી દુરકુતમે બેશક મર મિટી હય્મે દિલનવાજી.

[આશકકા આસિફકે મુહસે દિલનવાજીકા નામ સુન
કર ખૂશ હોના, ઐર ઉસ બાવફાકે વાસ્તે
હન્તેજારી જિતાના.]

આશક—દિલનવાજ ! હા ! ઉસકી ખાતિર હમે મુઝે જિના કુખૂત,
 દેતા મસ્તેનાજ, બેશક જાન વુઝ પર દિલ મલૂલ,
 લોકે હમે એક આવકાસે બેવકાઈ બેહસૂલ,
 દિલનવાજ હમે આગે ઉલકતમે મરે એક તાજા ફૂલ,
 એસે યુલકો કિસ રવિશ મએ ખીયું ગમકે ખાર પર ?
 પુર્જે હો જાએગા બેહોતો ઇન્દલીબે જાર પર.

[મસ્તેનાજકી લાશકો દિખા કર શુજઆકા આશ-
 કકો સમજાના.]

અ બિ યા ત.

શુજઆ—પસકી તજહિજ એર તકશીકા કરો સામાન વુમ,
 ખાઅદ અસફલકી ગિરફતારીકા રખ્યો દયાન વુમ.
 અપની રહે વાહશતજુદા સૂરતકો અમે આશક બદલ,
 મએ મદદ વુઝકો કરંગા, કર વુ શુકે અજજો જલ.

[શુજઆકા આસિકકો ઉઠાને ચહાના, ઉસકા
 મામૂસી દિખલાના.]

બાબ ફુસરા—પરદા ઐથા.

ફરતુતાકા મકાન.

[ફરતુતાકા જિખાસે ફાખેરાના પહેન કર ઇત-
 રાતે આના]

સીંધડા—કુંબી.—બજન લાગી ખંસરી શામકી.—તર્જ.

ફરતુતા—

કોઈ હમસા નહીં હમે બેહો આજ હમ,
 જર હમે ઇતના કે કરતે હમે રાજ હમ. કોઈ.
 બાઈહમારા અમીરકા નૌકર, પહેને ન કયું રહે જિખાસો જેવર,
 રોજ નયા ફેર અપના ન કયું કર, સજતે રહે ફેર સાજ હમ.—કોઈ.

પૂતકા બદલા કહેતે હએ સૂલી, દુન્યા મસલ યહે કહેતે હએ ભૂલી,
પૂતી મએ હોકે ફલી ઔર ફૂલી, કયું ન હુવે તારાજ હમ ?-કાઈ.
[આના અસફલકા ધખરાતે હુવે.]

તિલંગ-હું સ્ત્રી.—જેલખાનેકા દારેગા આયા કયારી.—તર્જ.

અસફલ—વફત આયા હએ અપને સિધારનેકા,
સામા બહેના કરે જી ગુજારનેકા.—વફત.
જિસ મુસબરકો કિયા હએ હસ શખ હમને ફતલ,
ભૂત હોકર કહેતા હએ બહો અપની હફીફત અરલ,
લા કફતબી તો કુમ્ર સંવારનેકા.—વફત.
[મુશ્કિલ વફત દેખ કર ખેંચમાન ફરતુતાકા અપને
બાઈ અસફલસેબી ખેંચમાની જિતના.]

અ બિ યા ત.

ફરતુતા—તૂને પૂત હસકા કિયા હએ, તૂ ચલા જા દાર પર,
યહે હવસ અરમાનકે દિનમે મએ કેસી જાવું મર ?

અસફલ—જો મએ લાતા યા બહો ખાને પાનેકો તો થી તૈયાર,
વફત આયા અબ મુસીબતકા તો ખસ આયા ખુખાર ?

ફરતુતા—કૌન હએ તુ, મએને તો દેખા હએ ખસ આજહી તુજે ?
ધરસે મેરે જા, કયા આયા મારનેકો તૂ મુજે ?
[અસફલકા બહેનકી ખેંચમાની દેખ કર હએરાન હોના]

ઝિન્ઝોટી—ધંચેજી,—કયા હાલ જંગકા હો ખયાં.—તર્જ.

અસફલ—અએ બાઈયોં જહાંકે રાવું કયું ન હાલ પર,
ફરાબત ઔર ખેશી સખ રહી હએ માલ પર.
મલાલ અપને હોતા હએ કિસે મલાલ પર,
બહેન સગી હએ, કયું ન યુદ્ધ હસકી ચાલ પર.
મએ લાતા યા જો પૈસા, તો લેતીયી યહે કેસા,
યા બાઈ મએ ધ્યારા ખસ માલ પર,
સખિત જો યહે આઈ, તો મેરા નહીં બાઈ,
દેખો તો હસકે બાઈ આમાલ પર.—અએ.

મજકુર તર્જ

ફરતુતા—ગલે તૂ પડતા કિસકે હયે નિકલ યો બેઠમાન,
 કહીંયે તુઝકો દેખા ધતનાભી નહીં હયે ધ્યાન.
 કયા લૂને તુ આયા હયે હમારા યહે મકાન ?
 મેરેસી નાજનીકો જનતા હયે નાતવાન.
 ગરદન તેરી તોડું, જુન્દા નહીં છોડું,
 જા જલિં લેકે તુ અબ બસ યહે અપની જાન,
 દેખા જો યહે જેવર, તો બાઈ બના આ કર,
 જાએગા ન ગર તો બસ તૂ મરેગા હસ આન.—ગલે.

[આસિક્ક સરકારી સિપાહીયોંકા લે કર આના,
 દાનોકા ધખરાના.]

ઝિન્ઝોટી—ધંઝેજી તર્જ.

આસિક્ક—હસકો તુમ તો બાંધા જૂદ, ખૂની હયે પેહી મરદૂદ,
 દેખો હોં ન યહે મકૂદ, ફીસમતહીસે પાયા જૂદ.

અસફલ—યહેભી તો થી મેરે સાત,

આસિક્ક—બાંધા હસકો હાતો હાત,

ફરતુતા—સુન યો મેરીભી તો બાત,

આસિક્ક—બાત હયે બે વજૂદ.

હસકો.

[સિપાહીયોંકા અસફલો ફરતુતાકો બાંધકે લે
 જાના, આસિક્કા પિછે પિછે હોના રવાના.]

બાબ દુસરા—પરદા પાંચવાં.

અમીરકા બારા.

[દિલનવાજકો દિનાસા દેતે અમીર મુઝિબરકા
 દિખલાધ દેના.]

દેસકાર—રાજલ.—રટ નામ જપ નામ વિદે નિરંજન.—તર્જ.

અમીર—અબસ મર્ગકા ગમ હયે જુન્દ બશરકો,

સફરસે મુસાફિર ન જાએ કયા જરકો ?—અબસ.

ઉરજ આદમીકા હયે કિસ ગિનતીમે ફેર,
 જવાલ આતા હયે જબકે શમ્સો કુમરકો.—અખસ.
 સમઝનેકો દુન્યાં કે ખસ હયે સમનદર,
 હધરકો કબી બરવી, ગાહે ઉધરકો.—અખસ.
 હો કયુ' નૌહાગર ખાનયે દુનવીમે,
 ન આયા, ગયા જો અદમકે સફરકો.—અખસ.
 અગર મરજુ હોતો કરો મુઝસે શાદી,
 હો કુબજેમે જર ઔર લાઅલો ગોહરકો.—અખસ.
 [દિલનવાજકા અમીરકી ખાતકો ન કુબૂલ કરના,
 ઔર આશકુકી તરફ અપની વફાદારી જિતાના.]

સારંગ—લાવણી.—સહુડી નહીં ધર મેરા દિલદાર.—તર્જ.

દિલનવાજ—

દિલબર હયે જિધર મેરા, વાંહાં હયે સફર મેરા.—દિલબર.
 દિલ ઉસપરહી વાશ મયે, જી અપના નિસાહ મયે,
 માહાશરમે પુકાર મયે,
 હૃદયકે આદિલ, કહે દે કૃતિલ હયેગા કિધર મેરા.—દિલબર.
 આશકૂ તૂ હુવા હયે આજ, સમ્યા ખા વફાકા તાજ,
 લૂટા મેરા આશકૂ રાજ,
 મે તેરે દિલદાર, હસ્તમે જીનહાર હો ન મુજર મેરા.—દિલબર.
 મેરે લાઅલ ખિન ગોહર, જગકે ખલકે સારા જર,
 હૃદયમે મેરે ખાકસતર,
 રહેકે સનામત, ખસ મેરી અસમત, કુબ હો ધર મેરા.—દિલબર.

[આના શુજઆકે હમરાહ જિખાસે ફાખેરાના પહેન
 કર શકલે અસલિમે આશકુકા, ઔર દિલનવા-
 જકો તસકિન દેના.]

અખિ યાંત.

આરાકુ—ખાજ આ અયે દિલનવાજ અફસોસસે,
 [દિલનવાજકા આશકુકો દેખ કર હૃદયેરાન હોના.]

દિલનવાજ—લેને આયા કયા મુઝે ફિરદાસસે !

આશક—મઝેં તો જિન્દા હૂં, તુઝે હઝે ગમ અબસ,

દિલનવાજ—દે રહા હઝે કયું મુઝે તુ દમ અબસ.

[દિલનવાજકા આશકકો ગલે લગાના, લાના

બેડિઝે પહેના કર આસિકકા ફરવતા ઐર

અસફલકો મઝા સિપાહીયોંકે.]

આસિક—ખૂની હઝેં સાહેબ રહે દોનો તુન્દ ખૂ,

અમીર—માજરા કહે દે અઝે અસફલ મૂ બ મૂ.

જિન્દા આશક હઝે, હુવા ફેર કિસકા ધાત ?

[અસફલકા આશકકો સામને દેખ કર ચોંકના.]

અસફલ—ભૂત બન કર આયા હઝે રહે નેક જાત !

[આશકકો] મુઝકો અઝે રહે મુતાહિર કર મઝાફ,

ખૂન તેરા હો ગયા હઝે હમસે સાફ.

ખીંચને તસવીર તુ તો આયા થા,

હમને કહાવાખાનેમે બુલવાયાથા.

ભૂલ કર અફસોસ ! તુ તો આ ગયા,

ઐર તુઝે શેર અજલને ખા ગયા.

[અસફલકી તફરીર સુત કર આશકકા પેચોતાબ ખાના.]

આશક—હાઝે ! મઝેં સમઝા રહે ફિરસા કયા હુવા !

મેરેહી બાઈસસે એક બેકસ મુવા.

દોસ્ત એક મુફ્જિસ મુસબ્બર થા મેરા,

ફુરજ સહારા ઉસકો અફસર થા મેરા.

ખીંચને જાતે થે જો શબ હમ શબી,

આ ગઈ બેહા સામને ઉસ દમ શબી.

ઐર કહા “દો રોજકે બુકે હઝેં હમ.”

રાહમ મુઝકો આયા ઉસપર એક દમ,

સોંપ કર બસ કામ ઉસે તસવીરકા,

દિલ ઉઠા દુન્યાંહીસે દિલમીરકા.

જાકે જંગલમે રહા શામી સહર,
કરતા થા ઝાડોંકે પતોંસે ગુજર.

[આશકુંડી હકીકત સુન કર દિલનવાજકા મારે
ખુશીકે ફૂલ જાના. અમીરો શુજઆઓ
આસિક્કા શુકે હકું બજાના.]

[દિલનવાજ—જીનેકી બસ તેર અબ પાઈ દલીલ,
શુક કિતના મઝેં કહે રખમે જલીલ.

[આશકુંડે મુહસે તમામ માજરા સુન કર
અમીરકા અસકલો ફરતુતા પર ગુસ્સે હો
કર સૂલીકા હુકમ દેના.]

• સુદ સ.

અમીર—રહે જગમે જીન્દા ન બદકાર દોનો,
બસ હઝેં કુખિલે દાર મુરદાર દોનો.
હોં બે જાન જાંબકે સિઆહકાર દોનો,
તો મુરદેંબી હોં દાખેલુનાર દોનો.
જીંયાદ ન મુહ કાલા ધનકા દિખાવો,
સિપાહી ધંહે જલ્દ તુમ લેકે જાવો.

[સિપાહીયોંકા અસકલો ફરતુતાકો સૂલી અડાને જ
જાના, ઉન બદકારોંકા ચુપ ચુપ હોના રવાંના,
અમીરકા મસ્તેનાજીકો પાદ ફરમાના.]

અ ખિ યા ત.

સમજતો લીધ ઉસને ફજા આકે ઈએરી,
મગર મસ્તેનાજી હઝેં કહાં જાકે ઈએરી ?

શુજઆ—ઉઠાયા હઝેં અબ હાથ સબ શરસે ઉસને,
કિયા ખૂન આપ અપના ખાન્જરસે ઉસને.

• [અમીરકા અફસોસ ! કરના.]

મુ ખા મ સ.

અમીર—હકુંને કિયાથા હુસ્નમેલી આફજૂંતર ઉસે,
ઐર મુઝસા શખસ આહે થા શામી સહર ઉસે.

અમેશા નશાલ કમ થા ન તો માલો જર ઉસે,
એક બેવકાઈને ક્રિયા ચારત મગર ઉસે,
બાએથે જિસકે તુખમ મિલા બેહા સમર ઉસે.

શુભઆ—આહલેવકાસે દુન્યાંમે બેહેતર નહીં કોઈ,
કયા દુન્યાંકા હએ દીંકા ઉસે ડર નહીં કોઈ.
ઇનસાનમે વકાસા હએ જોહર નહીં કોઈ,
ફેરો વકાસે અપના કભી સર નહીં કોઈ,
જિસમે વકા હએ ઉસકેસા તો નર નહીં કોઈ.

અમીર—

[શુભઆકો] બસ, દિલનવાજ બસ હએ, રહે અપની ફલીલકો,
સાગીત રહી હએ મુદાબી સુન કર ખલીલકો.
દિનગર બનાવે કૌન ન થા હસ જમીલકો,
લેકિન પસન્દ ક્રિયા નહીં કારે રજીલકો,
અચ્છી થી જબકે અસ્ત, તો પાયા અસીલકો.

[શુભઆએ આસિકકા આશકુકો, ઐર અમીરકા
દિલનવાજકો દિલાસા દેના, આશકુકા આસિકકા
એહસાન માનના.]

સુદસ.

શુભઆ—આશકુ, કરેગે ભાઈસી નિત હમ મદદ તુમે,

અમીર—દેતે બહનકી બાનો હએ હમબી સનદ તુમે.

આસિક—ભિખ દેતા હું ગુલામીકી મએ તો હદ તુમે,

આશકુ—દિલસે ચહાતા આસિક હું મએ બેઅદદ તુમે.

શુભઆ—અપની ગિરોહકા ખએરસે અન્નમ હો ચુકા,

આસિક—સખ જમ્યા થે જો કામકો બેહા કામ હો ચુકા.

અખિયાત.

અમીર—હક્કદાર જોયા હક્ક ઉસે દેને રહે થી ગિરોહ,

મુદજિબર—ખૂનીસે બદલા ખૂનકા લેને રહે થી ગિરોહ.

દિલનવાજ—જિન્દા તુમહારી મહેનતોસે રહે હુવા નસીબ,

આશકુ—મમનૂન મયે હરએકકા હુવા અબ હું યા હુ'મીબ.

[આશકુકા હરએકકા એહસાન માનના, અમીરકા
સબકો ખુશ દેખ કર દિલનવાજુસે આશકુકા
હાત મિલા દેના.]

અમીર—દેના મિલા લો હાત, મુબારક રહે રાજ હયે,
હર સિમત સાજ હો ચુકા, મઆદૂમ સોજ હયે.

[સબકો ખુશિયા મનાના.]

Spring Spring gentle spring.—AIR.

ઝિન્ઝોટી.—ધ'એજી—તર્જ.

સખ—કયા દોરે અર્ધે અમમરી, દિખાતા હયે ફિસૂંગરી,
જો ધસકી હયે સિતમગરી, હયે આદલસે વોહી બરી.

કયા.

હયે હુકમે રબસે સાએબાં, અયે યારે અપના આસમાં,
કિસીકે હક્કો રાએગાં, ન બને દેગા બે ગુમા,
કયા કહેતરી, કયા બહેતરી, ગિને હયે બહો જરી જરી.

કયા.

ધી કલકો સુખમે મસ્તેનાજ, મરી બહો દુખસે બાં ગુદાજ,
ધી સુખહો, દુખમે દિલનવાજ હયે શબકો સુખસે સરકરાજ,
ન નેકી કરનેકો કરી, તો આઈ રૈનકમે ખરી.

કયા.

ઉર્દુ ઔર ગુજરાતી લોગત.

અએખચી-અએખ કરનાર.
 અએશે નરાત-ખુશી આરામ.
 અકદ-લગણનો ગાંઠ.
 અકસર-ઘણુ કરીને.
 અખખાર-વર્તમાનપત્ર, ન્યુસપેપર.
 અગિયાર-દુરામન, પારકો.
 અગજોજલ-કીર્તિવાલો ખુદા.
 અજલરસિદા-મરણે પોંડ્યેલો.
 અજજ-વહાલું, ખાર.
 અજખ-તાજીખીમાં નાખનાર.
 અતા-ખખશેરા.
 અદક-અધર, મુશ્કિલ, ભારી.
 અદમ-પેલો દુન્યા, મિનોર્ડ જોડાન.
 અદૂ-દુરામન, પારકો.
 અનકરીખ-નજદીક.
 અન્જમ-છેડો, અંત.
 અન્વા ઇકસામ-જીદીજીદી જાતના.
 અના દિલ-મુલમુલનુ દિલ.
 અફઆલ-ખસલત, કામ.
 અફજૂ-વધુ.
 અફજૂતર-વધુ.
 અફસરી-સરદારી, ઉપરીપણું.
 અફસ-મંત્ર.
 અખ-હુમેરાગિ.
 અખ-વાદલ.
 અખસ-નાહક, નકામું.
 અખ કમા-કમાનદાર ભવાં.
 અખિયાત-અનેક કવિતા.
 અખ્-જમીન.

અખ્-અરજ કરવી. [માંન.
 અર્સ-ખુદાની તખ્તગાહ, આસ-
 અર્સોર્સ-આસમાન ને જમીન.
 અરસ-પરણતી કન્યા.
 અલાકદ્ર-મોહુટી ઇજજત.
 અલાપ-થાપ આપવી.
 અસીર-ફસલ, ગિરફતાર થવું.
 અસા-ચૂક, ભૂલ.
 આખદ-બુટકો.
 આખર-દુઃખ, મુસીબત.
 આજુદા-હઝેરાન, દુઃખી.
 આદખ-સલામ, નમરાકાર.
 આદિલ-અઃલ ઇનસાફ કરનાર.
 આમ-સાધારણ લોક.
 આમદ-પંચારવું, આવવું.
 આર-અટકાવ, રોકાણ.
 આરિફ-ખુદાની પિછાણ.
 આલમ-દુન્યાં, હાલ.
 આલા-ઊંચું, મોહુદું, ખુલંદ.
 આલી- " " "
 આલી નસખ-ઉંચી ખાનદાનનો.
 આલી સિકત-ઉંચી સિકતવાલો.
 આલૂદા-નાપાક, ગલીજ.
 આવારા-દેશ નિકાલ થયેલો.
 આશુકતા-દુઃખી, હઝેરાન.
 આસ-ઇઅજા, અરમાન, ઉમ્મેદ.
 આહન-લોખંડ, લોહું. [હુખ.
 આહલે કરમ-મેહરખાનીનો સા-
 આહલેકાર-કારભારી.

આહુડે જર-દોલતનો સાહેબ.
 આહુડે દવલ-દોલતનો સાહેબ.
 આહુડે વફા-વફાનો સાહેબ.
 આહુડે સરીર-તખતનો સાહેબ.
 આહુડે હવસ-હવસનો સાહેબ.
 આહુ-હિરન.
 આહુ સદ-હંડી આહુ.
 આહો ખરી-આહુ ભરવી.
 ઇકતેદાર-ઇજજતવાલો.
 ઇકરાર-હેડાવ, વચન, ફીલ.
 ઇકસીર-કારગર, લાગૂ પડે તેવું.
 ઇખતેતામ-ખતમ થવું.
 ઇજતેરાબ-એચેની.
 ઇજને આમ-ગામના તેડા.
 ઇજલાલ-મરતબો, ઇજજત.
 ઇજહાર-ખહેર, આરાકાર.
 ઇજાદ-પએદા કરવું.
 ઇત્તેહામ-તોહમત, ખોહતાન.
 ઇતમામ-તમામ, પુરું, ખતમ.
 ઇતરાત-અકડવું.
 ઇદેઆ-દાવો, હક્ક.
 ઇન્ફેલાખ-ખદલાવું, કરવું.
 ઇન્ફેકામ-કીનો, ખદલો.
 ઇન્તેજમ-ગોઠવણ, ખદોખસ્ત.
 ઇન્દલીએ જર-રડગું બુલબુલ.
 ઇન્ને અમીર-અમીરનો છોકરો.
 ઇન્નેજ-અર્જ, પ્રાર્થના, વિનંતિ.
 ઇન્સલત-આદત.
 ઇશકે ફિસ્ક-મોહખત ને હવસ.
 ઇરનેહાર-પ્રસિદ્ધ પત્ર, હેન્ડ ખીલ.
 ઇસીએ દમ-ઇસ ખિસ્તનો રફ.
 ઉતારદ-બુધ સિતારો.
 ઉન્સ-દોસ્ત, પ્યાર, સાથી.

ઉફક-ફૂટી મર્યાદા, ફુ-યાં.
 ઉરજ-ઉગવું.
 ઉલૂ-ધૂવડ.
 ઉસૂલ-હાંસલ થવું, મલવું.
 એતેખાર-ભરસો.
 એવજ-ખદલો.
 એહતેમામ-સમ્માલ, ચોકામી.
 એહારી-ફરેખીપણું, ફિતુરીપણું.
 એસાફ-સ્તુતી, વખાણ, તારિક.
 ફજા-ફુદરતી ખનાવ, માત.
 ફત્આઈયાત-ગજલના આકરની
 એક અસતે અને એક અત-
 રાની એક નહીં, પાણુ અનેક
 કવિતાઈપી ખાંધણી.
 કતખિદાઈ-લગણનો ગાંઠ.
 ફદીમી-જુનું, પુરાણું.
 કફસ-પિંજરું, સપડાવું.
 કમ ફહમ-કમ અફલ.
 કમર-ચાંદ.
 કમરેમે-આરડામાં.
 કમસિત-નાહાની વચનો.
 કરમ નસીખ, મેહુરખાની.
 ફરીખ-નજદીક.
 કરરોફર-ભપકો, ઠઠમાઠ.
 ફલફ-એચેની, ફુખ.
 ફવી-જોરેમંદ, મોહરો, ખળવંત.
 ફહેખા-જીનાળ, ખરાખ ખસલતની.
 ફાઈલ-નાચારીએ કપૂત કરવું.
 ફાફલ-જુલ્ફાં.
 ફાખખ-ઝૂડો.
 ફાતિલ-ફતલ કરનાર.
 ફાફિર-આડે મારગે ચાલનાર.
 ફાખિલ-ખની શકે તેવું, હુશિયાર.

કામિલ-પુરં, તમામ.
 કારી-ઉંડો.
 કાલોકીલ-વાતચિત.
 કિનાયા-ઇશારો, નિશાણી.
 કિશ્વર-ગામ, મુઝક.
 કિયામ-મુકામ, ઠેકાણું.
 કુશ્તા-જખમી, તુટેલું, દુખી.
 કૂ બ કૂ-ગલી ગલી
 ખજિલ-રામિ-દગી,
 ખત-કાગલ, ખાલ.
 ખતર-ખિલક.
 ખમ્સા-પાંચ એક સરખા કાફિયા-
 ની કવિતાની ખાંધણી.
 ખરશટે-હુંગમાં ધુરબું.
 ખરાખાતી-કમીની દુન્યામાં ફસેલા.
 ખલીલ-દોસ્ત.
 ખાનએ દિલ-દિલનું મુકામ.
 ખામ-ચૂક, ભૂલ, વાંક, તકસીર
 ખાસો આમ-અદના, આલા.
 ખિજાં-શિયાલો, પતઝરીનો પવન
 ખિરામ-ચલન, ચાલ.
 ખુદાદાદ-ખુદાની બખશીશ.
 ખુદારા-ખુદાને વાસ્તે.
 ખુદદ-બહેરત.
 ખુશિયાં-ખુશી.
 ખૂખાં-ખૂખસૂરતો.
 ખૂખાને જોહાં-દુન્યાના ખુખસૂરતો.
 ખૂખાને દહર-દુન્યાના ખુખસૂરતો.
 ખૂમ-મોહટૂં પીપ.
 ખૂર-ખુરશિદ, સૂર્ય.
 ગએબ ખીં-ગએબ કામને જોનાર.
 ગએર-પારકો.
 ગની-દૌલતમંદ, દ્રવ્યવાન.

ગફાર-ગુનાહને માફ કરનાર. ખુ-
 ગમ કુસાર-ગમને તોડનાર. [દિ.
 ગમ્જે-નખરાં.
 ગમ્માજ-ખપર કરનાર.
 ગદો ગુખાર-ધૂળ તથા વટોગયો.
 ગવારા-કપૂલ, લાયક.
 ગવાહ-શાહેદી, શાખ્સો.
 ગરા-ચકર, ફેર આવવા.
 ગાયબ-છુપું.
 ગારત-તખાહ, ફના, નાશ.
 ગારતગરે-તખાહ કરનાર.
 ગિદઆબ-ચારે પાખૂ ફરી વલણ.
 ગિરફતાર-ફસાણું, સપડાણું.
 ગિરિયા વ જારી-રડવું, ગમ કરવો.
 ગિરેખાન-પહેરનનું ગરિયાન.
 ગિલૌરી-પાનનો ખીડી.
 ગુન્યા-કૂલની ખાંધ કલી.
 ગુલઅન્દામ-કૂલના બદનની.
 ગોરાસક-કાનનો મએલ કાહડનાર.
 ગૌર-વિચાર, ખિયાલ, અંદેશો.
 ઘાત-નુકસાન, નાશ.
 ચરમખાજ-ચરમોને છતનાર.
 ચૂંટી-કીડી.
 જખર-ઝેટ, ઉંચું, ચઢવું.
 જખન-ખરાબ, ખુરં.
 જમ્મ-જહો, ઝુમલો, એકઠું.
 જમિલ-ખુખસૂરત, સોહામનો.
 જર્દ-પીળું.
 જરર-નુકસાન.
 જરેખકત-કમખવાબ, કસબી કપડું.
 જલાલ-મરતબો.
 જવાલ-નુકસાન, અસ્ત પામવું.
 જવિલ-સાહેબ.

જહેરાખ-જહેર પાએલું, જહેરી.
 જા-જગા, જવું.
 જાચલ-ફરેખી, લુચ્ચો, ટરકટી.
 જાચલસાજ-મકપાજ, ફરેખી.
 જાએ-ફોકટ, નકાચું.
 જાએકા-મળા, સ્વાદ, લહેજત
 જાગો જગન-કાગરો કાગરી.
 જાં ગુદાજ-જીવને પિગલાવનાર.
 જાંતી-છિનાળયો, રંડીપાજ.
 જાનિય-તરફ.
 જાં નિસાર-જીવને કુરપાન કરનાર.
 જા પ જા-જગે જગે, ઠાંમે ઠાંમ.
 જાં પર-જાન પર ફપ્પે રાખનાર.
 જારી-રડવું.
 જાસૂસ-કુપો બેદ લેનાર.
 જાહુ-મરતપો.
 જિક-યાદ આપવી.
 જિગરી-કલેજી.
 જિતાના-જણાવવું, ચેનાવવું.
 જિન્સ-ચોજ, જીણસ.
 જિનાકાર-છિનાળયો, રંડીપાજ.
 જી ધકંઘાલ-મોહટાં નસીપવાલો.
 જી એહતેશામ-બુલંદ મરતપાનો.
 જીનત-રૌનક, આરાસ્તગી.
 જી-દા-જીવતું.
 જી વિકાર-ઉંચા મરતપાનું.
 જીશાં-મોહટા મરતપાનો.
 જીસ્ત-જીન્દગી, જીવવું.
 જીન્નાર-જાનોઈ, કસ્તિ.
 જીનૂની-ગુસ્સો રાખનાર, દિવાનો.
 જીલ જલાલ-પુદા, સાહેબ.
 જીલવગર-ચલકતું, પ્રખ્યાત.
 જીલવા-રૌશની, ચમકાટ, દમામ.

જીલુસ-એસવું.
 જૂજ-વગર, સિવા.
 જૂદતર-જડિદ, તાપરતોપ.
 જૂર-ફરેખ.
 જેર-આજેજ, નીચે, નપલો.
 જેહર-અરક, ઝવેર.
 જેહરા-સુકર સિતારો.
 જેહલ-સની સિતારો.
 જેજા-પાએડી, ધણિયાની.
 ડગર-રસ્તો.
 ઢેર-ઢગલો.
 તએશ-ગુસ્સો.
 તકરી-કફન ઓરાઢવું.
 તકરીર-બોલચાલ, વાતચિત.
 તહીજ-લાશને દફનાવવી.
 તટોલ-તપાસવું.
 તનહા-એકલું.
 તમમા-ઉંચેદ, ધંચા, આસ.
 તમીજ-સભિયતા, મયોદા.
 તરફી-જીયાદતી, વધારો.
 તરગીપ-લુભાવું, લલચાવું.
 તરખ-પુશી.
 તલખસ્ત-જલદ છે.
 તલમલાના-તડપવું.
 તરાલી-સરખામણી.
 તરાવીશ-વસવસો.
 તસકીન-દિલાસો.
 તસલીમ-સલામ.
 તસગર-ખીયાલ. [કન.
 તહુખાના-ભોંયરાંમાં ખાંધેલું મ-
 તા-તુલીક, સુધી, એટલે.
 તાઅજમ-સભિયતા, આપર.
 તાઅના-મેણાં, તાણા મારવા.

તાઅસ્તુક-ગમ, દુઃખ, તડપવું.
 તાજિર-સૌદાગર.
 તા જસ્ત-જન્દગી તુલીક.
 તા ખ મર્ગ-મૈત સુધી.
 તામીર-ખનાવટ.
 તારીક-અધારી.
 તાલિખ-ધંધા રાખનાર.
 તાહમુલ-ધોરજ, ખમવું.
 તાહરીર-લખાણ.
 નિક્કેદિલ-નાદાંન દિલ.
 તુખમ-ખીજ.
 તુયાની-ઉભરવું.
 તુન્દ ખૂ-પાજી સ્વભાવનો.
 તુરખત-કપ્ર, ધોર.
 તેરા-તલવાર.
 તૌર-ધપ.
 થામે-પકડે.
 દમખાજ-દમ દેનાર.
 દરેરા-જનકું.
 દલીલ-દાખલો.
 દરત-જંગલ.
 દસ્તખસ્તા-હાત જોડેલા.
 દહન-મોહકું.
 દહેર-દુન્યાં.
 દાઅવા-દાવો, હક્ક. [૨૩.
 દાખેલુ-નાર-આગમાં દાખેલ ક-
 દાગો-દાઘેલ, દાઘ વાલું.
 દાનઅે ગંદમ-ધણુ નો દાણો.
 દામ-ફંદો, પૈસા, કીમત.
 દામન-કુમારિકાની ધજજત,
 દામ યા દદ-ફાડી ખાનાર, જાલમ.
 દાયમ-સદા, હમેશા.
 દાર-સૂતી, ફાંસી.

દારદ-રાખવું.
 દિગર-ખીજ, ખીજું, ખીજો.
 દિલઆરા-ખારી, વહાલી.
 દિલખરી-દિલ ખહેલાવવું.
 દિલમલૂખ-ગમગિન દિલ.
 દિલખા-દિલ લૂનાર.
 દિલસોજ-ગમગિન દિલ.
 દિં-દીન, ધરમ.
 દોદ-જોવું.
 દુન્યાવી-દુન્યાંડ.
 દુરરે શાહવાર-શાહી લાયક મોતી.
 દુલહન-કન્યા.
 દુલહા-વર રાજો.
 ધખખા-ધાખું.
 નકાખ-ખુફો, પરદો.
 નગમસરા-મધૂર, સુસ્વર.
 નજારા-આંખે ધરાશે કરવો.
 નજર-સરખું, ખરોખરિયું.
 નશાત-ખુશી.
 નશાના-તાર તાકવાની જગા.
 નફેઅ-નફો, ફાએદો.
 ના સખ-ના લાયક, અ પ્રમાણિક.
 નાસેહો-નસીહત કરનાર.
 નિક્ક-સારી, અચી, બલી.
 નિખરિયાં-સાફ કરવું, નિખારવું.
 નિસ્ક-હરથું.
 નિસખત-સરખામણી.
 નેક ફાલ-નેક રાગુનનો.
 નેકોખવાની-નેકો કરનાર.
 નેહંગ-ડરામનુ ખોયાલી જાનવર.
 નેહાલ-નવાજવું, સરફરાજ કરવું.
 નૌશાહ-વર રાજો.
 નૌહાગર-રડનાર.

પએમાના-ખાલું, જામ, ગલાસ.
 પર-પાંખ, પીછ, પણ.
 પરસ્તાર-દાસી, પુજા કરનાર.
 પરી શિમાઈલ-પરી સુરતનો.
 પરે-દૂર, છોટે.
 પસ્તા-ખોલો, તરાજૂ, કાંટો.
 પરી પુરત-પીઠ પછવાડે.
 પસ્ત-નોચું, હલકું, ખરાખ.
 પહેલ-પાસું, ખાજી, ખગલ.
 પાત-કાગલ.
 પારા પારા-ટુકડે ટુકડા.
 પાસ-ખાતર. રાખ રખાવત.
 પિનક-અશીમનો ઝૂમ, કએકૂ.
 પિસર-છોકડો.
 પુજે-ટુકડા.
 પુર જફા-સિતમથી ભરેલો.
 પેચોતાખ વળ ખાતો, તડપડું.
 પેરા-ફજૂ કરવું, નજર કરવું.
 પેરાગોઈ-મોહડાંપર કેહવું.
 પેરો રખ-ખુદા આગલ.
 પોસ્તોદા-જુપું.
 ફએજ-મેહરખાની.
 ફજલે ખુદા-ખુદાની મેહરખાનીથી.
 ફજલત-ફજલતી.
 ફર્દ-અનૂપમ, વગર જોડીનો.
 ફન-હુનર, ઉઘોગ.
 ફરો રએહાન-સખજાનું ખિજાનું.
 ફરીરતા ખૂ-ફરીરતાઈ ખસલતનો.
 ફલાસિફા-ફિલસુફો.
 ફાએરાના-ખાદશાહી લાયક.
 ફિફા-નુકતો, ફફો, વાક્ય.
 ફિજા-વિરાખ, વિસ્તીર્ણો, ફરાદે.
 ફિરાફ-જુદાઈ.

ફિસ-મંત્ર.
 ફુરકત-જુદાઈ.
 ફોરન-જલ્દિ, તુરત.
 ખએરી-ફરામન, વેરી.
 ખધારના-મરી મસાલો લગતડવો.
 ખએત-કવિતા. [લિસ.
 ખજમે આહફોર-ગરીખની મજ-
 ખદ અતવાર-ખુરી ચાલનો.
 ખદ ખી-ખરાખ નજર.
 ખનરા ખનરી-વર કરૂયા.
 ખર્કે ફુસ્ન-વિજલીના જેવી ખુખ-
 સુરતી.
 ખરમલા-જાહેર, આશકાર.
 ખરે શીરી-મીઠાં ફલ.
 ખરાર-આદમ.
 ખસર-ગુજરાન,
 ખહમ-સાથે.
 ખાજે ખુદ-ખહેલતનો ખાગ.
 ખાજ-પહુરેજ રેહવું.
 ખાદએ ધરાત-ખુશીનો શરાખ.
 ખાર-ખોજે, આખાદી, ભાર.
 ખાર ખાર-ઘડી ઘડી.
 ખાલમ-ખાવિન્દ, ખારો.
 ખાલા-કેચું, મોતેખર.
 ખા વફા-વફાદાર, ધમાની,
 ખાવર-સાચું.
 ખાહર-લીલા, દેખાવ, રતુ.
 ખાહરે ખૂખી-ખૂખીનો દરિયાવ.
 ખાહરે હવસ-હવસને વાસ્તે.
 ખાહસ-તકરાર.
 ખિનાઈ-આંખ, જોવું.
 ખિરાગફતા-ખીલવું.
 ખિસમિત-જમે કરવું.

પુતખાના-મુર્તિ પુજવાનું રેહ્યાણ.	મરફદ-હુપાવું.
પુતો-મુતો, પુતલ્લ, મઆશૂકો.	મર્ઝ-મૌત.
પુર્કે પોરા-પુર્કે પેહરવો.	મરગૂપ-કૂપૂલ, મન્ગૂર, પસન્દ.
પુલ હવસ-પદ હવસ.	મરદુદ-રદ કીધેલું, પાતલ કરેલું.
પે અદદ-પેશુમાર.	મદો જન-ઔરત મરદ.
પે કસ-ગરીબ, આસરા વિનાનો.	મમતૂન-ઉપકારી.
પે કાર-કામ વિનાનું, નકામું.	મયસ્સર-હાસલ થવું, મલવું.
પે તાપ-તાકત વગરનું, પેચપેન.	મરાતિબ-મરતપો.
પે નજર-વગર જોડનો, અનુપમ.	મલકુલ મૌત-યમ, જમ.
પે પાક-ભર વિના, વગર ખીહુકે.	મલાલ-ગમ, દુખ.
પે વજૂ-વગર દમની.	મશવેરા-મસલત.
પેસવા-છિનાબ.	મશીર-સલાહ આપનાર.
પે સીરત-વિના ખસલતનું.	મસકત-રહેઠાંન, મુકામ, ધર.
પેસો કમ-કમતી જાસ્તિ.	મસનદ-પેઠક.
પે હિરાશ-વગર ખીહુકે.	મસલ-કહેવત, કહેણી.
લેસ-પોશાગ, વેશ.	મહૂરત-મુહરત, વાસ્તુ.
મ અ-સાયે.	માઅજૂર-નામુરાદ, નિરાસ.
મઅેકા-મહને.	માઅદૂમ-નાખુદ થઅેલો.
મકતૂમ-કાગલ.	માઅરેકા-લડાઈનું મેદાન.
મકતૂલ-કતલ થનાર.	માઅરેકત-મારકતથી.
મખાલુકાત-ખલકત.	માઈલ-ફિદ થવું, મોહી પડવું.
મજૂકર-કેપર કહેલું યા લખેલું.	માજરા-હફીકત, આહવાલ.
મજદુરી-મેહેનત, મજૂરી. [રાફ.	માયુસ-નાકેઅેદ.
મજતૂન-દિવાનો, લઅેલીનો આ	માહજ-ફકત.
મજપૂર-નાચાર.	માહાપારા-ચાંદનો ટુકડો.
મજમૂન-મતલબ.	માહકુજ-કુખમા રાખવું.
મજાર-કપ્ર, મરનારની નિશાન.	માહર-સ્તિથન, પડલું.
મટકતે-અકડતાં, બપકામાં.	માહરમ-પેનસીબ.
મતડિન-પદનામ.	માહાવાર-પગાર.
મતવાલી-છેલ છપેલી.	માહે કામિલ-પુનમનો ચંદ્રમાં.
મદદ-આસરો.	મિજત-આંખનાં પાપણ.
મનજલત-મરતપો.	મિજગાં-આંખનાં પાપણ.
મનસૂખ-જોડાણ, સગપણ.	મિઃક-મિલકત, માલ.

મિત્રસત-ધરમ, વિશ્વાસ.

મુખપિર-વર્તમાનપત્ર છાપનાર.

મુખમસ-પાંચ એક સરખા કા-

ફિયાની કવિતાની એક નહીં

પણ અનેક પાંધણી.

મુખાતિપ-પોતા તરફ ખીજાને ર-
જુ કરવું.

મુજદા-પુરા ખબર.

મુજમત-ટીકા કરવા.

મૂ પ મૂ-પાલે પાલ.

મુજરા-સલામ.

મુજિદ-પએદા કરવું.

મુતલૈપૂર-આશ્ચર્ય થવું.

મુન્તજર-ઈન્તેજાર.

મુનવર-ચમકતો, પ્રકાશતો.

મુમકિન-પતી રાકે તેવું.

મુરફાખાના-તસવીરખાનું.

મુર્ગે દિલ-દિલનું પંખેરું.

મુઝેઅદમ-પેટી દુન્યાં.

મુઝે ગદ્દુ-આસમાની મુઝક.

મુરિકલ કુશાઈ-મુરિકલને તોડનાર.

મુરાતહર-જાણીતું, પ્રખ્યાત.

મુસતનદ-સનદદાર.

મુસદ્દસ-ચાર એક સરખા અને

એ એક સરખા કાફિયા મલી છ

કલીની એક નહીં પણ કવિ-

તાની અનેક પાંધણી.

મુસવર-ચિતારો.

મુસવરી-ચિતારનું કામ.

મુસફરે રૂપ-ધર્મપોથી જેવું મોહકું.

મૂજ-ઈજા દેનાર, દુખ દેનાર.

મૈયત-મુર્દુ, સારા.

મોઅજજસ-માનવંતા, નેકનામ.

મોમિન-મુસલમાન.

મોહબીસ-હવસ કરનાર, હવમી.

મોહિયા-અસખાપ, તેયારી.

યારી-દોસ્તી, પ્યાર, મદદ.

રકમ-લખાણું.

રકસ-નાચ.

રજીલ-નીચ, હલકો.

રન્જર-રન્જદગી, દિલગીરી.

રન્જે અલમ-ગમ અને દુખ.

રખમે જતોલ-ખુજોર્ગીનો સાહેબ.

રખખલ કીલા-પરથમનો સાહેબ.

રઝિરા-તરાહ, ક્યારા, ભાત.

રમ-દોડવું. [નાખનાર.

રસ્કે ખુરશીદ-મુર્દને અદેખાઈમાં

રાએ-સલાહ.

ગજ-ભેદ.

રાજે દિલ-દિલનો ભેદ.

રામ-તામેદાર.

રાહત-આરામ, કરાર.

રાહમ-રેહમ, મયા, દયા.

રિકાપ-લગામ,

રેજએ અલમાસ-હીરકણી.

રેહા-હુદો.

રોજ રસાં-રોજ પોંડ્યાડનાર.

રોજે રોશન-ખામદ.

લએલો નહાર-રાત દિવસ.

લહેજ-પલ, ધટી, કાણુ.

લાગેર-દુખણું, નાતવાન,

લારેખ-ખરોખર, ખેરાક.

લારા-મુર્દુ, રાખ.

લાસાની-અનુપમ, વગર બેટીનો.

લિલાહ-ખૂબ ખાતર.

લુટ-મેહરખાની, મજા.

લોહો કલમ-દુ-યાંની પચ્છેદારના.

વખતની તખ્ત તથા કલમ.

વક્ર-પ્રતી પાલન, રક્ષણ.

વરે-કુરખાન થવું. [વજર.

વજરે આજમ-પેહલા દરજનો.

વખા-મરકી, ખરાબ હવા, નાશિ

વહલાહ-ખુદના કસમ.

વસ્ત-મેલાપ.

વસવાસ-વસવસો, દગદગો.

વહમ-વેહમ, જૂઠા ખોયાલ.

વા-ખોલું, તે.

વાએ-અફસોસ ! [પકું.

વાપસ-પાકું ફેરવવું અથવા આ-

વાર-ફટકો, ઝટકો, કુરખાન થવું.

વારિદ-વા ખાલ થવું, આવવું.

વાર-કુરખાન થવું અથવા કરવું.

વાલી-ખુદા, શેઠ, ધણી.

વાસલ-મેલાપ.

વાહદ હૂ-એકલો એક, ખુદા.

વાહશતજદા-જંગલી જોવો.

વિરાના-જંગલ

શઆર-ખસલત.

શકિલ-ખુખમુરત, સોહામનો.

શગુન-સગણ, મહૂરત.

શખ-રાત,

શખનમ-દવ, ઠાર, ઓસ, ઝાઝળ

શખાખ-જવાની.

શખો રોજ-રાતો દિવસ.

શર-ગડખડ, બોડ, ખરાબ.

શસ્કત-ભાગ, હિસ્સો.

શરીર-મસ્તખોર, ચુલખુલો.

શહે ખાવર-ખુરશીદનો શાહ.

શહેદ-મધ.

શાઈદ-કદાચ

શાઈ-ખૂશી.

શાન-ધન, ચાલ, રીત.

શાયા-લાવક, છાજનું.

શાહાના-ખાદશાહી લાવક.

શુમા-શક, વહેમ.

શેએર-કવિતા.

શેરે નર-સિંહ.

શેખદે, જાહૂ, હાથ ચાલાકો.

શેહર-ખાવિદ.

શેહરત-ચર્ચા, પુકાર.

સએદ-શિકાર.

સજના-રચવું, ગોડવવું.

સદફ-સીપ.

સદહા-હજારો.

સનદ-સતા.

સખદ-ટોપડો.

સખહા-ખન્દગી કરવાનો દાણાની

સમ-જહેર, વિખ.

સમદ-મોહટો, ખુલંદ. પાક.

સમર-ફલ.

સર તા પા-પગથી તે માંથા મુધો.

સર નિગું-માયું નીચું કરવું.

સર્વ કદ-સરોવરના કદનું. [નાર.

સરીરઆરા-તખતને જેખ આપ-

સહર-સહવાર, ખામદાદ.

સહમ-ડચઈ જવું, થંખ થઈ જવું.

સહાખ-વાહનું.

સહારા-સંનારો.

સાઅત-ધડી, યોગડિયું.

સાઅને મએમ-મુખારક ધડી.

સાઈલ-સવાલ કરનાર, માગનાર.

સાજ-સિંગાર.

સાદા રૂ-સાદું આદમી.
 સાદિકુ-સાચ્યો.
 સાની-પરોપરિયો, જોડિયો.
 સાપિત કદમ-કેસ્તવાર, મક્કમ.
 સિત-કુકડો, કટકો.
 સિકાત-ખસલત.
 સિમ્ત-તરફ, ખાજુ.
 સીમતન-રૂપેરી બદન.
 સુદસ-ચાર એક સરખા અને એ
 એક સરખા કાશીયા મલી છ
 કલીના એક બંધની કવિતાની
 બાંધણી.
 સેહત-તનદરોસ્તી,
 સૈયાદ-શિકારી.
 સોગી-ગમ કરનાર.
 સોજ-ગમ.
 સોહેના-સોબાવલી.
 હક્ક-દાવો. ખુદ.
 હક્કોખુત-ખુદ અને મુર્તિ.
 હજ-ખુશી, મજ.

હુખાખઆસા-પરપોટા મિસાલ.
 હખીખ-દોસ્ત.
 હમદમ-સાથી, જોડિયો.
 હમરાહ-સાથી.
 હમશિરા-પહેન, સાથેદુધ પીનારી.
 હમસર-સાથી.
 હરઅંદ-કેટલોક, જોકે.
 હરજાઈ-હર ઠેકાણે બટકનાર.
 હરી-લીલી, તાજુ.
 હલ-આસાન. [હવસ.
 હવસે આમ-સાધારન માનવીનો
 હથ્થ-કયામત, આખેરીનો દિવસ.
 હસ્તિ-પેદાઈશ, કુ-યાં, જગત.
 હસરત-ગમ, દુખ.
 હસી-ખુખમુરત, રૂપાવલો.
 હાસેદો-અદેખાઈ કરનારાઓ.
 હિજ-જુદાઈ.
 હિર્દ-હૈકું.
 હૂર-પહેરતની ઔરત.
 હમા-માફ.

વીક્ટોરીયા નાટક મંડલીના

હિંદુ ગાયન યુક્ત નાટકો.

૨. આ.	૩. આ.
કુમાયુત નક્ષત્ર. ૦	જલસે તથા ફરેખી મોહપ્રખત ૪
હીર રાંઝા. ૪	મીયાં પીસુ. ૨
બેનછર બદરેખુનીર. ૪	ભોલે મીયાં. ૨
પુરન ભગત ૪	ગુરદ્દીન ઓર હુસ્ન અફરોજ ૨
સમ્યક્સ મુલેમાન ૪	અમ્બેલી ગુલાબ ૨
જાંઝમે સીતમગર તથા મીયાં પીસુ... ૬	ઈંદર સભા (હાલમાં ચાલતી) ૩
કીસાનએ અબ્બાઈબ ૮	અલાદીન. ૩
હાતમ ખીન તમે તથા ભોલેમીયાં... ૮	તીલકમે જોહરા ૩
ઈનસાફ મોહમુદશાહ મજનબ ૮	લખેલી વ મજનુ. ૩
જુદમે અબ્બાસ ૬	છેલ બટાઈ મોહનારાની તથા હવાઈ
ખવાબે મોહપ્રખત..... ૬	મજલીસ. ૪
અબ્બાસખાતે પરસ્તાન. ૬	ફરરોખ સભા ૩
ફરેખે ફીતના ૬	શકુનત-જા. ૩
શુરે રામદશાહ..... ૬	જેહાંગીરશાહ ઓર ગોહર ૩
આશકકા ખુન, દામન પ ધખા ... ૮	બેનછર બદરેખુનીર (જુની). ૩

ટિકાણું :—અભ્યાસ પ્રીટીંગ પ્રેસ, નાં ૭ મરીન સ્ટ્રીટ તથા નં ૦ બેંગલો, પારસી બગીચા.

સી. એમ. ખાલીવાલા

ટેલર, ડ્રેપર અને હુટર.

ઘણાજ હલકા, સુંદર તે સાથે શોભીતા વેલાતી ફેંટા, નાહના મોહટા, તરેહવાર ફેશનના તઈયાર મલશે, અથવા ખનાવી આપવામાં આવશે.

વેલાતી સાધારણ ફેંટાની કીંમત રૂ. ૫) તથા જંગાલી ફેંટાની કીંમત રૂ. ૨૫ થી રૂ. ૨૦૦ થી છે.

કીસમ કીસમનાં કપડાંની ટોપીઓ. ફેશનીયર, સકલાત તથા આલપાકાના ડગલા પાટલુન તથા અનેક કીસમનાં કપડાં સીવેલાં તઈયાર મલે છે અથવા ખનાવી આપવામાં આવે છે.

ભાત ભાતનું કાપડ વેચાતું મલે છે.

સી. એમ. ખાલીવાલા.

ટેલર, ડ્રેપર અને હુટર.

નાં ૦ ૧, ઘોબી તલાવની પાસે.

જેહાંગીર બેજાનજી કરાણીનાં પ્રગટ કરેલાં સસતાં ને સરસ પુસ્તકો.

વારતાની ચોપડીઓ.

૩.આ.

- સોઠ કથા—(૨૧ વાંચવા જોગ વારતાનો સંગ્રહ).....૧—૦
રજપૂત વીરરસ કથા—(પુસ્તક પેહેલું. ૬) મોટી વારતા) ..૧—૦
રજપૂત વીરરસ કથા—(પુસ્તક બીજું. ૫) મોટી વારતા)...૧—૦
રાજવીર કથા—(૨૦ વાંચવા જોગ વારતા).....૧—૬
ખાગો ખહાર—(આર દુરવેશનો જાણીતો કીરસો).....૧—૬
હાતમ નામું—(૧૬ તસવીર તથા ૭ સાત સવાજ સાથે)...૦—૮
ચત્રીકા નામું—(ચોનના શાહનશાહ ને મગડખી શાહનની)૦—૧૨

દરેકને ઉપયોગી ચોપડીઓ.

- દરેક માણસનો વૈદ—(સસતાને સમી દવાઈની ચોપડી)...૧—૮
નરી દુખ નીવારણ—(દરેક ઓરતને ઉપયોગી ચોપડી)...૦—૮
ખુલાસે જાદુ—(૨૫૦ ભેદી જાદુઈ જેવી રમતનો ખુલાસો)...૧—૦
જાંઘી જોગવવાની જુગતી—(નીતીનો બંડાર) .....૦—૧૨
વિજાયતનું રાજ બંધન.....૦—૬
વિજાયતના કોશરો—(નામીયા કવિઓનાં જનમ ચત્રો)...૧—૮
ગુજરાતી નાટક, ગાયન ઈત્યાદીની ચોપડીઓ.
ગુજરાતી ગાયણ સંગ્રહ—(૭૫૦ ગાયનો તથા ગરબાઓ)...૧—૦
અનલરય ને લાલખા (બે વાંચવા જોગ નાટકો).....૦—૪
ઉપકાર કે અપકાર (બે વાંચવા જોગ નાટકો).....૦—૪
સાર સાકુંતલ—(કવિ નર્મદા શંકરનો બનાવેલો).....૦—૮
મુરસાગર—(કવિ સુભદ્રાજીનાં ૨૦૦ ભજનો—રાગણીમાં)...૦—૮

પારસી પેહેલવાંનેનાં નામાં, ઈત્યાદી.

- ફરમરજ નામું—(પાલમ પેહેલું તથા બીજું સાથે).....૧—૦
દેરસારપ નામું—(પાલમ પેહેલું તથા બીજું સાથે).....૨—૦
દાગબ નામું—(શાહનશાહ દાગબનો આબો અહેવાલ)...૦—૧૨
અરેદાવીરાફ નામું .....૧—૦
શનાયરા નામું—(આસમાની બંદગીની કેતાબ)...૧—૦
ખારકેડુ અવસતા—(ખેતોમાં રંગીન એખારતે)...૧—૮
નાં ૧૮, પારસી બજાર સ્ટ્રીટ, ફોટ; મુંબઈ

